

İÇİNDEKİLER

Kimyasal Tepkimelerde Denge	3
Minimum Enerjiye Eğilim İlkesi	5
Maksimum Düzensizliğe Eğilim İlkesi	6
Dengede Hess Yasası	13
Denge Kesri.....	14
Dengeye Etki Eden Faktörler	16
Testler	25
Asitler ve Özellikleri	34
Bazlar ve Özellikleri	35
Asit - Baz Tanımları.....	42
Asit ve Bazların Kuvvetleri.....	45
Zayıf Asit ve Bazların Ayrışma Dengeleri.....	49
Tuz Çözeltilerinde Asitlik ve Bazlık	55
Tampon Çözeltiler	56
Nötrleşme Tepkimeleri ve Titrasyon	58
Testler	65
Çözünme ve Çökelme Dengeleri.....	73
Çökelme Şartları.....	77
Tuzların Çözünürlüğüne Etki Eden Faktörler.....	79
Testler	85
Yeni Nesil Sorular	93
Cevap Anahtarı.....	94

Kimyasal Tepkimelerde Denge

Fiziksel ve Kimyasal Tepkimelerde Denge

- Doğada gerçekleşen tepkimeler tek yönlü (tersinmez) veya çift yönlü (tersinir) olabilir.

Yemeğin pişmesi tek yönlü bir tepkimedir.
Malzeme + Isı → Yemek

Yağmurun yağması tersinir bir tepkimedir.
$$\text{H}_2\text{O}(\text{s}) \xrightleftharpoons[2]{1} \text{H}_2\text{O}(\text{g})$$

Dikkate Al

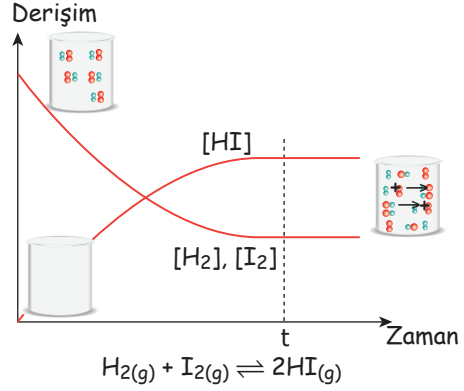
Tek yönlü (→) gerçekleşen tepkimelere **tersinmez tepkime** denir.

Reaktif → Ürün (Tersinmez tepkime = Ters yöne çalışmaz.)

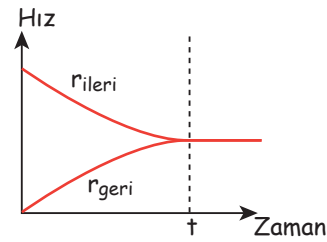
Çift yönlü (⇌) gerçekleşen tepkimelere, tersinir tepkime denir.

Reaktif ⇌ Ürün (Tersinir = Ters yönde de çalışır.)

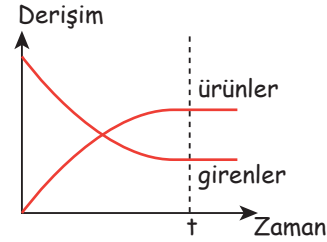
- Hem ileri hem de geri yönde çalışabilen tepkimelere denge tepkimeleri denir.
- Ürün oluşturma hızı ile reaktif oluşma hızı eşit olan tepkimeler dengededir.
- Kapalı sistemlerde gerçekleşen tepkimelerde, sabit sıcaklıkta reaktiflerin ürünlere dönüşüm hızları ile, ürünlerin reaktiflere dönüşüm hızlarının eşitlendiği anda sistem dengeye gelir. Reaktif veya ürünlerin; derişimleri, kütleleri gibi ölçülebilen özellikler değişmezken mikroskobik olaylar devam eder. Bu nedenle denge dinamiktir.

- Dengedeki sistemde,

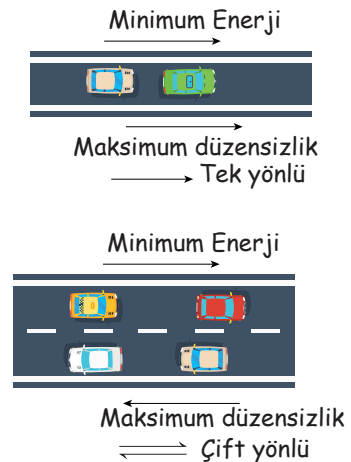

İleri ve geri yöndeki tepkime hızları eşittir.

Reaktif ve ürünlerin derişimleri sabittir.

- Denge oluşumu, maddelerin kararlı olma isteklerinden kaynaklanır. Maddeler düşük enerjili ve yüksek düzensizliğe sahip olduklarında daha kararlıdır.

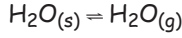
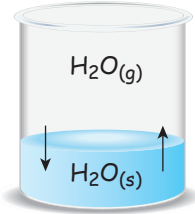
Denge Tepkimeleri

Fiziksel Denge

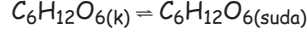
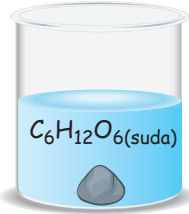
Kimyasal Denge

✓ Maddelerin iç yapılarının değişmediği yalnızca fiziksel özelliklerinin değiştiği denge tepkimeleridir.

Hâl değişimleri ve çözünürlük dengelerinin bazıları fizikseldir.

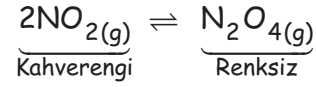
Kapalı kapta sabit sıcaklıkta su buharı ve su arasındaki fiziksel denge.

Sabit sıcaklıkta katısı ile dengede olan glikoz çözeltisi.

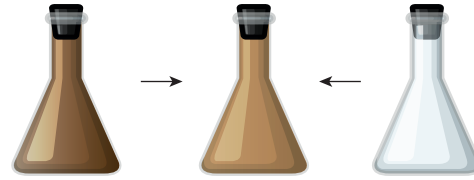
✓ Maddelerin formüllerinin ve iç yapılarının değiştiği denge tepkimeleridir.

✓ Kimyasal özellikleri değişen maddelerin fiziksel özellikleri de değişir.

Kahverengi

Renksiz

NO_2
(Kahverengi)

$2NO_{2(g)} = N_2O_{4(g)}$
Denge Anı

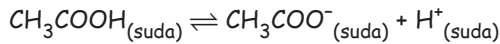
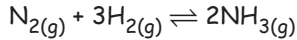
N_2O_4
(Renksiz)

Denge Tepkimeleri

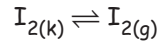
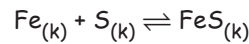
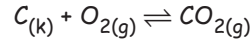
Homojen Denge

Heterojen Denge

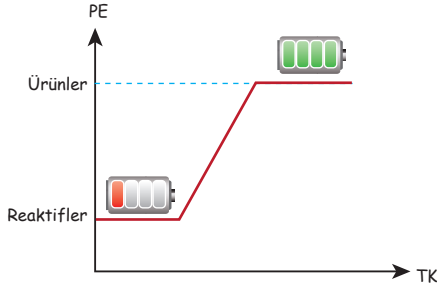
✓ Reaktif ve ürünlerin tamamının gaz veya tamamının çözelti olduğu tepkimelerdir.

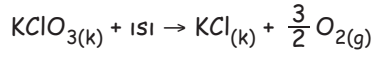
✓ Reaktif ve ürünlerin tamamının gaz veya çözelti olmadığı tepkimelerdir.

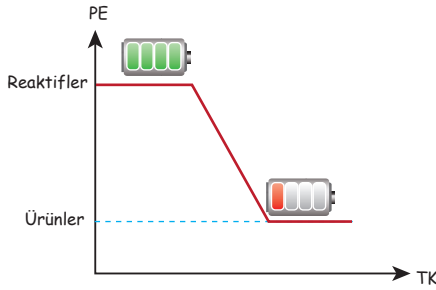
Minimum Enerjiye Eğilim İlkesi:

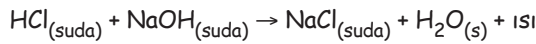
Endotermik tepkimelerde reaktifler, daha düşük enerjilidir.

← Minimum Enerji
(Enerjisi düşük olan taraf)

Ekzotermik tepkimelerde ürünler, daha düşük enerjilidir.

→ Minimum Enerji
(Enerjisi düşük olan taraf)

Endotermik Tepkimeler	Ekzotermik Tepkimeler
- Bağ kırılması	- Bağ oluşumu
- İyonlaşma enerjisi	- Elektron ilgisi
- Elektroliz	- Pillerin çalışması
- Analiz (ayırıştırma) tepkimeleri	- Sentez (oluşum) tepkimeleri
- Katıların suda çözünmeleri	- Gazların suda çözünmesi
- Azotun yanması	- Nötrleşme tepkimeleri
- Erime, buharlaşma, süblimleşme ve kaynama	- Yanma tepkimeleri
	- Metal-asit tepkimeleri

Örnek Soru 1

Aşağıda verilen olaylarda minimum enerjiye eğilimin yönünü belirtiniz.

- Şekerin suda çözünmesi
- Kuru buzun süblimleşmesi
- He gazından bir elektron koparılması
- Grizu patlaması
- Yağmurun yağması

Sen Çöz 1

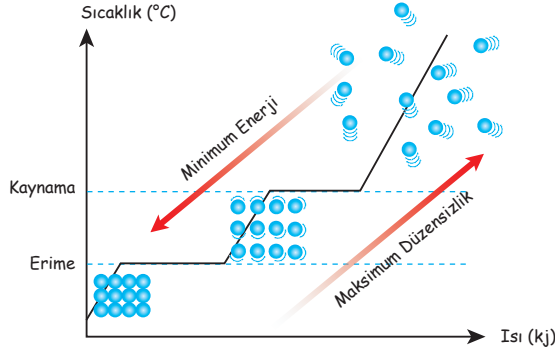
Örnek Soru 2

Aşağıda verilen tepkimelerde minimum enerjiye eğilimin yönünü belirtiniz.

- $\text{Na}_{(k)} + \text{HNO}_{3(suda)} \rightarrow \text{NaNO}_{3(suda)} + \frac{1}{2} \text{H}_{2(g)}$
- $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}_{(s)} \rightarrow \text{C}_2\text{H}_5\text{OH}_{(g)}$
- $\text{CO}_{2(g)} + \text{H}_2\text{O}_{(s)} \rightarrow \text{H}_2\text{CO}_{3(suda)}$
- $\text{H}_{2(g)} + \frac{1}{2} \text{O}_{2(g)} \rightarrow \text{H}_2\text{O}_{(g)}$
- $\text{N}_{2(g)} + \text{O}_{2(g)} \rightarrow 2\text{NO}_{(g)}$

Sen Çöz 2

Maksimum Düzensizliğe Eğilim İlkesi:

Katı	Sıvı	Çözelti	Gaz
------	------	---------	-----

Maximum Düzensizlik →

Katı - sıvı, sıvı - sıvı çözeltilerin oluşumu sırasında düzensizlik artarken gaz - sıvı çözeltilerde düzensizlik azalır.

Örnek Soru

Aşağıda verilen olaylarda maksimum düzensizliğin (düzensizlik artışının) yönünü belirtiniz.

- O_2 gazının suda çözünmesi
- Karın yağması
- Arabalardaki hava yastıklarının şişmesi
- Yemek tuzunun suda çözünmesi
- Suyun elektroliz ile H_2 ve O_2 gazlarına ayrıştırılması

Biz Çözdük

- $O_{2(g)} \rightarrow O_{2(suda)}$
Reaktifler ← Maksimum düzensizlik
- $H_2O_{(g)} \rightarrow H_2O_{(s)} \rightarrow H_2O_{(k)}$
Reaktifler ← Maksimum düzensizlik
- $2NaN_{3(k)} \rightarrow 2Na_{(k)} + 3N_{2(g)}$
Maksimum düzensizlik → Ürünler
- $NaCl_{(k)} \rightarrow Na^+_{(suda)} + Cl^-_{(suda)}$
Maksimum düzensizlik → Ürünler
- $H_2O_{(s)} \rightarrow H_{2(g)} + \frac{1}{2} O_{2(g)}$
Maksimum düzensizlik → Ürünler

Örnek Soru 3

Aşağıda verilen tepkimelerde maksimum düzensizliğin yönünü belirtiniz.

- $Fe^{3+}_{(suda)} + SCN^-_{(suda)} \rightarrow FeSCN^{2+}_{(suda)}$
- $CaO_{(k)} + CO_{2(g)} \rightarrow CaCO_{3(k)}$
- $N_2O_{4(g)} \rightarrow 2NO_{2(g)}$
- $C_{10}H_{8(k)} \rightarrow C_{10}H_{8(g)}$ ($C_{10}H_8$: Naftalin)
- $C_6H_{12}O_{6(k)} \rightarrow C_6H_{12}O_{6(suda)}$

Sen Çöz 3

Örnek Soru

Aşağıda verilen tepkimelerden hangisinde maksimum düzensizliğin yönü diğerlerinden farklıdır?

- $NaCl_{(k)} \rightarrow Na^+_{(suda)} + Cl^-_{(suda)}$
- $CO_{2(g)} + H_2O_{(s)} \rightarrow HCO_3^-_{(suda)} + H^+_{(suda)}$
- $C_6H_{12}O_{6(k)} \rightarrow C_6H_{12}O_{6(suda)}$
- $2H_2O_{(s)} \rightarrow 2H_{2(g)} + O_{2(g)}$
- $CO_{2(k)} \rightarrow CO_{2(g)}$

Biz Çözdük

A, C, D ve E seçeneklerinde maksimum düzensizlik ürünler, B seçeneğinde girenler yönündedir.
Cevap: B

- ✓ **Denge:** Kararlı yapıya ulaşmak isteyen maddelerin, hem düşük enerjili, hem de yüksek düzensizliğe sahip olma isteklerinin sonucudur.

Örnek Soru

Aşağıda verilen tepkimelerde minimum enerji ve maksimum düzensizliğin yönlerini belirterek, denge tepkimesi olup - olmadıklarını söyleyiniz.

- a) $\text{CaCO}_3(\text{k}) \rightarrow \text{CaO}(\text{k}) + \text{CO}_2(\text{g}) \quad \Delta H > 0$
 b) $\text{CO}_2(\text{g}) + \text{H}_2\text{O}(\text{s}) \rightarrow \text{H}_2\text{CO}_3(\text{suda}) \quad \Delta H < 0$
 c) $\text{Fe}(\text{k}) + \frac{1}{2} \text{O}_2(\text{g}) \rightarrow \text{FeO}(\text{k}) \quad \Delta H < 0$
 d) $\text{Mg}(\text{k}) + 2\text{HCl}(\text{suda}) \rightarrow \text{MgCl}_2(\text{suda}) + \text{H}_2(\text{g}) \quad \Delta H < 0$
 e) $\text{C}_3\text{H}_8(\text{g}) + 5\text{O}_2(\text{g}) \rightarrow 3\text{CO}_2(\text{g}) + 4\text{H}_2\text{O}(\text{g}) \quad \Delta H < 0$

Biz Çözdük

- a) $\left. \begin{array}{l} \text{Maksimum düzensizlik} \rightarrow \ddot{U} \\ \text{Minimum enerji} \leftarrow R \end{array} \right\} \Rightarrow$
 Denge tepkimesidir.
- b) $\left. \begin{array}{l} \text{Maksimum düzensizlik} \leftarrow R \\ \text{Minimum enerji} \rightarrow \ddot{U} \end{array} \right\} \Rightarrow$
 Denge tepkimesidir.
- c) $\left. \begin{array}{l} \text{Maksimum düzensizlik} \leftarrow R \\ \text{Minimum enerji} \rightarrow \ddot{U} \end{array} \right\} \Rightarrow$
 Denge tepkimesidir.
- d) $\left. \begin{array}{l} \text{Maksimum düzensizlik} \rightarrow \ddot{U} \\ \text{Minimum enerji} \rightarrow \ddot{U} \end{array} \right\} \Rightarrow$
 Denge tepkimesi değildir, tek yönlüdür.
- e) $\left. \begin{array}{l} \text{Maksimum düzensizlik} \rightarrow \ddot{U} \\ \text{Minimum enerji} \rightarrow \ddot{U} \end{array} \right\} \Rightarrow$
 Denge tepkimesi değildir, tek yönlüdür.

d ve e tepkimelerinde minimum enerji ve maksimum düzensizlik ürünler yönündedir. Bu tepkimeler ürünler yönünde kendiliğinden yürür.

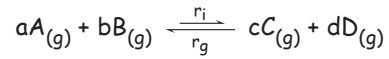
Unutma!

Dengenin Özellikleri;

- * Sistem kapalı olmalıdır.
- * Sıcaklık sabit olmalıdır.
- * Reaktif ve ürünlerin derişimleri sabittir.
- * Minimum enerji ve maksimum düzensizliğe eğilim genellikle zıt yönlüdür.
- * Dinamiktir.
- * Ürünlerin, reaktiflere dönüşüm hızı ile, reaktiflerin ürünlere dönüşüm hızları eşittir.
- * Reaksiyondaki tüm maddeler dengede yer almalıdır. Tam verimle gerçekleşen tepkimelerde denge olmaz.

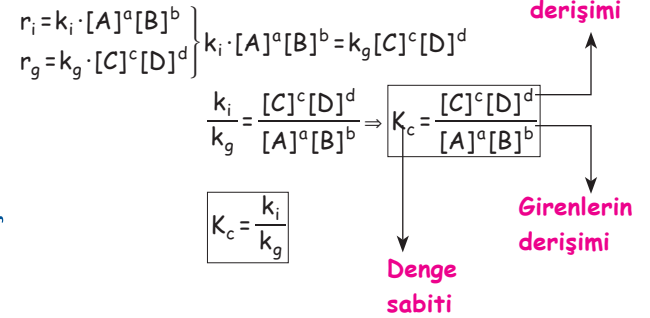
Denge Bağlantısı ve Denge Sabiti (K_c)

Dengeye ulaşan tepkimelerde ileri tepkime hızı ile geri tepkime hızı birbirine eşit olur.

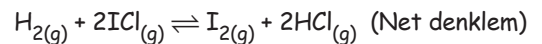
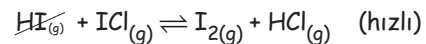

bu tepkimede denge kurulduğunda ileri tepkime hızını geri tepkime hızına eşittir.

ÇİTA YAYINLARI

- ✓ Denge bağlantısı yazılırken gaz ve çözülmüş olan maddelerin derişimleri alınır. Saf sıvıların ve katıların derişimi zamanla değişmediğinden denge bağlantısına yazılmaz.
- ✓ Denge sabiti (K_c) sadece sıcaklıkla değişir.
- ✓ Mekanizmalı tepkimelerde denge bağlantısı net tepkimeye göre yazılır.

$$K_c = \frac{[\text{I}_2][\text{HCl}]^2}{[\text{H}_2][\text{ICl}]^2}$$

Örnek Soru

Aşağıda verilen tepkimelerin derişimler cinsinden denge sabitlerini (K_c) yazınız.

- $N_{2(g)} + 3H_{2(g)} \rightleftharpoons 2NH_{3(g)}$
- $N_2O_{4(g)} \rightleftharpoons 2NO_{2(g)}$
- $2Cl_{2(g)} + 2H_2O_{(g)} \rightleftharpoons 4HCl_{(g)} + O_{2(g)}$
- $MgCl_{2(k)} + H_2O_{(s)} \rightleftharpoons Mg^{2+}_{(suda)} + 2Cl^{-}_{(suda)}$
- $CH_3COOH_{(suda)} \rightleftharpoons CH_3COO^{-}_{(suda)} + H^{+}_{(suda)}$
- $NH_{3(g)} + HCl_{(g)} \rightleftharpoons NH_4Cl_{(k)}$

Biz Çözdük

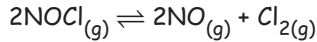
- $K_c = \frac{[NH_3]^2}{[N_2][H_2]^3}$
- $K_c = \frac{[NO_2]^2}{[N_2O_4]}$
- $K_c = \frac{[HCl]^4[O_2]}{[Cl_2]^2[H_2O]^2}$
- $K_c = [Mg^{2+}][Cl^{-}]^2$
- $K_c = \frac{[CH_3COO^{-}][H^{+}]}{[CH_3COOH]}$
- $K_c = \frac{1}{[NH_3][HCl]}$

Örnek Soru

Kapalı bir kaptta 400 °C'de dengeye ulaşmış bir tepkimede maddelerin derişimleri

$$[NO] = [NOCl] = 0,14 \text{ M} \quad [Cl_2] = 0,7 \text{ M' dir.}$$

Denge tepkimesi,

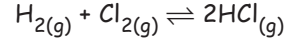

olduğuna göre, aynı sıcaklıkta tepkimenin derişimler cinsinden denge sabiti (K_c) kaçtır?

Biz Çözdük

$$K_c = \frac{[NO]^2[Cl_2]}{[NOCl]^2} = \frac{(0,14)^2 \cdot 0,7}{(0,14)^2} = 0,7$$

Örnek Soru 4

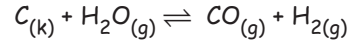
tepkimesi 300 °C sıcaklıkta dengeye ulaşıyor.

2 litrelik kaptta altışar mol H_2 ve Cl_2 gazı ile başlatılan tepkime dengeye ulaştığında kaptta 4 mol HCl gazı bulunduğuna göre, derişimler cinsinden denge sabiti (K_c) kaçtır?

- A) 0,5   B) 1   C) 2   D) 4   E) 8

Sen Çöz 4

Örnek Soru 5

tepkimesi dengedeiken kaptta 6 g $C_{(k)}$ 0,30 M $H_2O_{(g)}$ ve 0,15 M $H_2_{(g)}$ bulunmaktadır.

Tepkimenin denge sabiti (K_c) 1 olduğuna göre, denge anında kaptaki CO gazının derişimi kaç mola dır? (C: 12 g/mol)

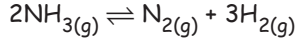
- A) 0,5   B) 1   C) 2   D) 4   E) 8

Sen Çöz 5

Örnek Soru 6

2 litrelik kapalı bir kaptaki 5 mol NH_3 gazı ile başlatılan,

tepkimesi dengeye ulaştığında kaptaki 1 mol N_2 gazı bulunduğu belirleniyor.

Buna göre, tepkimenin derişimler cinsinden denge sabiti (K_c) kaçtır?

Sen Çöz 6

Örnek Soru 7

Gaz fazında sabit hacimli kapalı bir kaptaki 1,2 mol SO_3 gazı ile başlatılan

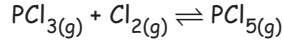

tepkimesi dengeye ulaştığında ortamda 0,3 mol O_2 gazı bulunmaktadır. Derişimler cinsinden denge sabiti (K_c) 0,1 olduğuna göre, kabın hacmi kaç litredir?

Sen Çöz 7

Örnek Soru 8

t °C sıcaklıkta 3 litrelik sabit hacimli kaptaki 0,5 mol PCl_3 ve 0,8 mol Cl_2 gazlarının % 60 verimle gerçekleşen

tepkimesinin derişimler cinsinden denge sabiti (K_c) kaçtır?

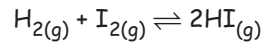
Sen Çöz 8

Örnek Soru 9

* $\text{H}_{2(g)} + \text{I}_{2(g)} \rightarrow 2\text{HI}_{(g)}$ tepkimesinin hız sabiti $3 \cdot 10^{-4}$ L/mol.s'dir.

* $2\text{HI}_{(g)} \rightarrow \text{H}_{2(g)} + \text{I}_{2(g)}$ tepkimesinin hız sabiti $5 \cdot 10^{-5}$ L/mol.s'dir.

Buna göre,

denge tepkimesinin derişimler cinsinden denge sabiti (K_c) değeri kaçtır?

Sen Çöz 9

Örnek Soru 10

t °C sıcaklıkta

- I. $3X_{2(g)} + Y_{2(g)} \rightleftharpoons 2X_3Y_{(g)}$ (Hızlı)
 II. $2X_3Y_{(g)} + Y_{2(g)} \rightleftharpoons 2X_3Y_{2(g)}$ (Yavaş)

iki basamakta gerçekleşen bir denge tepkimesinin mekanizmaları verilmiştir.

Buna göre,

- I. Net tepkime; $3X_{2(g)} + 2Y_{2(g)} \rightleftharpoons 2X_3Y_{2(g)}$ şeklindedir.

- II. Tepkimenin denge bağıntısı,

$$K_c = \frac{[X_3Y_2]^2}{[X_3Y]^2[Y_2]}$$
 'dir.

- III. Tepkime hızını yavaş basamak belirler.

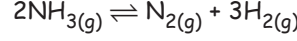
yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III
 D) II ve III   E) I, II ve III

Sen Çöz 10

Kısmi Basınçlar Türünden Denge Sabiti (K_p)

Reaksiyonların denge bağıntıları kısmi basınçlar türünden yazıldığında denge sabiti K_p olur.

$$K_p = \frac{P_{N_2} \cdot (P_{H_2})^3}{(P_{NH_3})^2}$$

Derişimler ve kısmi basınçlar türünden denge bağıntıları arasındaki ilişki

$$K_p = K_c \cdot (RT)^{\Delta n}$$
 dir.

$$\Delta n = \begin{matrix} \text{^nGaz fazındaki} \\ \text{ürünlerin kat katsa-} \\ \text{yıları toplamı} \end{matrix} - \begin{matrix} \text{^nGaz fazındaki gi-} \\ \text{renlerin kat katsa-} \\ \text{yıları toplamı} \end{matrix}$$

şeklindedir.

R: İdeal gaz sabiti, (0,082 L·atm/K·mol)

T: Mutlak sıcaklık, değerleridir.

ÇİTA YAYINLARI

Örnek Soru

Aşağıda verilen tepkimelerde Δn değerini hesaplayınız.

- a) $CaCO_{3(k)} \rightleftharpoons CaO_{(k)} + CO_{2(g)}$
 b) $N_2O_{4(g)} \rightleftharpoons 2NO_{2(g)}$
 c) $PCl_{3(g)} + Cl_{2(g)} \rightleftharpoons PCl_{5(g)}$
 d) $2NH_{3(g)} \rightleftharpoons N_{2(g)} + 3H_{2(g)}$
 e) $2O_{3(g)} \rightleftharpoons 3O_{2(g)}$
 f) $NaCl_{(k)} + H_2O_{(s)} \rightleftharpoons Na^+_{(suda)} + Cl^-_{(suda)}$

Biz Çözdük

- a) $\Delta n = 1$
 b) $\Delta n = 1$
 c) $\Delta n = -1$
 d) $\Delta n = 2$
 e) $\Delta n = 1$
 f) $\Delta n = 0$
- $$\Delta n = \sum n_{\text{ürünler gaz}} - \sum n_{\text{girenler gaz}}$$

Örnek Soru 11

Aşağıda verilen tepkimelerde basınçlar cinsinden denge sabiti (K_p) ile derişimler cinsinden denge sabiti (K_c) arasındaki bağıntıyı yazınız.

- $Fe_3O_4(k) \rightleftharpoons 3Fe(k) + 2O_2(g)$
- $H_2(g) + S(k) \rightleftharpoons H_2S(g)$
- $3O_2(g) \rightleftharpoons 2O_3(g)$
- $2NO(g) + O_2(g) \rightleftharpoons 2NO_2(g)$
- $2NH_3(g) \rightleftharpoons N_2(g) + 3H_2(g)$

Sen Çöz 11

Örnek Soru 12

Aşağıda verilen tepkimelerin hangisinde K_p ile K_c arasındaki bağıntı yanlış verilmiştir?

- $CaCO_3(k) \rightleftharpoons CaO(k) + CO_2(g)$ $K_p = K_c RT$
- $PCl_3(g) + Cl_2(g) \rightleftharpoons PCl_5(g)$ $K_c = K_p RT$
- $N_2(g) + 3H_2(g) \rightleftharpoons 2NH_3(g)$ $K_c = K_p (RT)^2$
- $KCl(k) + \frac{3}{2} O_2(g) \rightleftharpoons KClO_3(k)$ $K_2 = K_2 (RT)^3$
- $NaCl(k) + H_2O(s) \rightleftharpoons Na^+_{(suda)} + Cl^-_{(suda)}$ $K_c = K_p (RT)^2$

Sen Çöz 12

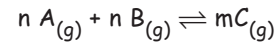
Örnek Soru 13

$N_2(g) + 3H_2(g) \rightleftharpoons 2NH_3(g)$ tepkimesinin $273^\circ C$ sıcaklıktaki derişimler cinsinden denge sabiti $K_c = 44,8$ 'tür.

Buna göre tepkimenin aynı sıcaklıktaki basınçlar cinsinden denge sabiti (K_p) kaçtır?

Sen Çöz 13

Örnek Soru 14

tepkimesinin, basınçlar cinsinden denge sabiti ile derişimler cinsinden denge sabiti arasındaki ilişki,

$$K_p(RT) = K_c$$

olduğuna göre, m ile n arasındaki bağıntı nedir?

Sen Çöz 14

Örnek Soru 15

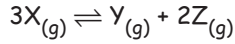
$2XY_{2(g)} \rightleftharpoons X_{2(g)} + 2Y_{2(g)}$
tepkimesi sabit hacimli bir kapta, sabit sıcaklıkta dengeye ulaştığında kaptaki gazların kısmî basınçları 0,8 atm XY_2 , 0,2 atm X_2 ve 0,4 atm Y_2 olarak ölçülüyor.

Buna göre, tepkimenin kısmi basınçlar cinsinden denge sabiti (K_p) kaçtır?

Sen Çöz 15

Örnek Soru 16

Sabit sıcaklıkta kapalı bir kaba 0,4 atm basınca sahip $X_{(g)}$ konularak başlatılan,

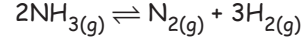

tepkimesi yukarıdaki gibi dengeye ulaştığında kısmi basınçlar cinsinden denge sabitinin değeri $K_p = 108$ olduğuna göre, Y gazının kısmi basıncı (P_Y) kaç atm olur?

Sen Çöz 16

Örnek Soru 17

1 litrelik kapta NH_3 , N_2 ve H_2 gazları ile başlatılan tepkime 100 K'de

dengesi kurulduğu anda kapta 4 mol NH_3 , 1 mol N_2 ve 3 mol H_2 gazları bulunuyor.

Buna göre,

- Derişimler türünden denge sabiti (K_c) kaçtır?
- Kısmi basınçlar türünden denge sabiti (K_p) kaçtır?
- H_2 gazının denge anındaki kısmi basıncı kaç atm'dir.

sorularını cevaplayınız. ($R \cong 0,08$ alınacak)

Sen Çöz 17

Dengede Hess Prensipli

✓ Bir denge tepkimesi ters çevrilirse denge sabitinin çarpmaya göre tersi $\left(\frac{1}{K_c}\right)$ alınır.

$$K_c = a$$

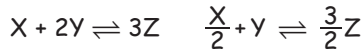
$$K_c = \frac{1}{a}$$

✓ Bir denge tepkimesi herhangi bir katsayı (n) ile çarpılırsa bu katsayı (n) denge sabitinin üssü olarak $(K_c)^n$ yazılır.

$$K_c = a$$

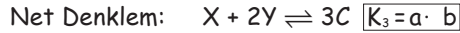
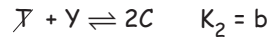
$$K_c = a^2$$

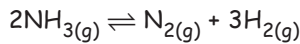
$$K_c = a$$

$$K_c = \sqrt{a}$$

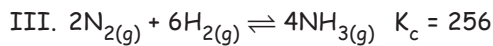
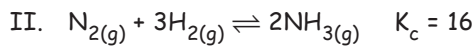
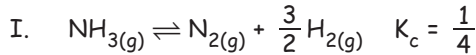
✓ Mekanizmalı tepkimelerde net tepkimenin denge sabiti ara basamakların denge sabitlerinin çarpımına eşittir. Tepkimeler toplanırsa denge sabitleri çarpılır.

Örnek Soru

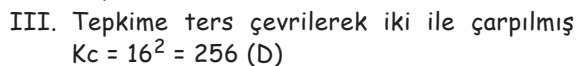
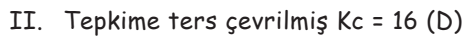

Yukarıdaki denge tepkimesinin denge sabiti $\frac{1}{16}$ olduğuna göre,

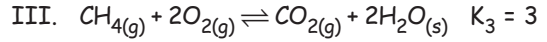
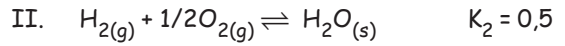
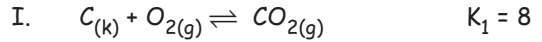
tepkimelerine ait denge sabitlerinden hangileri doğrudur?

Biz Çözdük

Cevap: I, II ve III

Örnek Soru 18

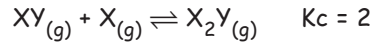
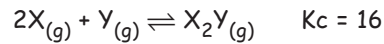

denge tepkimeleri ve aynı sıcaklıktaki denge sabitleri veriliyor.

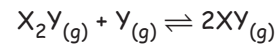
Buna göre $CH_{4(g)} \rightleftharpoons C_{(k)} + 2H_{2(g)}$ tepkimesinin aynı sıcaklıktaki denge sabitinin (K_c) değeri kaçtır?

Sen Çöz 18

Örnek Soru 19

Yukarıda verilen denge tepkimelerini kullanarak,

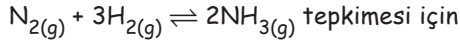

tepkimesinin denge sabitini bulunuz.

Sen Çöz 19

Denge Kesri:

Tepkimenin herhangi bir anında maddelerin derişimleri denge bağıntısına yazıldığında denge kesri (Q_c) bulunur. Denge kesri bize tepkimenin dengede olup olmadığını söyler.

$$Q_c = \frac{[NH_3]^2}{[N_2][H_2]^3} \text{ (Herhangi bir andaki derişim oranları)}$$

$$K_c = \frac{[NH_3]^2}{[N_2][H_2]^3} \text{ (Denge anındaki derişim oranları)}$$

Herhangi bir denge tepkimesine ait Q_c ve K_c değerleri karşılaştırılarak tepkimenin dengede olup olmadığı belirlenebilir.

$Q_c < K_c$ ise tepkime dengede değildir.

Denge kesrinin $Q_c = \frac{[\text{Ürünler}] \uparrow}{[\text{Girenler}] \downarrow}$ büyümesi gerekir.

Tepkime dengeye ulaşmak için ürünler yönüne ilerler.

$Q_c = K_c$ olunca tepkime dengeye ulaşır.

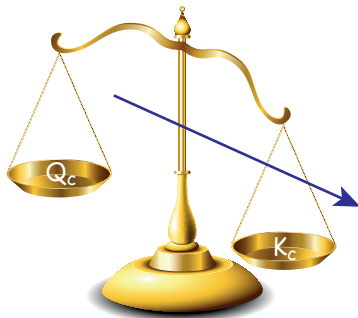
$Q_c = K_c$ ise tepkime dengededir. İleri ve geri tepkime hızları eşittir.

$Q_c > K_c$ ise tepkime dengede değildir.

Denge kesrinin küçülmesi gerekir $Q_c = \frac{[\text{Ürünler}] \downarrow}{[\text{Girenler}] \uparrow}$

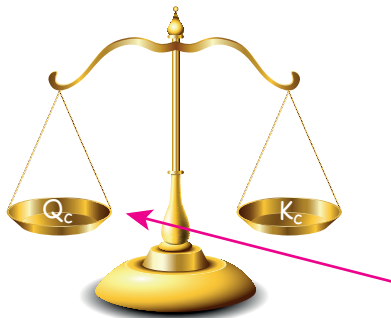
Tepkime dengeye ulaşmak için girenler yönüne ilerler.

$Q_c = K_c$ olunca sistem dengeye gelir.

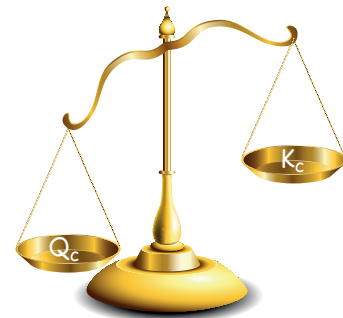
$$Q_c < K_c$$

Sistem dengede değildir. Dengeye gelmesi için tepkimenin ileri yönde çalışması gerekir.

$$Q_c = K_c$$

Sistem dengededir.

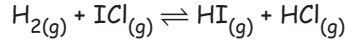

$$Q_c > K_c$$

Sistem dengede değildir. Dengeye gelmesi için tepkimenin geri yönde çalışması gerekir.

Örnek Soru

2 litrelik sabit hacimli kaptaki gerçekleşen

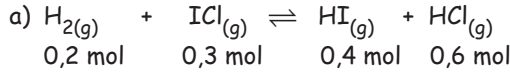

tepkimesinin 100 °C' de denge sabiti (K_c) 1' dir.

Aynı sıcaklıkta kaptaki 0,3 mol $\text{ICl}(\text{g})$, 0,2 mol $\text{H}_2(\text{g})$, 0,4 mol HI ve 0,6 mol HCl gazları bulunduğu anda;

- Tepkime dengede midir?
- Dengedeki sistemde H_2 gazının molü kaçtır? sorularını cevaplayınız.

Biz Çözdük

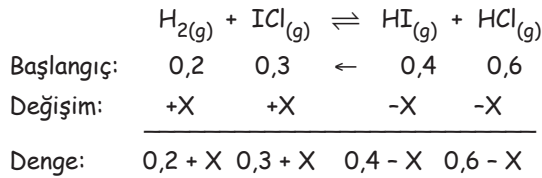

$$\frac{0,2}{2} \text{ Molar} \quad \frac{0,3}{2} \text{ Molar} \quad \frac{0,4}{2} \text{ Molar} \quad \frac{0,6}{2} \text{ Molar}$$

$$Q_c = \frac{[\text{HI}][\text{HCl}]}{[\text{H}_2][\text{ICl}]} = \frac{\frac{0,4}{2} \cdot \frac{0,6}{2}}{\frac{0,2}{2} \cdot \frac{0,3}{2}} = 4$$

$Q_c > K_c$ denge oluşmamış

- $Q_c > K_c$ olduğundan tepkime girenler yönüne ilerler.

$$K_c = \frac{[\text{HI}][\text{HCl}]}{[\text{H}_2][\text{ICl}]} = \frac{(0,4 - X)(0,6 - X)}{(0,2 + X)(0,3 + X)} = 1$$

$$X = 0,12$$

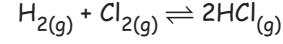
$$\begin{aligned} n_{\text{H}_2} &= 0,2 + 0,12 \\ &= \boxed{0,32 \text{ mol}} \end{aligned}$$

Dikkate Al

Tepkimenin her iki tarafındaki gaz mol sayıları eşit ise hacimler sadeleşeceği için mol sayıları kullanılarak da K_c bulunabilir.

Örnek Soru 20

3 litrelik sabit hacimli kapalı bir kaptaki sabit sıcaklıkta gerçekleşen

tepkimesinin denge sabiti (K_c) 36' dır.

4'er mol H_2 ve Cl_2 gazları ile başlatılan tepkimede %50 verime ulaşıldığı anda,

- tepkime dengede midir?
- dengedeki sistemde kaç mol HCl bulunur?

Sen Çöz 20

🔴 Dengeye Etki Eden Faktörler:

Dengeye etki eden faktörler Le Chatelier prensibine göre yorumlanır. Le Chatelier prensibine göre denge halindeki bir sisteme dışarıdan bir etki yapılırsa sistem bu etkiyi azaltacak yönde ilerler.

Dengeye etki eden faktörler **derişim, basınç, hacim ve sıcaklıktır.**

Katalizör dengeyi bozamaz, daha çabuk oluşmasını sağlar.

Denge halindeki bir tepkimede yer alan maddelerden bir veya birkaçının derişimi değiştirildiğinde, tepkime yapılan etkiyi azaltacak yönde çalışır.

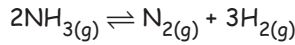
Kısacası denge yapılan etkiye tepki göstererek onu azaltacak yönde ilerler. İlk etki genellikle kalıcıdır, tamamen yok edilemez.

⚠️ Dikkate Al

Derişimlerin artırılması ya da azatılması denge sabiti (K_c) değerini değiştirmez. Denge sabiti yalnız sıcaklıkla değişir.

Katı ve sıvıların derişimleri değişmediğinden denge üzerinde bir etkileri yoktur.

Sabit hacimli kapalı bir kaptan, sabit sıcaklıkta

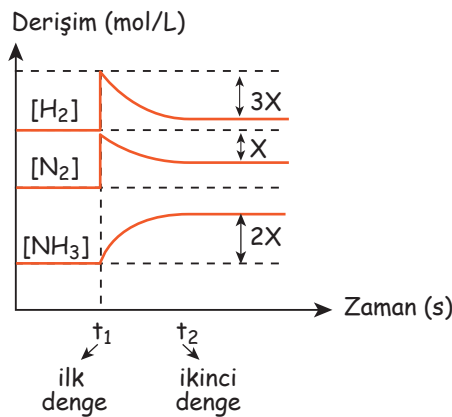

tepkimesi dengede iken

1. Kaba bir miktar H_2 gazı ilave edilirse;

(T sabit)

- ✓ H_2 eklenince H_2 'nin derişimi anında artar. H_2 derişimi arttığında geri tepkime hızı da artar, H_2 derişimi azalmaya başlar. Ancak son derişim ilk derişime göre daha fazla olur.

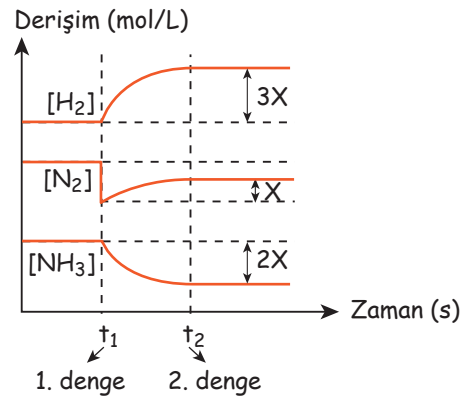
- ✓ Denge reaktifler yönüne ilerler.

- ✓ NH_3 'nin derişimi artar.
- ✓ Hem ileri hem de geri yöndeki tepkime hızı artar. Ancak geri yöndeki hız artışı daha fazladır.
- ✓ $K_c = \text{sabit kalır.}$

2. Kaptan bir miktar N_2 gazı çekilirse;

(T sabit)

- ✓ Bir miktar N_2 gazı çekilirse N_2 gazının derişimi anında azalır. Tekrar denge kuruluncaya kadar derişimi artar. Ancak son derişim ilk derişime göre daha az olur.

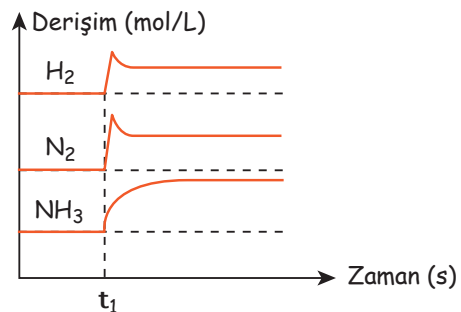

- ✓ Denge ürünler yönüne ilerler.
- ✓ H_2 'nin derişimi artar.
- ✓ NH_3 'ün derişimi azalır.
- ✓ Hem ileri hem geri tepkime hızı azalır. Ancak dengeye ulaşıncaya kadar ileri tepkime daha hızlı gerçekleşir.
- ✓ $K_c = \text{Sabit kalır.}$

3. Kap hacmi yarıya düşürülürse;

(T sabit)

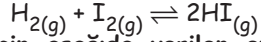
- ✓ Kapın hacmi yarıya düşürüldüğünde, tepkimedeki maddelerin tamamının derişimi birden artar. Denge derişimi azaltmak için mol sayısının az olduğu yöne çalışır.

Örnek Soru

Kapalı sabit hacimli bir kaptaki sabit sıcaklıkta gerçekleşen,

tepkimesi için aşağıda verilen etkilere göre tekrar denge kuruluncaya kadar olan değişimleri yazınız.

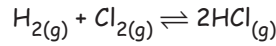
Etki	Denge yönü	[H ₂]	[I ₂]	[HI]
H ₂ gazı eklenirse				
I ₂ gazı eklenirse				
HI gazı eklenirse				
He gazı eklenirse				
H ₂ gazı çekilirse				
I ₂ gazı çekilirse				
HI gazı çekilirse				
NH ₃ gazı eklenirse				

Biz Çözdük

Etki	Denge yönü	[H ₂]	[I ₂]	[HI]
H ₂ gazı eklenirse	→	↑	↓	↑
I ₂ gazı eklenirse	→	↓	↑	↑
HI gazı eklenirse	←	↑	↑	↑
He gazı eklenirse	Bozulmaz	Değişmez	Değişmez	Değişmez
H ₂ gazı çekilirse	←	↓	↑	↓
I ₂ gazı çekilirse	←	↑	↓	↓
HI gazı çekilirse	→	↓	↓	↓
NH ₃ gazı eklenirse	→	↓	↓	↓

ÇİTA YAYINLARI

Örnek Soru

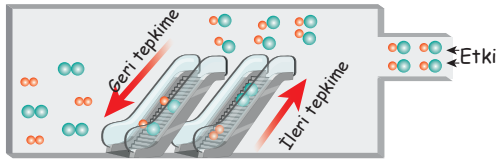

tepkimesi sabit hacimli kaptaki sabit sıcaklıkta dengededir.

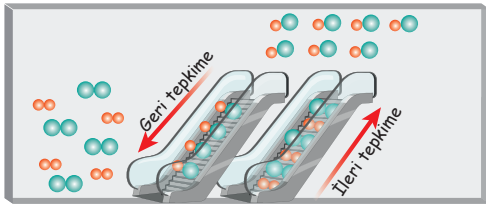
Kaba bir miktar HCl gazı eklendiğinde sistem tekrar dengeye gelinceye kadar geçen süre ve ikinci denge için aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Denge reaktifler yönüne kayar.
- B) 2. dengede tüm gazların derişimi, ilk dengeden daha fazladır.
- C) K_c değişmez.
- D) 2. dengede ileri ve geri tepkime hızları ilk dengeye göre daha fazladır.
- E) HCl ilk eklendiği anda HCl derişimi artar, ikinci dengede başlangıç derişimine geri döner.

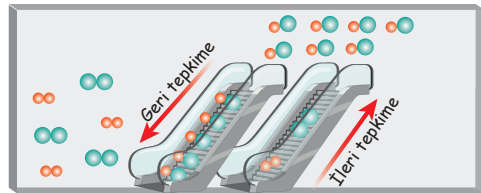
Biz Çözdük

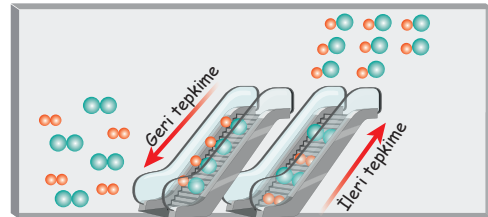
1. Dengede ileri tepkime hızı geri tepkime hızına eşit

H₂ ve I₂ derişimi arttığı için ileri tepkimenin de hızı artar.

Dengede HCl derişimi arttığı için geri tepkimenin hızı artar.

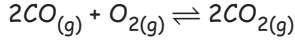

İleri tepkime hızı, geri tepkime hızına yeniden eşitlendiğinde 2. denge kurulur. Gaz derişimleri ilk dengeye göre daha fazladır.

2. dengedeki HCl derişimi 1. dengedeki HCl derişiminden daha fazladır. İlk etki genellikle kalıcıdır.

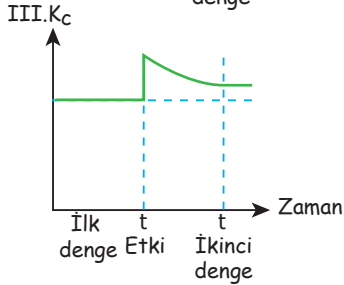
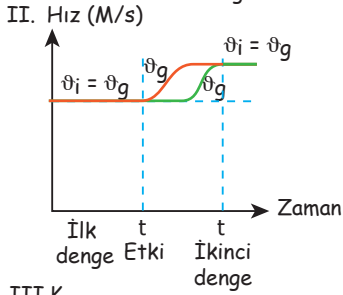
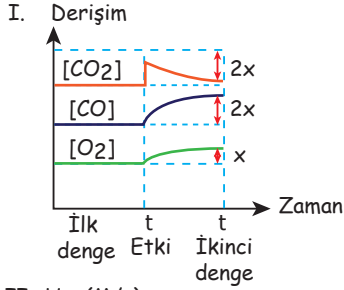
Cevap E

Örnek Soru 21

tepkimesi sabit hacimli kapta, sabit sıcaklıkta dengededir.

Kaba aynı sıcaklıkta bir miktar CO_2 gazı daha eklendiğinde sistem tekrar dengeye gelinceye kadar geçen süreç ve ikinci denge için verilen;

grafiklerinden hangileri doğrudur?

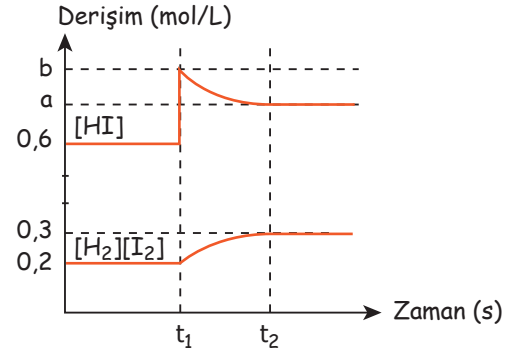
- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III
D) II ve III   E) I, II ve III

Sen Çöz 21

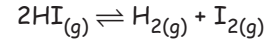
3. Kaba He Gazı Eklenirse:

- ✓ Dengedeki gazların mol sayıları değişmez hacim de sabit olduğundan derişimler sabit kalır denge bozulmaz.
- ✓ He ilavesi ile toplam basınç artar ancak diğer gazların kısmi basınçları aynı kalır.

Örnek Soru 22

Sabit hacimli kapalı bir kapta sabit sıcaklıkta

tepkimesi dengededir. t_1 anında kaba $\text{HI}_{(g)}$ eklenerek denge bozulmuş ve t_2 anında tekrar ikinci denge kurulmuştur. Tepkimeye ait derişim-zaman grafiği yukarıda verilmiştir.

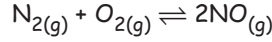
Buna göre;

- I. b değeri 1,1'dir.
II. a değeri 0,9'dur.
III. $t_1 - t_2$ arası denge ürünler yönüne ilerler.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

Sen Çöz 22

Örnek Soru 23

tepkimesi dengede iken ortamda 0,2 mol N_2 , 0,8 mol O_2 ve 0,8 mol NO gazları bulunmaktadır.

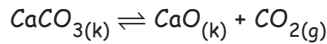
Sabit sıcaklıkta 1 litrelik kaba 0,6 mol N_2 eklenerek sistemin tekrar dengeye ulaşması bekleniyor. Buna göre 2. denge kurulduğunda ortamda kaç mol O_2 gazı bulunur?

Sen Çöz 23

Dikkate Al

Yapılan ilk etki genellikle kalıcıdır. Denge bağıntısının tek maddeye bağlı olduğu bazı denge reaksiyonlarında istisna vardır.

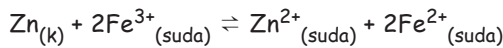
Örneğin;

tepkimesinde $K_c = [\text{CO}_2]$ olduğu için aynı sıcaklıkta CO_2 gazının derişimi değişmez. Başlangıç derişimine geri döner.

Basınç - Hacim Etkisi:

Dengedeki bir tepkimenin reaktif ve ürünlerinden en az birinin gaz olması durumunda basınç ve hacim dengeyi etkiler. Gaz içermeyen denge tepkimelerinde basınç derişimi dengeyi etkilemez.

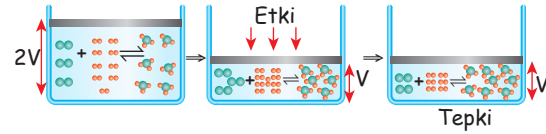
denge tepkimesinde basıncın derişmesi dengeyi etkilemez.

Sabit sıcaklıkta dengedeki

1. Dengedeki Sistemde Kabin Hacmi Azaltılırsa (Basınç Artarsa):

- ✓ Basınç artar denge bozulur. Basınç ile mol sayısı doğru orantılı olduğu için denge mol sayısı az olan tarafa doğru yani ürünler yönüne ilerler.
- ✓ N_2 ve H_2 gazlarının mol sayısı azalır.
- ✓ NH_3 gazının mol sayısı artar.
- ✓ Tüm gazların derişimi artar.
- ✓ Hem ileri hem de geri yöndeki tepkime hızı artar. Ancak ileri tepkime hızındaki artış daha fazla olur.
- ✓ Geri tepkime hızı ileri tepkime hızına yeniden eşitlendiğinde sistem tekrar dengeye gelir.
- ✓ K_c değeri sabit kalır.

* $\uparrow M = \frac{n}{V \downarrow} \Rightarrow$ Denge mol sayısını azaltma yönüne gider.

veya

* $PV = nRT \Rightarrow \uparrow P \cdot V \downarrow \Rightarrow$ Denge mol sayısını azaltarak basıncı azaltır.

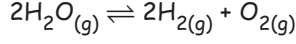
2. Dengedeki Kabin Hacmi Arttırılırsa (Basınç Azalır):

- ✓ Basınç azalır denge bozulur. Basınç ile mol sayısı doğru orantılı olduğundan denge mol sayısı çok olan tarafa doğru yani reaktifler yönüne ilerler.
- ✓ N_2 ve H_2 gazlarının mol sayısı artar.
- ✓ NH_3 gazının mol sayısı azalır.
- ✓ Hem ileri hem de geri tepkime hızları azalır. Ancak geri tepkime hızı daha az azalır.
- ✓ İleri tepkime hızına yeniden eşitlendiğinde sistem yeniden dengeye gelir.
- ✓ İlk duruma göre tüm gazların basınç ve derişimleri daha düşüktür.
- ✓ Sıcaklık sabit olduğu için K_c derişmez.

Dikkate Al

Reaktif ve ürünlerde gazların mol sayıları eşit olan dengelerde hacim değişimi dengeyi etkilemez.

Örnek Soru 24

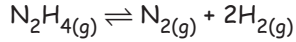

tepkimesine göre 4 mol H_2O , 2 mol H_2 ve 1 mol O_2 gazları 1 litrelik kaptta dengededir. Kabin hacmi değiştirilip tekrar denge kurulduğunda kaptta 2 mol O_2 gazı bulunmaktadır.

Buna göre, kabin son hacmi kaç litredir?

Sen Çöz 24

Örnek Soru 25

tepkimesi dengededir. Sabit sıcaklıkta kabin hacmi arttırılıyor.

Buna göre;

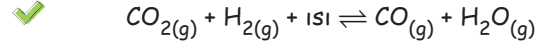
- I. İleri tepkime hızı azalır.
  - II. Kaptaki toplam mol sayısı artar.
  - III. Tüm gazların derişimi azalır.
- yargılarından hangileri doğrudur?

Sen Çöz 25

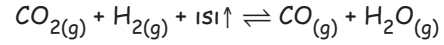
Sıcaklık Etkisi:

Kimyasal bir denge tepkimesinde sıcaklık etkisi dengenin endotermik ya da ekzotermik olmasına göre farklılık gösterir.

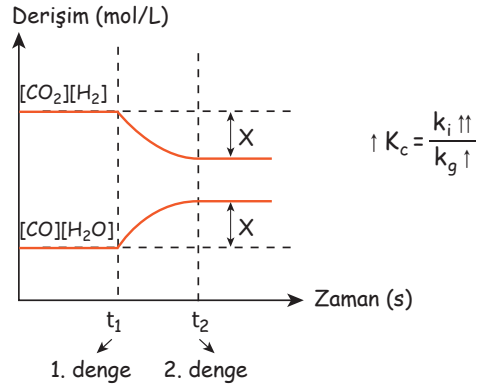
Endotermik Tepkimeleri:

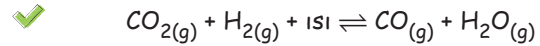
Dengedeki, tepkimesinin hacmi sabit tutularak sıcaklığı arttırılırsa:

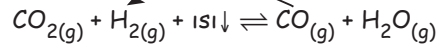
- * Denge bozulur. Denge sıcaklığı azaltacak yönde yani ürünler yönünde ilerler.

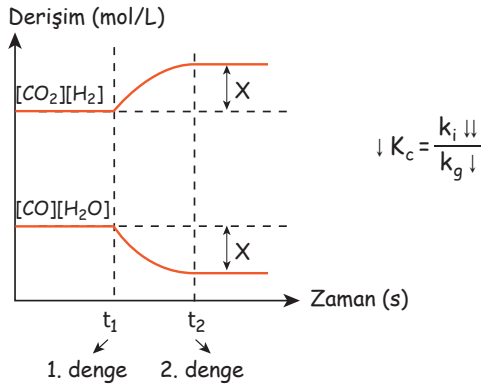
- * CO_2 ve H_2 gazlarının mol sayıları azalır.
- * CO ve H_2O gazlarının mol sayıları artar.
- * Hem ileri hem de geri yöndeki tepkime hızları artar. Ancak ileri tepkime hızının artışı daha fazla olur.
- * K_c değeri artar.

Dengedeki, tepkimesinin hacmi sabit tutularak sıcaklığı azaltılırsa:

- * Denge bozulur. Denge sıcaklığı arttıracak yönde reaktifler yönünde ilerler.

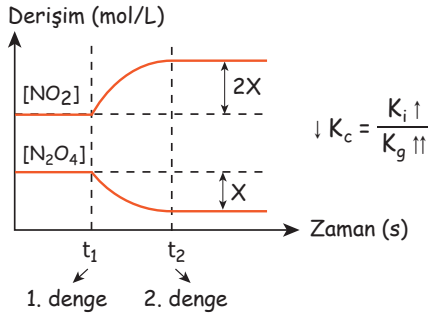

- * CO_2 ve H_2 gazlarının mol sayıları artar.
- * CO ve H_2O gazlarının mol sayıları azalır.
- * Hem ileri hem geri tepkime hızları yavaşlar. Ancak ileri
- * K_c değeri azalır.

Ekzotermik Tepkimeler:

✓ $2NO_{2(g)} \rightleftharpoons N_2O_{4(g)} + ısı$
dengedeki tepkimenin hacmi sabit tutularak sıcaklığı arttırılırsa.

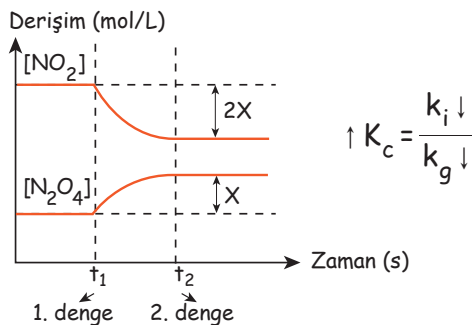
- $2NO_{2(g)} \rightleftharpoons N_2O_{4(g)} + ısı \uparrow$
- * Denge bozulur. Sıcaklığı azaltmak için sistem reaktifler yönüne çalışır.

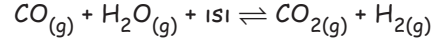
- * N_2O_4 gazının mol sayısı ve derişimi azalır.
- * NO_2 gazının mol sayısı ve derişimi artar.
- * Hem ileri hem de geri yöndeki tepkimenin hızı artar.
- * K_c azalır.

✓ $2NO_{2(g)} \rightleftharpoons N_2O_{4(g)} + ısı$
Dengedeki tepkimenin hacmi sabit tutularak sıcaklık azaltılırsa

- $2NO_{2(g)} \rightleftharpoons N_2O_{4(g)} + ısı \downarrow$
- ✓ Denge bozulur. Denge sıcaklığı arttıracak yönde ürünler yönüne ilerler.
  - ✓ NO_2 gazının derişimi azalır.
  - ✓ N_2O_4 gazının derişimi artar.
  - ✓ Hem ileri hem geri tepkime hızı azalır. Ancak geri tepkime hızı daha çok azalır.
  - ✓ K_c artar.

Örnek Soru

Tepkime 1 litrelik kapta $30^\circ C$ 'de dengede iken kapta 0,2 şer mol CO ve H_2O ile 0,4'er mol CO_2 ve H_2 gazları bulunmaktadır.

Sıcaklık $80^\circ C$ 'ye çıkartılırsa kapta kaç gram CO_2 gazı bulunur? ($80^\circ C$ de $K_c = 9$) (CO_2 : 44 g/mol)

Biz Çözdük

	$CO_{(g)}$	+	$H_2O_{(g)}$	$\rightleftharpoons$	$CO_{2(g)}$	+	$H_{2(g)}$
$30^\circ C$ de denge:	0,2 mol		0,2 mol		0,4 mol		0,4 mol
$80^\circ C$ 'de etki:	-x		-x		+x		+x
denge	0,2 - x		0,2 - x		0,4 + x		0,4 + x

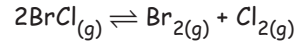
$30^\circ C$ } Endotermik sıcaklık artarsa denge ürünler yönüne kayar.
 $80^\circ C$ }

$80^\circ C$ 'de $K_c = \frac{(0,4+x)(0,4+x)}{(0,2-x)(0,2-x)} \Rightarrow \sqrt{9} = \sqrt{\frac{(0,4+x)^2}{(0,2-x)^2}}$
 $\Rightarrow 3 = \frac{0,4+x}{0,2-x} \quad x = 0,05$
 $n_{CO_2} = 0,4 + 0,05 = 0,45 \text{ mol} \quad m_{CO_2} = 0,45 \cdot 44 = \boxed{19,8 \text{ g}}$

ÇITA YAYINLARI

Örnek Soru

Dengedeki,

tepkimesinin sabit hacimde sıcaklığı arttırıldığında denge sabiti K_c büyümektedir.

Buna göre,

- Düşük sıcaklıkta ürünler daha kararlıdır.
  - Tepkime endotermiktir.
  - İkinci denge oluştuğunda ileri tepkime hızı geri tepkime hızından daha büyük olur.
- yargılarından hangileri doğrudur?

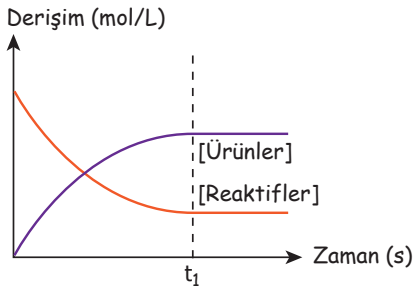
Biz Çözdük

Sıcaklık artışı ile K_c değerinin büyümesi ürünlerin mol sayılarının artması ile olur. Tepkime ürünler yönüne ilerler.

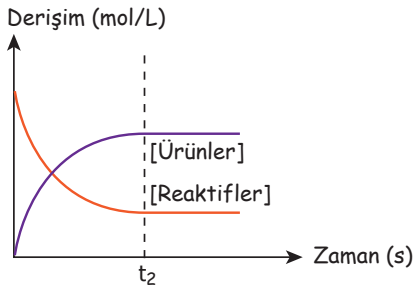
- Yüksek sıcaklıkta tepkime ürünlere doğru ilerlerse düşük sıcaklıkta reaktiflere ilerleyeceği için reaktifler düşük sıcaklıkta daha kararlıdır. (Y)
  - Tepkime ürünlere ilerlediği için endotermiktir. (D)
  - İkinci denge olduğundan ileri tepkime hızı geri tepkime hızına eşit olur. (Y)
- Cevap: Yalnız II

Katalizörün Dengeye Etkisi:

- ✓ Katalizör ilavesi dengeyi bozamaz.
- ✓ Tepkimenin dengeye daha çabuk ulaşmasını sağlar.
- ✓ Denge tepkimesinde ileri ve geri tepkime hızlarını aynı oranda artırır.
- ✓ Denge sabiti K_c değerini değiştirmez.
- ✓ Tepkimenin verimini etkilemez.
- ✓ Hem ileri hem de geri aktivasyon enerjisini düşürür.

Katalizörün kullanılmadığı denge

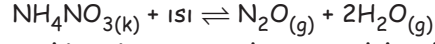
Katalizörün kullanıldığı denge

$$t_1 > t_2$$

- ✓ Tepkimenin daha kısa sürede dengeye gelmesini sağlar.

Örnek Soru

Sabit hacimli kapalı bir kaptaki bulunan bir miktar NH_4NO_3 katısının,

tepkimesine göre dengeye daha kısa sürede ulaşması için;

- I. Sıcaklığı arttırmak
- II. Katalizör ilave etmek
- III. Sabit sıcaklıkta bir miktar katı NH_4NO_3 eklemek

işlemlerinden hangileri tek başına uygulanabilir?

Biz Çözdük

- I. Endotermik tepkime olduğundan ileri tepkime hızı daha çok artacağından sistem dengeye daha çabuk ulaşır. (D)
- II. Katalizör ilavesi tepkimenin dengeye daha kısa zamanda ulaşmasını sağlar. (D)
- III. Katı maddelerin kütlesi artınca derişimleri artmaz bu nedenle tepkime hızını etkilemez. (Y)

Cevap: I ve II

Örnek Soru

Bir denge reaksiyonunda katalizör kullanımı aşağıdakilerden hangilerini etkiler?

- I. Geri yöndeki tepkime hızı
- II. Maddelerin denge derişimleri
- III. Aktifleşme enerjileri
- IV. Dengeye ulaşma süresi

Biz Çözdük

- I. Hem ileri hem de geri yöndeki tepkime hızı artar (etkiler).
- II. Maddelerin denge derişimleri değişmez (etkilemez).
- III. Aktifleşme enerjisini katalizör düşürür (etkiler).
- IV. Katalizör, tepkimenin dengeye daha kısa sürede ulaşmasını sağlar (etkiler).

Cevap: I, III ve IV

Örnek Soru 26

İki basamakta gerçekleşen homojen bir denge tepkimesinin denge bağıntısı

$$K_c = \frac{[Z][T]}{[X] \cdot [Y]^2} \text{ dir.}$$

Tepkimenin 2. basamağı;

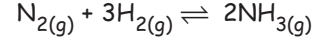
olduğuna göre 1. basamağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $Z + W \rightleftharpoons X + Y$
- B) $X + Y \rightleftharpoons Z + W$
- C) $X + Y \rightleftharpoons W$
- D) $W \rightleftharpoons X + Y$
- E) $X \rightleftharpoons Z + W$

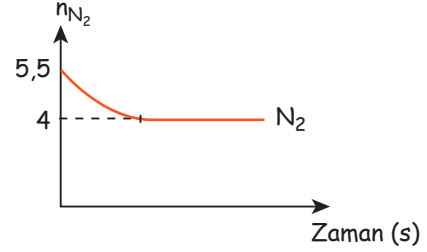
Sen Çöz 26

Örnek Soru 27

Kapalı sabit hacimli bir litrelik kaba eşit mollerde N_2 ve H_2 gazları konularak başlatılan

tepkimesi dengeye ulaşırken N_2 gazının mol sayısının zamanla değişimi

şekildedir.

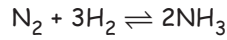
Buna göre tepkimenin derişimler türünden denge sabiti (K_c) kaçtır?

- A) $\frac{9}{4}$
- B) $\frac{4}{9}$
- C) 3
- D) $\frac{3}{4}$
- E) $\frac{5}{3}$

Sen Çöz 27

Örnek Soru 28

1 litrelik kapalı bir kapta

denge tepkimesini oluşturmak için kabın içine 4'er mol N_2 ve H_2 gazları ekleniyor. Tepkime dengeye ulaştığında kapta 2 mol NH_3 gazı bulunuyor.

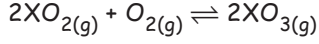
Denge tepkimesinin ileri tepkime hız sabiti (k_f) $6 \cdot 10^{-8}$ olduğuna göre geri tepkime hız sabitinin (k_g) değeri nedir?

- A) $72 \cdot 10^{-8}$
- B) $4,5 \cdot 10^{-8}$
- C) $3 \cdot 10^{-8}$
- D) $3 \cdot 10^{-7}$
- E) $3,6 \cdot 10^{-8}$

Sen Çöz 28

Örnek Soru 29

Kapalı bir kapta sabit sıcaklıkta,

tepkimesi dengede iken kapta 0,2 mol XO_2 , 0,3 mol O_2 ve 0,2 mol XO_3 gazları bulunmaktadır.

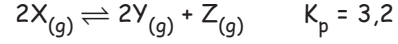
Aynı sıcaklıkta ileri tepkimenin hız sabiti $9 \cdot 10^{-4}$ geri tepkimenin hız sabiti $9 \cdot 10^{-5}$ olduğuna göre tepkime kabının hacmi kaç litredir?

- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4   E) 5

Sen Çöz 29

Örnek Soru 30

Sabit hacimli boş bir kapta bir miktar X gazı konularak,

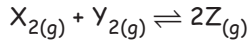
tepkimesi başlatılıyor. Sabit sıcaklıkta X'in %80 ayrıştığına sistem dengeye ulaşıyor.

Denge anında Z gazının kısmi basıncı (P_Z) kaç atm olur?

- A) 0,2   B) 0,4   C) 0,6   D) 0,8   E) 1,2

Sen Çöz 30

Örnek Soru 31

tepkimesine göre 1 litrelik kapta dengede 2'şer mol X_2 ve Y_2 gazları ile 4 mol Z gazı bulunmaktadır.

Sabit sıcaklıkta kaptan 1 mol Z gazı çekilirse sistem dengeye ulaştığında X ve Y gazlarının toplam mol sayısı kaç olur?

- A) 0,25   B) 0,50   C) 0,75
D) 1,75   E) 3,5

Sen Çöz 31

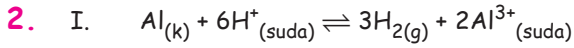

1. Kimyasal bir denge için:

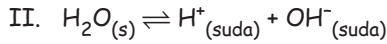
1. Denge anı dinamik değildir.
2. Denge anında değişimler sabittir.
3. İleri ve geri tepkime hızları eşittir.
4. Minimum enerji ve maximum düzensizlik zıt yönlüdür.
5. Kapalı sistemlerde oluşur.

yargılarından hangisi yanlıştır?

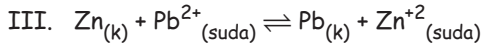
- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4   E) 5

$$K_c = \frac{[Al^{3+}]^2}{[H^+]^6}$$

$$K_c = [H^+][OH^-]$$

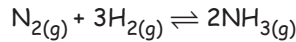

$$K_c = \frac{[Pb^{2+}]}{[Zn^{2+}]}$$

Yukarıda verilen denge tepkimelerinden hangilerinin denge bağıntıları doğru yazılmıştır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II
C) Yalnız III   D) I ve II
E) II ve III

3. Kapalı sabit hacimli bir kapta, sabit sıcaklıkta

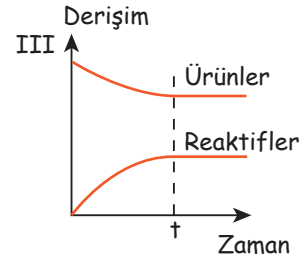
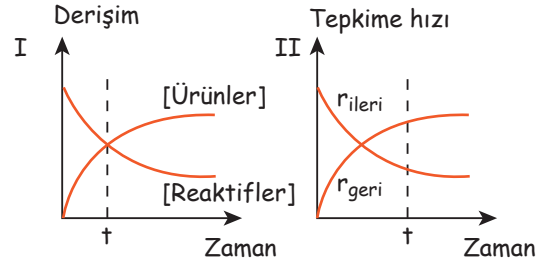
tepkimesine;

- I. Boş kaba NH_3 gazı koymak
- II. Kabin ağzını açmak
- III. Boş kaba N_2 gazı koymak

işlemlerinden en az hangileri yapılırsa sistem dengeye ulaşır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II
C) Yalnız III   D) I ve II
E) II ve III

4.

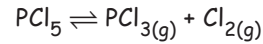
Bir denge tepkimesine ait üç grafik yukarıda verilmiştir.

Buna göre hangi grafikte t anında sistem dengeye ulaşmıştır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II
C) Yalnız III   D) I ve III
E) II ve III

ÇİTA YAYINLARI

5.

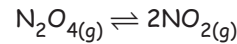

Tepkimesinin 300 K sıcaklığındaki denge sabiti (K_c) 4'tür. 1 litrelik kapta bir miktar PCl_5 ile başlatılan tepkime dengeye ulaştığında, kapta 0,4 mol Cl_2 gazı bulunmaktadır.

Buna göre, tepkime kaç mol PCl_5 gazı ile başlatılmıştır?

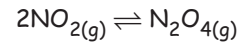
- A) 0,42   B) 0,44   C) 4,2   D) 4,4   E) 4,7

6.

denge tepkimesinin 273 °C sıcaklıkta değişimler türünden denge sabiti (K_c) $\frac{1}{4,48}$ 'dir.

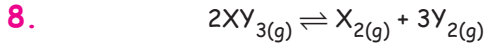
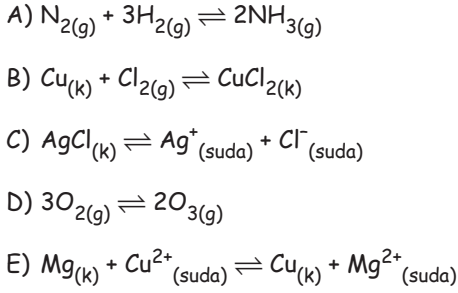
Buna göre;

denge tepkimesinin aynı sıcaklıktaki kısmi basınçlar türünden denge sabiti (K_p) kaçtır?

- A) $\frac{1}{10}$ B) 1   C) 5   D) 10   E) 20

7. Aşağıda verilen tepkimelerden hangisi hem fiziksel hem de heterojen denge tepkimesidir?

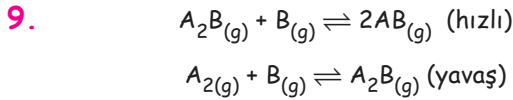

tepkimesi 4 litrelik kapalı bir kaba 8 mol XY_3 konularak başlatılıyor.

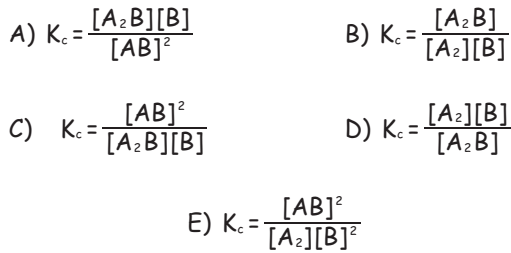
Sabit sıcaklıkta tepkime dengeye ulaştığında XY_3 gazının %40'ının harcandığı tespit ediliyor.

Buna göre, tepkimenin derişimler türünden denge sabiti (K_c) nedir?

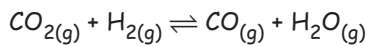
- A) 0,28 B) 0,48 C) 1,08 D) 7,68 E) 17,28

Mekanizması yukarıda gösterilen kimyasal bir denge tepkimesinin derişimler türünden denge bağıntısı aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

10. Hacmi 1 litre olan sabit hacimli kapalı bir kapta 0,4 mol CO_2 1,6 mol H_2 0,8 mol CO ve 3,2 mol H_2O gazları

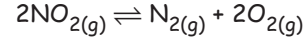

tepkimesine göre dengededir.

Aynı sıcaklıkta kaptan kaç mol CO_2 gazı çekilirse ikinci dengede H_2O 'nun mol sayısı 3 olur?

- A) 2,10 B) 0,70 C) 0,35 D) 0,25 E) 0,20

11. t °C sıcaklıkta gerçekleşen

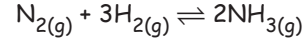
denge tepkimesine ait reaktif ve ürün derişimleri;

- $[NO_2] = 6 \cdot 10^{-2} M$
- $[N_2] = 1,6 \cdot 10^{-1} M$
- $[O_2] = 3 \cdot 10^{-2} M$

olduğuna göre, aynı sıcaklıkta tepkimenin K_c değeri kaçtır?

- A) 25 B) 5 C) 0,5 D) 0,4 E) 0,04

12. Kapalı bir kapta sabit sıcaklıkta N_2 ve H_2 gazları ile başlatılan

tepkimesi zamanla dengeye ulaşıyor.

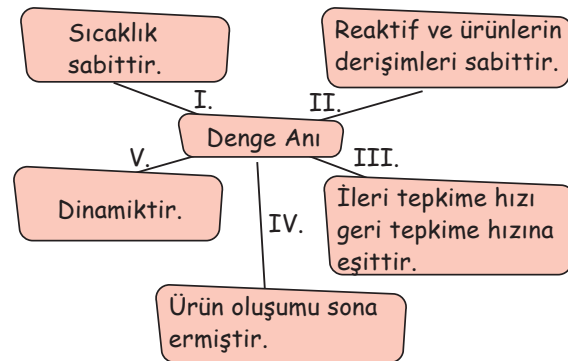
Sistemin dengede olduğunu anlamak için;

- I. Zamanla basıncın azalması
- II. NH_3 'ün ayrışma ve oluşma hızının eşit olması.
- III. N_2 'nin harcanma ve NH_3 'ün oluşma hızlarının eşit olması

özelliklerinden hangilerinin bilinmesi tek başına yeterli olur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
 C) Yalnız III D) I ve II
 E) II ve III

- 13.

Dengedeki bir tepkime için yukarıda verilen özelliklerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

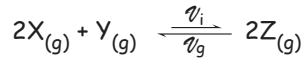
tepkimesi dengede iken;

- I. İleri ve geri yöndeki hız sabitleri
- II. X_2 ve Y_2 derişimleri
- III. İleri ve geri yöndeki tepkime hızları

niceliklerinden hangileri kesinlikle birbirine eşittir?

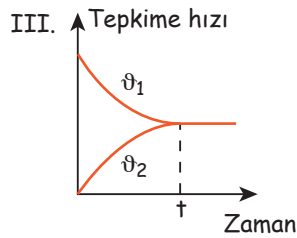
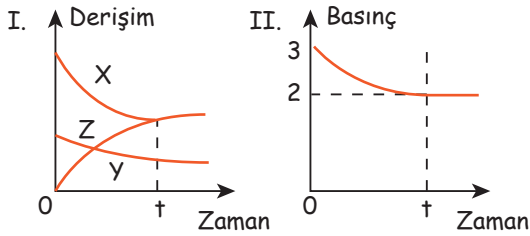
- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

2. Sabit hacimli bir kaptta X ve Y gazları ile başlatılan tepkime

şeklinde dengeye ulaşıyor.

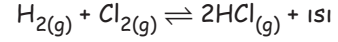
Bu tepkimeye ait;

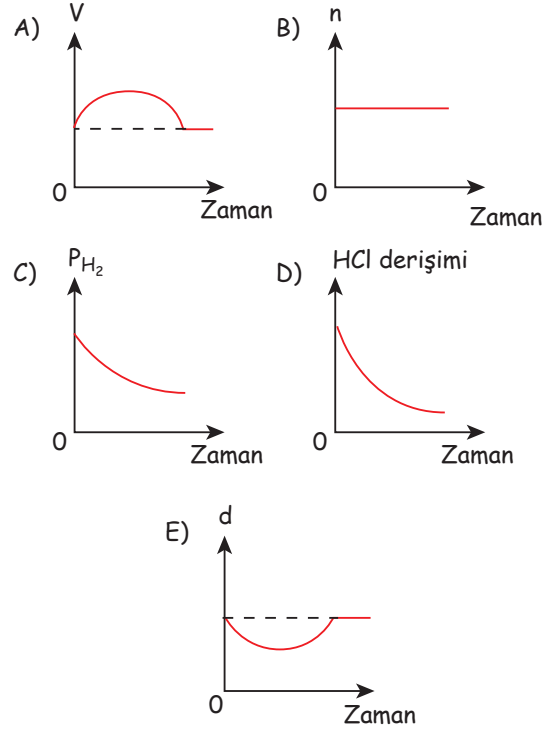
grafiklerden hangileri doğru olabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

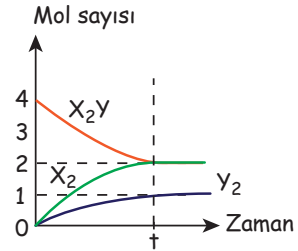
3. İdeal pistonlu bir kaptta sabit sıcaklıkta H_2 ve Cl_2 gazları ile başlatılan;

tepkimesinin dengeye ulaşma sürecini gösteren grafiklerden hangisi yanlıştır?

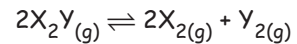

- 4.

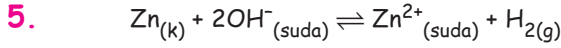
Belirli bir sıcaklıkta 4 litrelik bir kaptta gerçekleştirilen denge tepkimesindeki maddelerin mol sayılarının zamanla değişimi grafikte verilmiştir.

Buna göre,

tepkimesinin derişimler türünden denge sabiti (K_c) kaçtır?

- A) 4
- B) 2
- C) 1
- D) 0,25
- E) 0,2

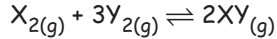
denge tepkimesi ile ilgili,

- I. Fiziksel bir dengedir.
 II. Heterojen dengedir.
 III. Denge bağıntısı $(K_c) = \frac{[OH]^{-2}}{[Zn^{2+}][H_2]}$ şeklindedir.

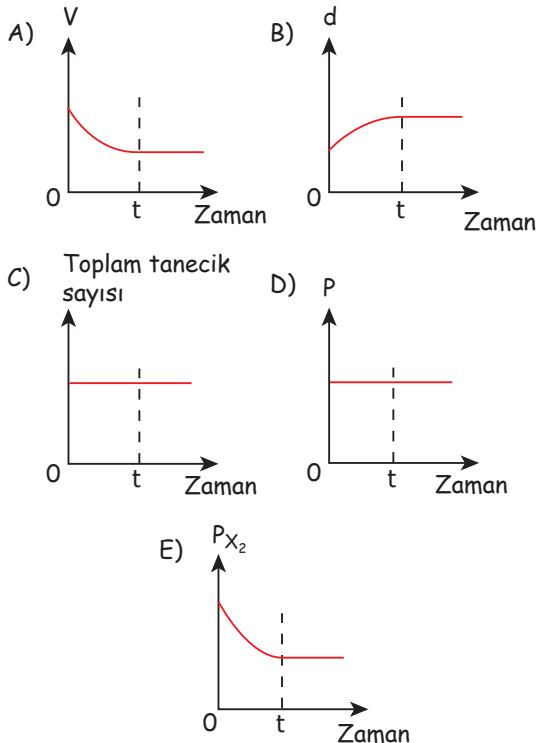
yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız II
 C) Yalnız III
 D) I ve II
 E) II ve III

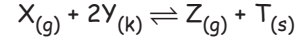
6. İdeal pistonlu bir kapta sabit sıcaklıkta X_2 ve Y_2 gazları ile başlatılan tepkime aşağıdaki gibi dengeye ulaşıyor.

Buna göre, tepkimenin başlangıcından denge anına kadar geçen süreç için çizilen grafiklerden hangisi yanlıştır?

7. Kapalı sabit hacimli bir kapta X gazı ve Y katısı ile başlatılan

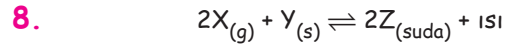
tepkimesi t °C sıcaklıkta dengeye ulaşıyor.

Denge anında ileri yöndeki hız sabiti (K_f) geri yöndeki hız sabitinden (K_g) büyük olduğuna göre;

- I. Z'nin derişimi T'nin derişimine eşittir.
 II. Heterojen bir dengedir.
 III. X'in derişimi Z'nin derişiminden büyüktür.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız II
 C) Yalnız III
 D) I ve II
 E) II ve III

Yukarıda verilen denge tepkimesi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Derişimler türünden denge bağıntısı

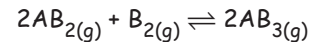
$$K_c = \frac{[Z]^2}{[X]^2} \text{ dir.}$$

- B) Minimum enerji eğilimi ürünler yönündedir.
 C) Maksimum düzensizlik girenler yönündedir.
 D) Kısmi basınçlar türünden denge bağıntısı

$$K_p = \frac{1}{(P_x)^2} \text{ 'dir.}$$

- E) İleri tepkime hızı geri tepkime hızından büyüktür.

9. 2 litrelik sabit hacimli kapalı kapta 2 mol AB_2 ve 1 mol B_2 gazları ile başlatılan,

tepkimesi sabit sıcaklıkta dengeye ulaşıyor.

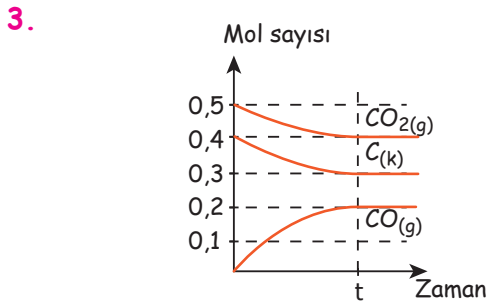
Denge anında ortamda 1 mol AB_3 gazı bulunmaktadır.

Buna göre, aynı sıcaklıkta dengedeki sistemde 1,5 mol AB_3 gazı bulunması için kaba kaç mol daha B_2 gazı eklemek gerekir?

- A) 3,75 B) 4,25 C) 4,75 D) 7,25 E) 8,2

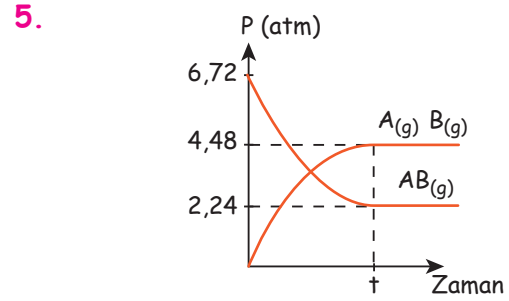
1. $2A_{(g)} + B_{(k)} \rightleftharpoons 2C_{(g)}$
- tepkimesi sabit hacimli kapta dengededir. 1 litrelik kapta denge anında 0,3 mol A gazı, 0,4 mol B katısı ve 0,6 mol C gazı bulunmaktadır.
- Kaba 0,3 mol daha A gazı eklenerek aynı sıcaklıkta tepkimenin yeniden dengeye ulaşması sağlanıyor.
- Buna göre, son durumda kapta kaç mol C gazı bulunur?
- A) 0,4 B) 0,6 C) 0,7 D) 0,8 E) 1,0

2. $Pb^{2+}_{(suda)} + HSO^{-}_{4(suda)} \rightleftharpoons PbSO_{4(k)} + H^{+}_{(suda)}$
- yukarıda gösterilen heterojen denge tepkimesinin derişimler türünden denge sabiti (K_c) aşağıdakilerden hangisidir?
- A) $K_c = [H^{+}]$
- B) $K_c = \frac{[H^{+}][PbSO_4]}{[Pb^{2+}][HSO_4]}$
- C) $K_c = \frac{[H^{+}]}{[Pb^{2+}][HSO_4]}$
- D) $K_c = \frac{[PbSO_4]}{[Pb^{2+}]}$
- E) $K_c = \frac{[PbSO_4]}{[HSO_4]}$

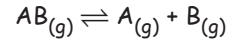

- Kapalı bir kapta C katısı ve CO_2 gazı ile başlatılan
- $$C_{(k)} + CO_{2(g)} \rightleftharpoons 2CO_{(g)}$$
- tepkime dengeye ulaşıyor.
- Aynı sıcaklıkta K_c değeri 0,05 olduğuna göre, tepkimenin gerçekleştiği kabın hacmi kaç litredir?
- A) 10 B) 8 C) 6 D) 5 E) 2

4. $2N_{2(g)} + 2O_{2(g)} \rightleftharpoons 4NO_{(g)}$
- denge tepkimesinin derişimler türünden denge sabiti (K_c) değeri 16'dır.
- Buna göre;
- $$2NO_{(g)} \rightleftharpoons N_{2(g)} + O_{2(g)}$$
- denge tepkimesinin K_c değeri kaçtır?
- A) 16 B) 8 C) $\frac{1}{4}$ D) $\frac{1}{8}$ E) $\frac{1}{16}$

Sabit hacimli boş bir kaba AB gazı konularak başlatılan,

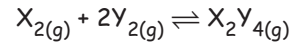
tepkimesi t anında dengeye ulaşıyor. Grafikte bu dengeye ait basınç - zaman değişimi verilmiştir.

- Sıcaklık $273^{\circ}C$ olduğuna göre tepkimenin derişimler türünden denge sabiti K_c kaçtır?
- A) 0,02 B) 0,2 C) 2 D) 20 E) 100

6. $2XY_{(g)} \rightleftharpoons X_{2(g)} + Y_{2(g)} \quad K_1 = a$
- $XY_{(g)} + \frac{1}{2} Y_{2(g)} \rightleftharpoons XY_{2(g)} \quad K_2 = b$
- $2XY_{2(g)} \rightleftharpoons X_2Y_{4(g)} \quad K_3 = c$

denge tepkimeleri ile $t^{\circ}C$ sıcaklığındaki denge sabitleri verilmiştir.

Buna göre;

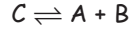

denge tepkimesinin derişimler türünden denge sabiti (K_c) nedir?

- A) $\frac{a}{b^2c}$ B) ab^2c C) $\frac{b^2}{a \cdot c}$
- D) a^2bc^2 E) $\frac{b^2 \cdot c}{a}$

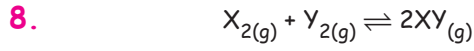

Yukarıda verilen denge tepkimelerine göre;

denge tepkimesinin derişimler türünden denge sabiti (K_c) kaçtır?

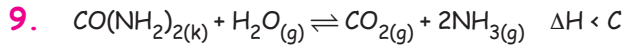
- A) $\frac{1}{8}$ B) $\frac{1}{4}$ C) $\frac{1}{2}$ D) 2 E) 4

tepkimesi sabit hacimli kaptan sabit sıcaklıkta dengede iken kaptan aynı sıcaklıkta bir miktar X_2 gazı çekiliyor.

Buna göre tepkime tekrar dengeye geldiğinde başlangıçtaki denge anına göre;

- I. İleri tepkime hızı
 II. Geri tepkime hızı
 III. Y_2 'nin kısmi basıncı
 niceliklerinden hangileri azalır?
- A) Yalnız I B) Yalnız II
 C) Yalnız III D) I ve II
 E) I, II ve III

Yukarıda gerçekleşen denge tepkimesine belirtilen etkiler yapıldığında verilen değişimlerden hangisi yanlış olur? (Katı hacmi önemsenmeyecek)

	$[NH_3]$	$[H_2O]$
A) NH_3 ilavesi	↑	↑
B) Kabin hacmi azaltılırsa	↓	↑
C) Sıcaklık azaltılırsa	↑	↓
D) Kaptan CO_2 gazı çekilirse	↑	↓
E) Kaba CO_2 gazı ilavesi	↓	↑

Yukarıda verilen kimyasal dengenin olduğu çözelti kabına;

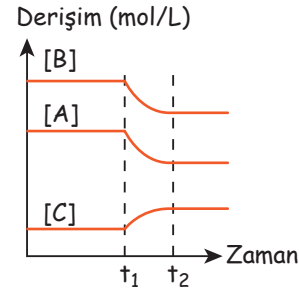
- I. Saf su eklemek
 II. $Cr(NO_3)_3$ katısı eklemek
 III. NaI katısı eklemek

işlemleri ayrı ayrı uygulandığında denge hangi yöne kayar? (PbI_2 'nin çözünürlüğü azdır.)

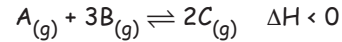
	I	II	III
A)	→	→	→
B)	←	→	→
C)	←	←	→
D)	←	←	←
E)	→	→	←

ÇİTA YAYINLARI

11.

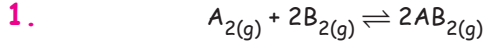
Kapalı bir kaptan gerçekleşen

tepkimesi dengede iken t_1 anında yapılan bir etki ile maddelerin derişimleri grafikteki gibi değişmektedir.

Buna göre, sisteme yapılan etki aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Sabit sıcaklıkta hacim arttırmak
 B) Basıncı arttırmak.
 C) Kaptan NH_3 çekmek.
 D) Sıcaklığı düşürmek
 E) Katalizör eklemek

tepkimesinin;

100 °C'deki denge sabiti $K_c = 0,36$

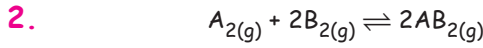
150 °C'deki denge sabiti $K_c = 0,06$ 'dır.

Buna göre;

- I. Minimum enerjiye eğilim girenler yönündedir.
- II. Maximum düzensizlik girenler yönündedir.
- III. Geri tepkimenin aktifleşme enerjisi, ileri tepkimenin aktifleşme enerjisinden büyüktür.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

tepkimesi dengedeysen sabit sıcaklıkta kabın hacmi arttırılıyor.

Buna göre;

- I. Toplam tanecik sayısı artar.
- II. Kaptaki basınç artar.
- III. Denge ürünler yönüne ilerler.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

3. Ekzotermik bir denge tepkimesinde

100 °C de $K_c = a$

300 °C de $K_c = b$

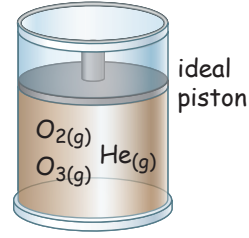
olduğuna göre,

- I. $b > a$
- II. Sıcaklık arttırılırsa sadece geri tepkime hızı (r_{geri}) artar.
- III. İki sıcaklıkta da $\frac{r_{ileri}}{r_{geri}}$ oranları eşittir.

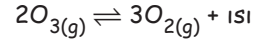
yargılarından hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

4.

Şekildeki ideal pistonlu kaptaki t °C sıcaklıkta

dengesi kurulduğunda tüm gazların mol sayıları eşittir.

Piston çekilerek hacim iki katına çıkarıldığında yeni oluşan dengede gazların kısmi basınçları arasındaki ilişki nasıl olur?

- A) $P_{O_3} > P_{He} > P_{O_2}$
- B) $P_{He} > P_{O_3} > P_{O_2}$
- C) $P_{O_2} > P_{He} > P_{O_3}$
- D) $P_{O_2} > P_{O_3} > P_{He}$
- E) $P_{He} > P_{O_2} > P_{O_3}$

ÇİTA YAYINLARI

5.

- I. Derişim
- II. Sıcaklık
- III. Katalizör

Yukarıdaki niceliklerden hangileri hem denge sabitini (K_c) hem de dengenin yönünü etkiler?

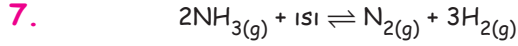
- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

6. Katalizörlerle ilgili;

- I. Denge tepkimesinde reaktif ve ürünlerin verimini arttırır.
- II. Denge tepkimesinin yönünü deęiştirir.
- III. İleri ve geri tepkime hızını aynı oranda arttırarak dengenin daha çabuk kurulmasını sağlar.

yargılarından hangileri doğrudur?

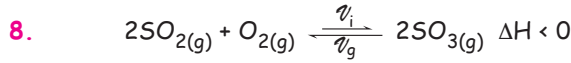
- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I ve II

denge tepkimesine;

- I. Basıncı artırmak
  - II. Ortamı soğutmak
  - III. Ortamdan N_2 gazı çekmek
- işlemlerinden hangileri ayrı ayrı yapılırsa denge ürünler yönüne ilerler?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) II ve III

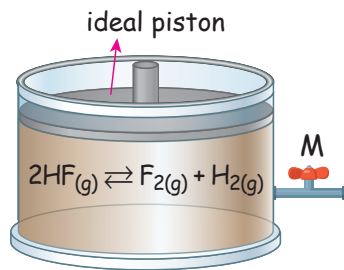

Yukarıdaki denge tepkimesine;

- I. Sıcaklık arttırılırsa
  - II. Kabin hacmi arttırılırsa
  - III. Kaba SO_3 gazı ilave edilirse
- işlemleri ayrı ayrı yapıldığında hangilerinde geri tepkime hızı ($\dot{\theta}_2$) artar?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) II ve III

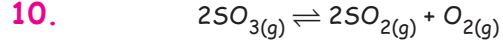
9.

Şekildeki ideal pistonlu kapta $t^\circ\text{C}$ sıcaklıkta denge halindeki sisteme M musluğundan bir miktar HF gazı ekleniyor.

İkinci denge kurulduğunda aşağıdaki değişimlerden hangisi yanlış olur?

- A) HF'nin kısmi basıncı artar.
- B) Tepkime ürünler yönünde ilerler.
- C) Toplam basınç değişmez.
- D) F_2 gazının derişimi sabit kalır.
- E) İleri ve geri tepkime hızı artar.

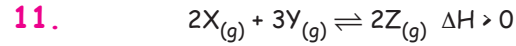

tepkimesi sabit sıcaklıkta ideal pistonlu bir kapta dengede iken kaba aynı sıcaklıkta bir miktar He gazı ilave edilirse meydana gelen değişimler ile ilgili;

- I. SO_2 gazının derişimi artar.
- II. SO_3 gazının derişimi azalır.
- III. Denge ürünler yönüne ilerler.

yargılarından hangileri doğru olur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

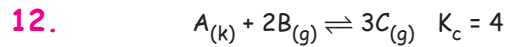
tepkimesi kapalı sabit hacimli bir kapta dengededir.

Kabin sıcaklığı arttırılırsa;

- I. Zamanla kaptaki yoğunluk azalır.
- II. Zamanla kaptaki basınç azalır.
- III. Zamanla kaptaki tanecik sayısı azalır.

yargılarından hangileri kesinlikle doğru olur?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) Yalnız III
E) I, II ve III

Sabit sıcaklıkta sabit hacimli 1 litrelik kaba 0,1 mol A katısı ve 0,1'er mol B ve C gazları konularak tepkime başlatılıyor.

Buna göre, sistem dengeye gelinceye kadar;

- I. Katı kütlesi azalır.
- II. Geri tepkime hızı azalır.
- III. C gazının derişimi azalır.

yargılarından hangileri doğru olur?

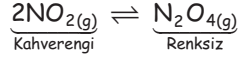
- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I ve III

1.

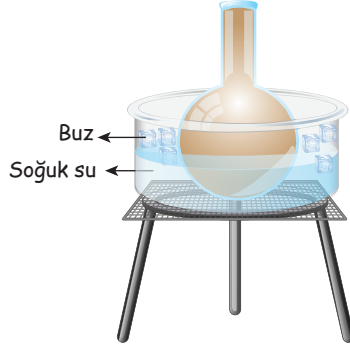

Sabit sıcaklıkta balon jöje içerisinde,

tepkimesi dengededir.

Sırası ile balon jöje;

Şekil-1

Şekil-2

Soğuk ve sıcak su içerisinde bekletildiğinde Şekil-1 ve Şekil-2'deki gibi renk almaktadır.

Buna göre;

- I. Denge tepkimesi ekzotermiktir.
- II. Sıcaklık arttıkça N_2O_4 derişimi artar.
- III. Başlangıç kabının hacmi arttırılırsa renk koyulaşır.

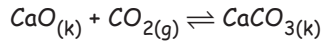
yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III   D) II ve III   E) I, II ve III

2.

Tavukların yumurta kabuklarının oluşumunda,

denge tepkimesi etkendir.

Yazın çok sıcak havalarda strese giren tavuk, çok sık nefes alıp vererek vücudundaki CO_2 oranını düşürür. Bu nedenle yazın yumurta kabukları daha ince olur.**Buna göre;**

- I. Le Chatelier ilkesine göre denge reaktifler lehine çalışır.
- II. Kabuktaki CaCO_3 miktarı azalır.
- III. CaO katı kütlesi artar.

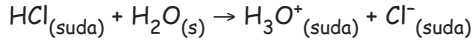
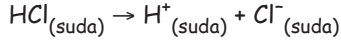
yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III   D) II ve III   E) I, II ve III

ASİT BAZ DENGESİ

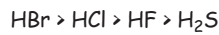
Asitler ve Özellikleri

- Suda çözüldüklerinde H^+ derişimini arttıran maddelere **asit** denir.

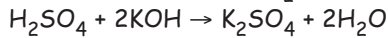
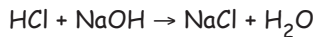
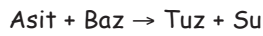
- HX veya HA sembolü ile gösterilirler.
- Tatları ekşidir. Sulu çözeltileri hareketli iyonlarla elektrik akımını kimyasal olarak iletirler. Elektrolit çözeltilerdir. Saf asitler elektrik akımını iletmezler.
- Tahriş edicidirler.
- Mavi turnusol kâğıdını kırmızıya çevirirler.
- $[H^+] > [OH^-]$ olup, 25 °C'de pH değerleri 7'den küçüktür.
- Periyodik cetvelde,

	5A	6A	7A
2. Periyot	NH ₃ Zayıf baz	H ₂ O Nötr	HF Zayıf Asit
		H ₂ S Zayıf Asit	HCl Kuvvetli Asit
			HBr Kuvvetli Asit

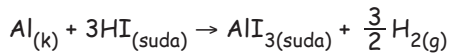
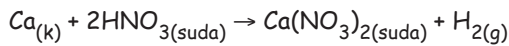
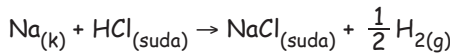

soldan sağa ve yukarıdan aşağıya doğru asitlik kuvveti artar.

- 7A grubunda HF zayıf asit HCl, HBr ve HI kuvvetli asitlerdir.
- Bazlarla nütürleşme tepkimesi verirler.

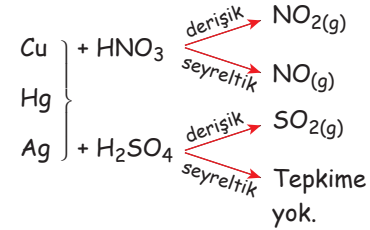

- Aktif metallerle tepkimeye girerek metalin değerliğinin yarısı kadar H₂ gazı açığa çıkarırlar.

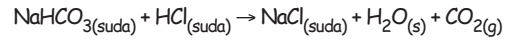

Soy metallerin (Cu, Hg, Ag, Au, Pt) tepkime verme istekleri zayıftır. Au ve Pt hiçbir asit ve bazla tek başına tepkime vermez. Yalnızca kral suyu (3 HCl + HNO₃) ile tepkime verir.

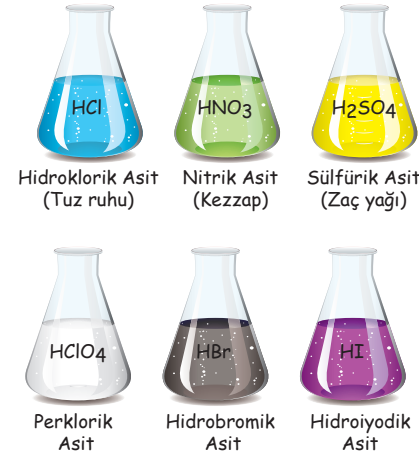
Yarısoy metaller (Cu, Hg, Ag) kuvvetli oksijenli asitlerle tepkime verirler.

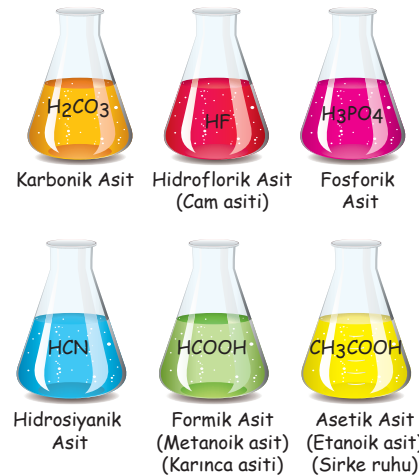
Asitler metal karbonatlarına etki ederek CO₂ gazı açığa çıkarırlar.

Kuvvetli Asitler

Zayıf Asitler

🔴 Bazlar ve Özellikleri

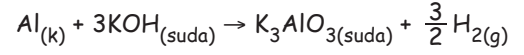
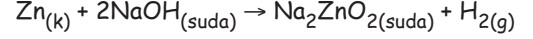
- ✓ Suda çözüldüklerinde OH^- derişimini arttıran maddelere **baz** denir.
- $\text{NaOH}_{(\text{suda})} \rightarrow \text{Na}^+_{(\text{suda})} + \text{OH}^-_{(\text{suda})}$
- $\text{KOH}_{(\text{suda})} \rightarrow \text{K}^+_{(\text{suda})} + \text{OH}^-_{(\text{suda})}$
- $\text{NH}_3(\text{g}) + \text{H}_2\text{O}(\text{s}) \rightleftharpoons \text{NH}_4^+_{(\text{suda})} + \text{OH}^-_{(\text{suda})}$
- ✓ MOH veya BOH sembolü ile gösterilirler.
- ✓ Tatları acıdır.
- ✓ Sulu çözeltileri elektrolittir.
- ✓ Tahriş edicidirler.
- ✓ Kırmızı turnusol kâğıdını maviye çevirirler.
- ✓ $[\text{OH}^-] > [\text{H}^+]$ olup, 25°C 'de pH'leri 7'den büyüktür.
- ✓ Periyodik cetvelde;

	1A	2A
2. periyot	LiOH Kuvvetli Asit	Be(OH) ₂ Amfoter
3. periyot	NaOH Kuvvetli Baz	Mg(OH) ₂ Kuvvetli Baz
4. periyot	KOH Kuvvetli Baz	Ca(OH) ₂ Kuvvetli Baz

Sağdan sola ve yukarıdan aşağıya doğru bazlık kuvveti artar.

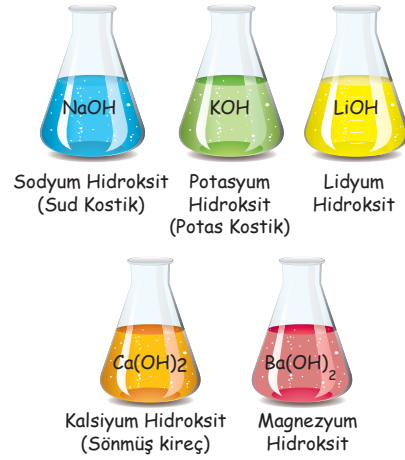
- ✓ Asitlerle nütürleşme tepkimesi verirler.
- Baz + Asit → Tuz + Su
- $\text{NaOH} + \text{HNO}_3 \rightarrow \text{NaNO}_3 + \text{H}_2\text{O}$
- ✓ NH_3 susuz ortamda asit - baz, sulu ortamda nütürleşme tepkimesi verir.
- $\text{NH}_3(\text{g}) + \text{HCl}(\text{g}) \rightarrow \text{NH}_4\text{OH}_{(\text{suda})}$
- Asit - Baz tepkimesi
- $\text{NH}_3(\text{g}) + \text{H}_2\text{O}(\text{s}) \rightarrow \text{NH}_4\text{H}_{(\text{suda})}$
- $\text{NH}_4\text{OH}_{(\text{suda})} + \text{HCl}_{(\text{suda})} \rightarrow \text{NH}_4\text{Cl}_{(\text{suda})} + \text{H}_2\text{O}(\text{s})$
- Nütürleşme tepkimesi

- ✓ Bazlar metallerle tepkime vermezler. Yalnızca amfoter metaller (Zn, Al, Cr, Be, Pb, Sn) hem asitlerle hem de kuvvetli bazlarla tepkimeye girerek H_2 gazı açığa çıkarırlar.

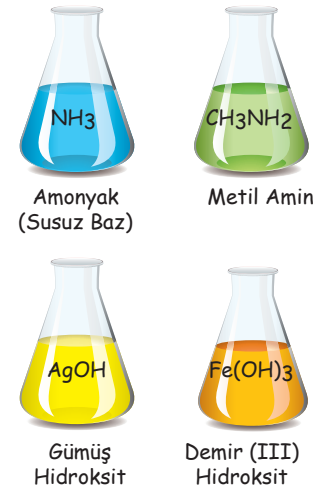
- ✓ Evlerimizdeki temizlik maddelerinin çoğu baz veya bazik tuzlardır.

🔴 Kuvvetli Bazlar

ÇİTA YAYINLARI

🔴 Zayıf Bazlar

● Oksitlerin Asitlik - Bazlık Özelliği

- ✓ Bir bileşiğin oksit olabilmesi için;
- ★ Oksijenin yükseltgenme basamağı -2 olmalıdır.
- ★ "Metal + Oksijen" veya "Ametal + Oksijen" şeklinde, birisi oksijen olmak koşulu ile iki tür atom bulunmalıdır.

Metal Oksitler

Na_2O , CaO , Al_2O_3 ....

Ametal Oksitler

CO , CO_2 , NO , NO_2 , N_2O_3 ....

Metal Oksitler:

Bazik Oksitler

- ✓ Amfoter metaller dışındaki metallerin oksijenli bileşikleri bazik oksittir.

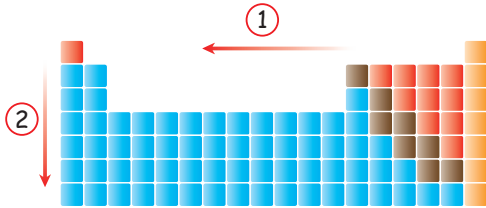
Na_2O , K_2O , CaO , MgO ...

- ✓ Bazik karakterlidirler.
- ✓ Asitlerle tepkime verirler.
- ✓ Su ile tepkime vererek bazları oluştururlar.

$\text{Na}_2\text{O} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{NaOH}$

$\text{K}_2\text{O} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{KOH}$

- ✓ Periyodik sistemde,

1 ve 2 numaralı yönlerde bazik oksitlerin bazlık kuvveti artar.

Unutma!

Ametallerin oksijenli bileşiklerinde;
 Ametal sayısı = Oksijen sayısı } Nötr oksit
 Ametal sayısı > Oksijen sayısı }
 Ametal sayısı < Oksijen sayısı ⇒ Asit oksittir.

Amfoter Oksitler:

- ✓ Amfoter metallerin (Zn , Al , Cr , Be , Pb , Sn) oksijenli bileşikleridir.
- ZnO , Al_2O_3 , Cr_2O_3 , BeO ...
- ✓ Asite karşı baz, baza karşı asit gibi davranırlar.
- ✓ Su ile tepkime vermezler.

Ametal Oksitler:

Nötr Oksitler

- ✓ Ametal oksitlerin oksijence fakir olan bileşikleridir.
- CO , N_2O , NO ...
- ✓ Asit, baz ve su ile tepkime vermezler.

Dikkate Al

OF_2 bileşiğinde oksijen +2 yükseltgenme basamağına sahip olduğu için oksit değildir.

Asit Oksitler

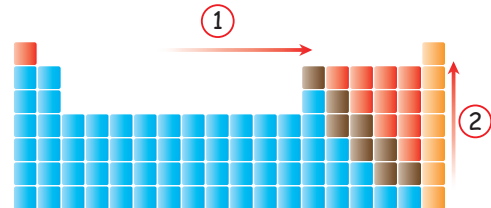
- ✓ Ametal oksitlerin oksijence zengin bileşikleridir.
- CO_2 , SO_2 , SO_3 , N_2O_3 , N_2O_5 ...
- ✓ Asidik karakterlidirler.
- ✓ Bazlarla tepkime verirler.
- ✓ Su ile tepkime vererek asitleri oluştururlar.

$\text{SO}_3 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{H}_2\text{SO}_4$

$\text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{H}_2\text{CO}_3$

Bu tepkime hava kirliliğine neden olan gazların (SO_x , NO_x ...) yağmur suyu ile birleşerek asit yağmurlarını oluşturmasına neden olur.

- ✓ Periyodik cetvelde,

1 ve 2 numaralı yönlerde asit oksitlerin asitlik kuvveti artar.

Örnek Soru

Asidik ve bazik oksitler su ile asit ve bazları oluştururlar.

Buna göre, aşağıdaki tepkimelerden hangisi yanlıştır?

- A) $CO_2(g) + H_2O(s) \rightarrow H_2CO_3(suda)$
 B) $CaO(k) + H_2O(s) \rightarrow Ca(OH)_2(suda)$
 C) $NO(g) + H_2O(s) \rightarrow H_2NO_2(suda)$
 D) $K_2O(k) + H_2O(s) \rightarrow 2KOH(suda)$
 E) $SO_3(g) + H_2O(s) \rightarrow H_2SO_4(suda)$

Biz Çözdük

Asidik oksitler ve bazik oksitler su ile tepkime verirken nötr oksitler su ile tepkime vermez. bu nedenle NO gazı nötr oksit olduğu için asit, baz ve su ile tepkime vermez.

Cevap: C

Örnek Soru 32 Sen Çöz 32

Aşağıda verilen oksitlerin ait oldukları sınıfları işaretleyiniz.

Oksit	Asit Oksit	Nötr Oksit	Bazik Oksit	Amfoter Oksit
N_2O				
CO_2				
NO				
Na_2O				
CuO				
SO_2				
CO				
FeO				
Hg_2O				
ZnO				
Al_2O_3				

Tesir Değerliği:

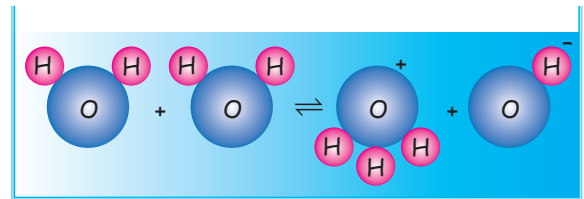
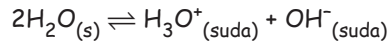
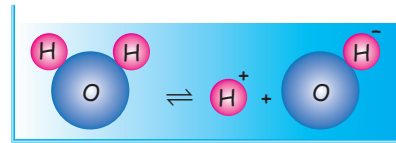
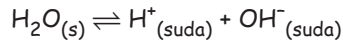
Sulu çözeltide asitin suya verdiği H^+ iyonu sayısı veya bazın suya verdiği OH^- iyonu sayısıdır.

Asit	Tesir Değerleri
HCl	1
HNO_3	1
HI	1
H_2CO_3	2
H_2SO_4	2
H_3PO_4	3

Baz	Tesir Değerleri
NaOH	1
KOH	1
NH_3	1
$Ca(OH)_2$	2
$Mg(OH)_2$	2
$Fe(OH)_3$	3

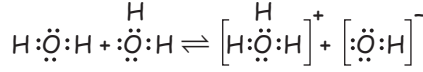
Suyun Otoiyonizasyonu:

Suyun az da olsa kendi kendine iyonlaşmasına **otoiyonizasyon** denir. Bu bir denge tepkimesidir.

✓ Bu nedenle çok hassas araçlarla yapılan ölçümlerde saf suyun az da olsa elektrik akımını ilettiği görülmüştür.

- ✓ Bu tepkimenin Lewis nokta gösterimi;

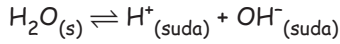
şeklindedir.

- ✓ Suyun otoiyonizasyonu için denge bağıntısı;

$$K_c = [\text{H}^+][\text{OH}^-] \text{ veya } K_c = [\text{H}_3\text{O}^+][\text{OH}^-]$$

şeklinde yazılır.

- ✓ Suyun denge sabiti K_{su} olarak gösterilir. Standart koşullarda (25 °C sıcaklık ve 1 atm basınç) K_{su} değeri $1 \cdot 10^{-14}$ olarak ölçülmüştür.

$$[\text{H}^+] = [\text{OH}^-] = x \text{ denirse,}$$

$$x^2 = 1 \cdot 10^{-14} \Rightarrow x = 10^{-7} \text{ M'dir.}$$

- ✓ 25 °C'de saf suda,
 $[\text{H}^+] = [\text{OH}^-] = 1 \cdot 10^{-7} \text{ M}$ dir.
 ✓ Sıcaklık değişirse saf suyun iyonlaşma sabiti de değişir.

Sıcaklık (°C)	K_{su}
10	$2,92 \cdot 10^{-15}$
25	$1,00 \cdot 10^{-14}$
30	$1,47 \cdot 10^{-14}$
50	$5,47 \cdot 10^{-14}$

- ✓ Suyun iyonlaşması endotermik olduğu için sıcaklık arttıkça K_{su} değeri de artar.

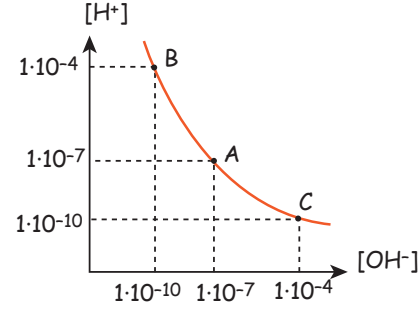
Unutma!

* Denge sabitinin değeri yalnızca sıcaklık değiştiğinde değişir.

pH ve pOH Kavramı

- ✓ 25 °C sıcaklıkta saf suda $[\text{H}^+] = [\text{OH}^-]$ eşittir.
 ✓ $[\text{H}^+] = [\text{OH}^-] = 1.10^{-7} \text{ M}$ ise nötrdür.
 ✓ $[\text{H}^+] > [\text{OH}^-]$ veya $[\text{H}^+] > 1.10^{-7} \text{ M}$ ise çözelti asidiktir.
 ✓ $[\text{OH}^-] > [\text{H}^+]$ veya $[\text{OH}^-] > 1.10^{-7} \text{ M}$ ise çözelti baziktir.

- A noktasında $[\text{H}^+] = [\text{OH}^-] = 1.10^{-7} \text{ M}$ çözelti nötrdür.
 B noktasında $[\text{H}^+] > [\text{OH}^-]$ çözelti asidiktir.
 C noktasında $[\text{OH}^-] > [\text{H}^+]$ çözelti baziktir.

Dikkate Al

25°C'de tüm sulu çözeltilerde ortamdaki H^+ iyonları derişimleri ile OH^- iyonları derişimlerinin çarpımı her zaman $K_{su} = 1.10^{-14}$ değerine eşittir.

- ✓ pH ve pOH kavramları H^+ ve OH^- iyonlarının eksi logaritmaları alınarak bulunur.
 ✓ Sulu çözeltilerde H^+ ve OH^- derişimleri çok küçük rakamlardır. Bu nedenle asitliği ifade etmek için pH, bazlığı ifade etmek için pOH kavramları kullanılır.

$$\text{pH} = -\log[\text{H}^+]$$

$$\text{pH} = -\log 1.10^{-7}$$

$$\boxed{\text{pH}=7}$$

$$\text{pOH} = -\log[\text{OH}^-]$$

$$\text{pOH} = -\log 1.10^{-7}$$

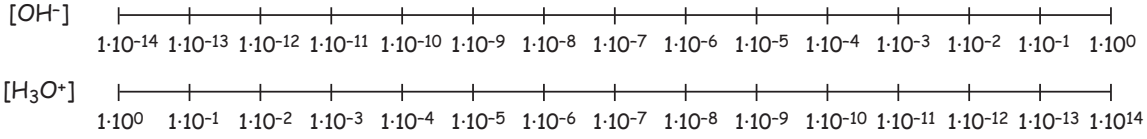
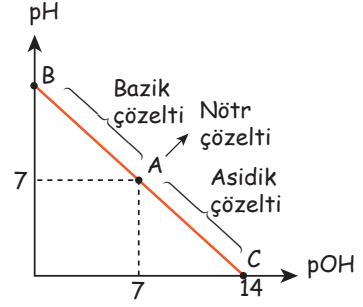
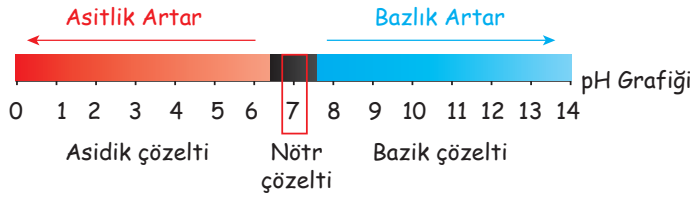
$$\boxed{\text{pOH}=7}$$

$$K_{su} = [\text{H}^+][\text{OH}^-]$$

$$\text{p}K_{su} = (-\log[\text{H}^+]) + (-\log[\text{OH}^-])$$

$$\text{p}K_{su} = 7 + 7 = 14 \text{ şeklindedir.}$$

- ✓ 25 °C sıcaklıkta tüm sulu çözeltilerde $\text{pH} + \text{pOH} = 14$ 'tür.

Örnek Soru

25 °C sıcaklıktaki X sulu çözeltisinin pH değeri 5'tir.

Buna göre,

- I. $[H^+] = 1 \cdot 10^{-5}$ M'dir.
- II. Asit çözeltisidir.
- III. $[OH^-] = 10^{-9}$ M'dir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Biz Çözdük

- I. pH = 5 ise $[H^+] = 10^{-5}$ m'dir. (D)
- II. pH < 7 olduğundan asit çözeltisidir. (D)
- III. $[H^+][OH^-] = 1 \cdot 10^{-14}$
 $10^{-5} \cdot [OH^-] = 1 \cdot 10^{-14}$
 $\Rightarrow [OH^-] = 10^{-9}$ M'dir. (D)

Cevap: E

Örnek Soru

Aşağıda verilen sınıflandırmalardan hangisi yanlıştır?

	Çözelti	Sınıfı
A)	pH = 9	Baz
B)	$[OH^-] = 1 \cdot 10^{-14}$	Asit
C)	pOH = 5	Asit
D)	$[H^+] = 1 \cdot 10^{-10}$	Baz
E)	pH > pOH	Baz

Örnek Soru 33

25 °C sıcaklıkta $[OH^-] = 1 \cdot 10^{-3}$ M olan Y sulu çözeltisi hazırlanıyor.

Buna göre çözelti için verilen,

- I. pH = 11'dir.
- II. Baz çözeltisidir.
- III. $[H^+] = 10^{-11}$ M'dir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Sen Çöz 33

Biz Çözdük

pH değeri 0 ile 7 arasında olanlar asit, 7 ile 14 arasında olanlar ise bazdır.

$$pH + pOH = 14$$

$$pH + 5 = 14 \Rightarrow pH = 9 \text{ 'dur.}$$

C seçeneğindeki çözelti baziktir.

Cevap: C

Örnek Soru 34

Aşağıda verilen sınıflandırmalardan hangisi yanlıştır?

	Çözelti	Sınıfı
A)	$[H^+] = 0,01 \text{ M}$	Asit
B)	$[OH^-] = 1 \text{ M}$	Baz
C)	$pOH > pH$	Baz
D)	$[H^+] < [OH^-]$	Baz
E)	$[H^+] = [OH^-]$	Nötr

Sen Çöz 34

Örnek Soru 35

25 °C'de $\frac{pH}{pOH} = \frac{1}{6}$ olan sulu bir A çözeltisi hazırlanıyor.

Buna göre,

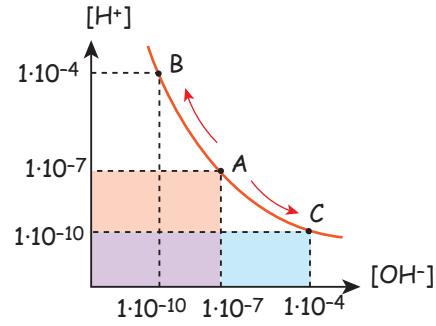
- I. $[H^+] = 0,01 \text{ M}$ 'dir.
- II. $[OH^-] > [H^+]$ şeklindedir.
- III. Turnusol kâğıdının rengini kırmızıya çevirir.
- IV. Na metali ile tepkimesinden H_2 gazı açığa çıkar.
- V. Çözeltide $n_{H^+} > n_{OH^-}$ şeklindedir.

yargılarından hangisi yanlıştır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

Sen Çöz 35

Örnek Soru 36

25°C'de hazırlanmış sulu çözeltilerdeki H^+ ve OH^- iyon derişimlerini gösteren grafik yukarıda verilmiştir.

Buna göre,

- I. A noktasında çözelti nötrdür.
- II. B noktasına doğru çözeltilerin bazlık kuvveti artar.
- III. Kırmızı ile taralı bölgenin alanı, mavi ile taralı bölgenin alanına eşit olup K_{su} değerini verir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve III
D) II ve III   E) I, II ve III

Sen Çöz 36

Örnek Soru 37 Sen Çöz 37

Aşağıda H^+ ve OH^- iyon derişimleri verilen çözeltilerin 25 °C'deki pH ve pOH değerlerini bulunuz.

	Derişim (M)	pH	pOH
1.	$[H^+] = 0,001$		
2.	$[OH^-] = 1 \cdot 10^{-9}$		
3.	$[H^+] = 1 \cdot 10^{-4}$		
4.	$[OH^-] = 1 \cdot 10^{-11}$		
5.	$[H^+] = 1 \cdot 10^{-7}$		

Örnek Soru 38

25 °C'de hazırlanan sulu bir çözelti ile ilgili,

I. Baz çözeltisidir.

II. $[H^+] > [OH^-]$ dir.

III. Turnusol kâğıdının rengini kırmızıdan maviye çevirir.

IV. Aktif metallerle tepkime vermez.

V. $[OH^-] > 1 \cdot 10^{-7}$ 'dir.

$pOH < pH$

verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

Sen Çöz 38

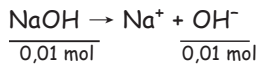
Örnek Soru

Oda koşullarında 0,4 gram NaOH katısının 25 litre çözelti içinde çözünmesi ile oluşan çözeltilerdeki hidrojen iyonları derişimi $[H^+]$ kaç molar olur? (NaOH = 40)

- A) $4 \cdot 10^{-11}$ B) $2,5 \cdot 10^{-11}$ C) $2,5 \cdot 10^{-12}$
D) $2,5 \cdot 10^{-10}$ E) $5 \cdot 10^{-11}$

Biz Çözdük

$$n_{NaOH} = \frac{0,4}{40} = 0,01 \text{ mol}$$

$$[OH^-] = \frac{0,01}{25} = 4 \cdot 10^{-4} \text{ M}$$

$$K_{su} = [H^+][OH^-] \Rightarrow 1 \cdot 10^{-14} = [H^+] \cdot 4 \cdot 10^{-4}$$

$$[H^+] = \frac{1 \cdot 10^{-14}}{4 \cdot 10^{-4}} = 2,5 \cdot 10^{-11} \text{ M}$$

Cevap: B

Örnek Soru 39

25°C sıcaklıkta 20 gram NaOH kullanılarak 500 mL çözelti hazırlanıyor.

Buna göre çözeltilerin pH'ı kaçtır? (NaOH: 40 g/mol)

Sen Çöz 39

Örnek Soru 40

Sıcaklığı bilinmeyen saf suyun pH değeri 8'dir.

Buna göre,

- I. Sıcaklık 25 °C'den küçüktür.
II. Bazik özellik gösterir.
III. K_{su} değeri $1 \cdot 10^{-16}$ 'dir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve III
D) II ve III   E) I, II ve III

Sen Çöz 40

Örnek Soru 41

Sıcaklığı bilinmeyen bir sulu çözelti için $[H^+] \cdot [OH^-] = 1.10^{-10}$ dur.

Buna göre,

- I. $[H^+] = 1.10^{-5} M$ ise ortam nötrdür.
 II. Sıcaklık 298 K'den büyüktür.
 III. $[OH^-] > 1.10^{-5}$ ise ortam baziktir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III
 D) II ve III   E) I, II ve III

Sen Çöz 41

Asit Baz Tanımları

a) Arrhenius asit-baz tanımı:

Suda çözüldüklerinde H^+ iyonu veren maddeler asit, OH^- iyonu veren maddeler bazdır. Bazı maddeler H^+ ve OH^- iyonları bulundurmadıkları hâlde asit ve baz özelliği gösterir. (SO_2 , CO_2 , NH_3 ...) Arrhenius tanımı bu maddelerin asit mi baz mı olduğunu açıklayamaz.

Örnek Soru

Aşağıda verilen bileşiklerden kaç tanesinin asit ya da baz olduğu Arrhenius asit - baz tanımına göre söylenebilir?

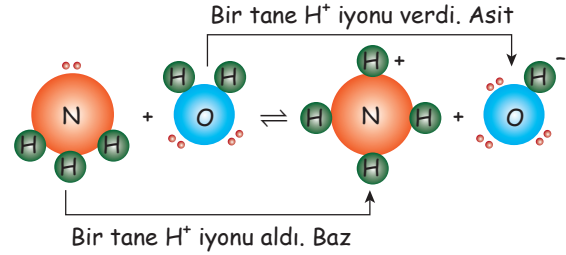
- a) HCl   e) NaOH
 b) HCOOH   f) CO_2
 c) NH_3 g) H_2SO_4
 d) CaO   h) SO_3

Biz Çözdük

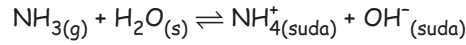
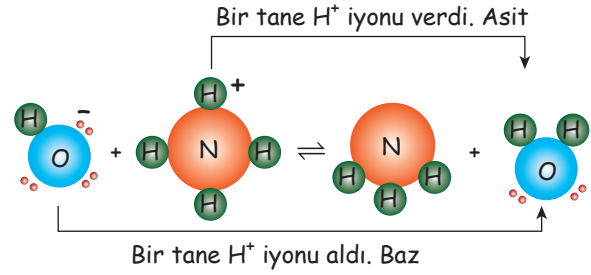
a, b, g Arrhenius'a göre asit; c ve f ise bazdır. 6 tanesi söylenebilir.

b) Bronsted - Lowry Asit - Baz Tanımı:

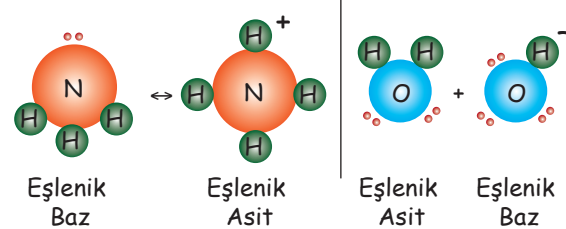
Suda çözüldüklerinde H^+ (proton) iyonu veren maddeler asit, H^+ (proton) iyonu alan maddeler bazdır.

Tepkime tersinir olduğu için,

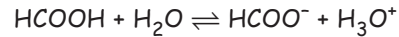
✓ Aralarında H^+ farkı bulunan asit - baz çifti-ne konjuge (eşlenik) asit - baz çifti denir.

Unutma!

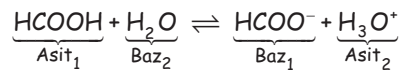
Birbirine benzeyenlerden hidrojeni (H) çok olan asit, az olan ise bazdır.

Örnek Soru

Yukarıda verilen tepkimedeki konjuge asit - baz çiftlerini belirleyiniz.

Biz Çözdük

Asit₁/Baz₁: HCOOH ve HCOO⁻

Baz₂/asit₂: H₂O ve H₃O⁺

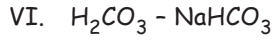
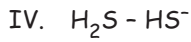
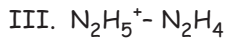
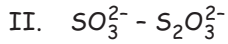
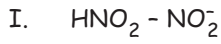
Konjuge asit - baz çiftleridir.

Örnek Soru 42 Sen Çöz 42

Aşağıda verilen tepkimelerdeki konjuge asit - baz çiftlerini bulunuz.

a)	HF	+	H ₂ O	⇌	F ⁻	+	H ₃ O ⁺	} .....
	.....		.....		.....		.....	} .....
b)	HSO ₄ ⁻	+	H ₂ O	⇌	H ₂ SO ₄	+	OH ⁻	} .....
	.....		.....		.....		.....	} .....
c)	NH ₃	+	H ₂ O	⇌	NH ₄ ⁺	+	OH ⁻	} .....
	.....		.....		.....		.....	} .....

Örnek Soru 43

Yukarıdaki çiftlerden kaç tanesi birbirinin konjuge asit-baz çiftidir?

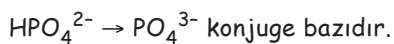
- A) 1   B) 2   C) 3   D) 5   E) 6

Sen Çöz 43

Örnek Soru

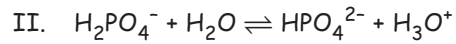
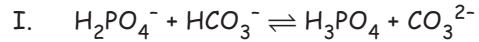
HPO₄²⁻ iyonunun konjuge asit ve bazını yazınız.

Biz Çözdük

Örnek Soru 44

25 °C'de gerçekleşen I ve II,

numaralı tepkimelere göre, aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

- A) H₂PO₄⁻ amfoter özellik gösterir.
 B) H₂PO₄⁻ ve H₃PO₄ eşlenik asit baz çiftidir.
 C) H₂O, H₃O⁺'nin konjuge bazıdır.
 D) II. tepkimedeki H₂PO₄⁻, HPO₄²⁻'nin eşlenik bazıdır.
 E) HCO₃⁻, CO₃²⁻'nin eşlenik asitidir.

Sen Çöz 44

Örnek Soru 45 Sen Çöz 45

Aşağıda verilen kimyasal türlerin eşlenik asit ve bazlarını yazınız.

	Tür	Asit	Baz
I.	H ₂ O		
II.	HSO ₃ ⁻		
III.	HCO ₃ ⁻		

Örnek Soru 46

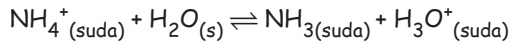
Aşağıdaki konjuge (eşlenik) asit - baz çiftlerinden hangisi yanlış verilmiştir?

	Konjuge Asit	Konjuge Baz
A)	HCN	CN ⁻
B)	NH ₄ ⁺	NH ₃
C)	OH ⁻	H ₂ O
D)	H ₂ CO ₃	HCO ₃ ⁻
E)	HF	F ⁻

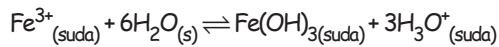
Sen Çöz 46

Asit Gibi Davranan Katyonlar:

- ✓ Zayıf bazların eşlenik asitleri (NH₄⁺, CH₃NH₃⁺ ...),
- ✓ Çapları küçük yükleri büyük olan (Fe³⁺, Cr³⁺, Al³⁺, Cu²⁺ ...) katyonlar asidik özellik gösterirler.

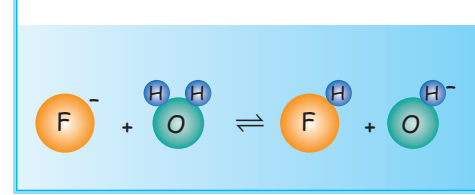
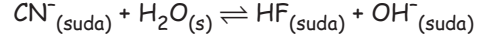

H₃O⁺ derişimini arttırdığı için NH₄⁺ çözeltisi asidik özellik gösterir.

Baz Gibi Davranan Anyonlar:

- ✓ Zayıf asitlerin eşlenik bazları (CN⁻, CH₃COO⁻, NO₂⁻, CO₃²⁻ ...).
- H⁺ iyon derişimini azalttığı için bazik özellik gösterir.

Bazik Çözelti

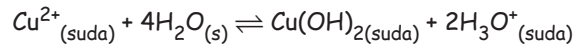
Örnek Soru

Aşağıda verilen tepkimelerden hangisi sonucu oluşan çözeltinin karakteri yanlış verilmiştir?

- A) SO₄²⁻_(suda) + H₂O_{(s)}} ⇌ HSO₄⁻_(suda) + OH⁻_(suda)
Bazik çözelti oluşur.
- B) Cr³⁺_(suda) + 6H₂O_{(s)}} ⇌ Cr(OH)_{3(suda)} + 3H₃O⁺_(suda)
Asidik çözelti oluşur.
- C) NH₄⁺_(suda) + H₂O_{(s)}} ⇌ NH_{3(suda)} + H₃O⁺_(suda)
Asidik çözelti oluşur.
- D) CH₃COO⁻_(suda) + H₂O_{(s)}} ⇌ CH₃COOH_(suda) + OH⁻_(suda)
Bazik çözelti oluşur.
- E) Cu²⁺_(suda) + 2H₂O_{(s)}} ⇌ CuH_{2(suda)} + 2OH⁻
Bazik çözelti oluşur.

Biz Çözdük

SO₄²⁻, CH₃COO⁻ gibi anyonlar OH⁻ derişimini arttırarak baz, NH₄⁺, Cr³⁺, Cu²⁺ gibi katyonlar H⁺ derişimini arttırarak asit gibi davranırlar.

Asidik çözelti oluşur.

Cevap: E

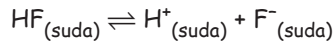
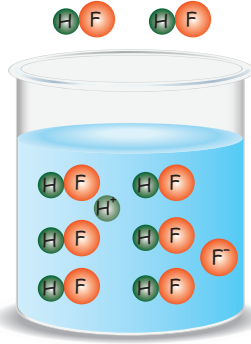
Örnek Soru 47 Sen Çöz 47

Aşağıda verilen iyonlarla hazırlanan çözeltilerin asidik mi, bazik mi olduklarını belirtiniz.

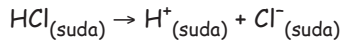
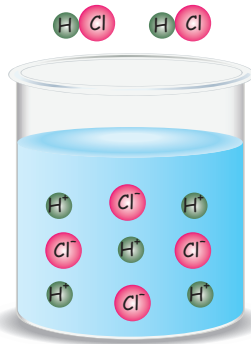
	İyon	Asit	Baz
a)	CO_3^{2-}		
b)	$HCOO^-$		
c)	NH_4^+		
d)	Al^{3+}		
e)	F^-		

Asit ve Bazların Kuvvetleri

Suda % 100 iyonlaşan asit ve bazlar kuvvetli, az iyonlaşanlar zayıf olarak nitelendirilir.

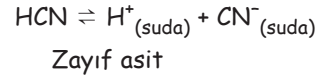
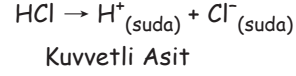
Çözeltiye atılan zayıf asitlerin büyük kısmı suda moleküler olarak çözünür, çok az bir kısmı iyonlarına ayrışır. Denge kurulur.

Çözeltideki kuvvetli bir asit ise tamamı iyonlarına ayrışır. Bu nedenle tepkime tek yönlüdür.

✓ Asitlerin kuvvetliliği arttıkça elektrik iletkenliği de artar.

✓ Kuvvetli asitlerin iyonlaşma denklemi tek yönlü okla ($\rightarrow$), zayıf asitlerin iyonlaşma denklemi çift yönlü oklarla ($\rightleftharpoons$) gösterilir.

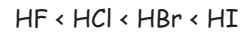
✓ Organik asitlerin tamamı zayıf asittir. Molekül kütlesi büyüdükçe asitlik kuvvetleri azalır.

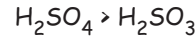
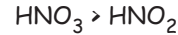
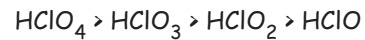
✓ Asitlerin kuvvetliliği karşılaştırıldığında asitin yapısındaki atomların çapları ve elektronegatiflikleri dikkate alınır.

7A grubu halojenlerinin hidrojenli bileşikleri asidiktir.

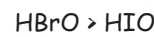
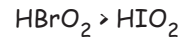
Halojenin atom çapı büyüdükçe ve elektronegatifliği azaldıkça H^+ daha kolay iyonlaşır ve asitlik kuvveti artar.

✓ Aynı atomlardan oluşan oksijenli asitlerde oksijen sayısı arttıkça asit daha kolay iyonlaşır ve asitlik kuvveti artar.

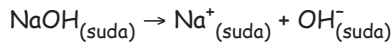
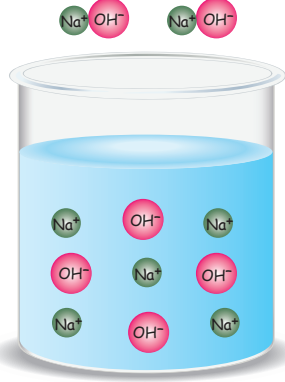
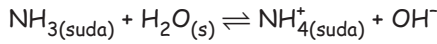
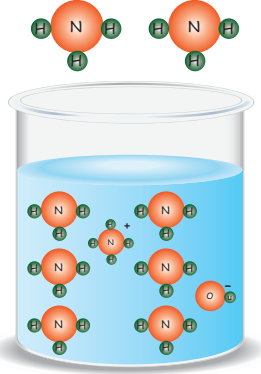

✓ Halojenli ve eşit sayılı oksijenli asitlerde elektronegatifliği yüksek olan halojenli asit daha kuvvetlidir.

Bazların Kuvvetliliği:

- ✓ Bazların kuvvetliliği arttıkça elektrik iletkenliği de artar.
- ✓ Çözeltiye atılan zayıf bazların büyük kısmı suda moleküler olarak çözünür, çok az bir kısmı iyonlarına ayrışır. Denge kurulur.

Çözeltideki kuvvetli bir baz ise tamamı iyonlarına ayrışır. Bu nedenle tepkime tek yönlüdür.

- ✓ %100 iyonlaşan bazlar tek yönlü okla ($\rightarrow$), az iyonlaşan bazlar çift yönlü ($\rightleftharpoons$) ile gösterilir.
- $\text{NaOH} \rightarrow \text{Na}^+_{(\text{suda})} + \text{OH}^-_{(\text{suda})}$
Kuvvetli baz
- $\text{NH}_3 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{NH}_4^+_{(\text{suda})} + \text{OH}^-_{(\text{suda})}$
Zayıf baz

Örnek Soru

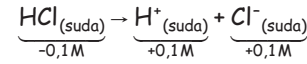
25 °C sıcaklıkta 36 gram HCl kullanılarak hazırlanan 10 L HCl sulu çözeltisi için verilen,

- I. $[\text{H}^+] = 0,1 \text{ M}$ 'dir.
II. $\text{pOH} = 13$ 'tür.
III. Çözeltide OH^- iyonu bulunmaz.
- yargılarından hangileri doğrudur? (HCl: 36 g/mol)
- A) Yalnız I   B) II ve III   C) I ve III
D) II ve III   E) I, II ve III

Biz Çözdük

$$n = \frac{m}{M_A} = \frac{36}{36} = 1 \text{ mol} \quad M = \frac{n}{V} = \frac{1}{10} = 0,1 \text{ M}$$

- I. $[\text{H}^+] = 0,1 \text{ M}$ 'dir. (D)
II. $\text{pH} = -\log[\text{H}^+] \Rightarrow \text{pH} = -\log 10^{-1}$
 $\text{pH} = 1 \Rightarrow \text{pH} + \text{pOH} = 14 \Rightarrow \text{pOH} = 13$ 'tür. (D)
III. 25 °C'de su içeren tüm çözeltilerde H^+ ve OH^- iyonu bulunur. (Y)
- Cevap:C

Örnek Soru 48

25 °C sıcaklıkta 2,8 g KOH kullanılarak hazırlanan 5000 mL sulu çözeltisi için verilen,

- I. $\text{pH} = 2$ 'dir.
II. $\text{pH} > \text{pOH}$ 'dir.
III. $[\text{OH}^-] = 10^{-2} \text{ M}$ 'dir.
- yargılarından hangileri doğrudur? (KOH = 56 g/mol)
- A) Yalnız I   B) Yalnız III   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

Sen Çöz 48

Örnek Soru 49 Sen Çöz 49

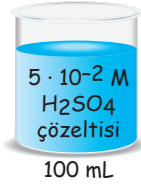
Standart koşullarda hazırlanan aşağıdaki çözeltilerin pH ve $[OH^-]$ değerlerini yazınız. (NaOH: 40 g/mol, $HNO_3 = 63$ g/mol, $\log 5 = 0,7$; KOH: 56 g/mol)

1.

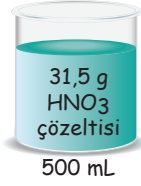
pH: ..... $[OH^-]$: .....

2.

pH: ..... $[OH^-]$: .....

3.

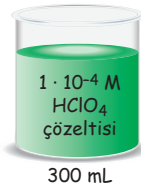
pH: ..... $[OH^-]$: .....

4.

pH: ..... $[OH^-]$: .....

5.

pH: ..... $[OH^-]$: .....

Örnek Soru 50

pH'ı 4 olan HNO_3 'un 25 °C sıcaklıktaki çözeltisi 300 mL'dir. Çözeltiye aynı sıcaklıkta 200 mL daha su eklendiğinde $[H^+]$ iyonları derişimi kaç molar olur?

Sen Çöz 50

Örnek Soru 51

Standart koşullarda pH değeri 10 olan 400 mL $Ca(OH)_2$ sulu çözeltisi hazırlamak için kaç gram sönmemiş kireç (CaO) kullanılmalıdır? (CaO : 56 g/mol)

Sen Çöz 51

Örnek Soru 52

Oda koşullarında hazırlanan 1,0 g/mL özkütleli, kütlece %1'lik $HClO_4$ çözeltisinin pOH değeri kaçtır? ($HClO_4$: 100 g/mol)

Sen Çöz 52

Örnek Soru 53

Oda koşullarında pH değeri 2 olan 500 mL HNO_3 çözeltisi hazırlamak için kaç gram HNO_3 kullanılmalıdır? (HNO_3 : 63 g/mol)

Sen Çöz 53

Örnek Soru 54

25 °C sıcaklıkta, pOH değeri 4 olan 200 mL KOH çözeltisinin pH'ını 11 yapmak için kaç mL su buharlaştırılmalıdır?

Sen Çöz 54

Örnek Soru 55

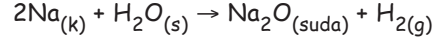
Oda koşullarında 0,2 mol CuO bileşiğinin tamamı, $\text{CuO}_{(k)} + 2\text{HNO}_{3(suda)} \rightarrow \text{Cu}(\text{NO}_3)_2(suda) + \text{H}_2\text{O}_{(s)}$ tepkimesine göre harcanıyor.

Tepkimde kullanılan HNO_3 çözeltisinin hacmi 400 mL olduğuna göre, çözeltinin başlangıçtaki pH değeri kaçtır?

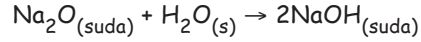
Sen Çöz 55

Örnek Soru 56

Alkali metaller (1A grubu metalleri) oldukça aktif metallerdir. Asitlerle ve su ile tepkime vererek H_2 gazı oluştururlar.

Oluşan Na_2O , bazik oksit olup suyla gerçek bazları oluşturur.

Buna göre 2,3 gram Na metalinin yeterince su ile tepkimesinden oluşan 1000 mL NaOH çözeltisinin pH değeri kaçtır? (Na: 23 g/mol)

Sen Çöz 56

Örnek Soru 57 Sen Çöz 57

Aşağıda verilen çözeltilerin pH ve pOH değerlerini bulunuz.

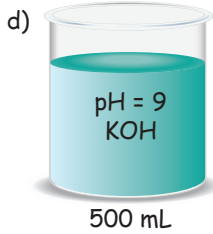
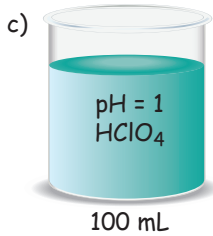
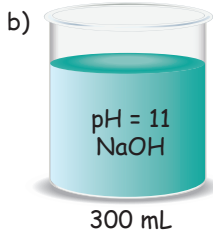
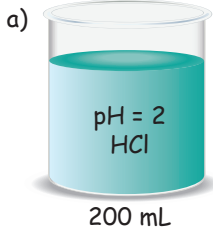
Molarite	Çözelti	pH	pOH
0,1	KOH		
0,01	HCl		
$1 \cdot 10^{-3}$	NaOH		
$1 \cdot 10^{-4}$	HNO_3		
$1 \cdot 10^{-5}$	HClO_4		

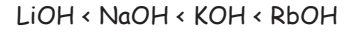
Örnek Soru 58 Sen Çöz 58

pH ve pOH değerleri verilen çözeltilerdeki çözülmüş asit veya baz kütlelerini bulunuz.

(HCl: 36 g/mol, NaOH: 40 g/mol, HClO₄: 100 g/mol, KOH: 56 g/mol)

✓ 1A grubu alkali metallerinin oluşturduğu bazlar kuvvetlidir.

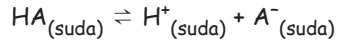

Metalin çapı büyüdükçe ve aktifliği arttıkça oluşturduğu bazın kuvvetliliği artar ve bazın iyonlaşması daha kolay olur, bazlık kuvveti artar.

Zayıf Asit ve Bazların Ayrışma Dengeleri:

Suda az iyonlaşan asit ve bazların denge bağıntısı çözünen molekül ve iyonlar arasında oluşur.

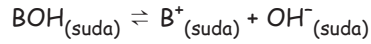
Zayıf asitler için,

$$K_a = \frac{[\text{H}^+][\text{A}^-]}{[\text{HA}]}$$

Asitin iyonlaşma sabiti

Zayıf bazlar için,

$$K_b = \frac{[\text{B}^+][\text{OH}^-]}{[\text{BOH}^-]}$$

Bazın iyonlaşma sabiti

✓ K_a ve K_b asit ve bazların kuvvetliliği hakkında bilgi verir.

✓ K_a ve K_b sabitleri büyüdükçe asitlik ya da bazlık kuvveti artar.

Dikkate Al

Zayıf asit bazlarda 25 °C'de $K_a \cdot K_b = 1.10^{-14}$ bağıntısı bulunur.

Örnek Soru

5 gram HF gazı çözülerek hazırlanan 1 litre-lik sulu çözeltinin oda sıcaklığında pOH değeri kaçtır? (HF için $K_a = 4 \cdot 10^{-10}$, HF = 20 g/mol)

- A) 6 B) 7 C) 8 D) 9 E) 10

Biz Çözdük

$$n_{HF} = \frac{5}{20} = 0,25 \text{ mol} \quad M_{HF} = \frac{0,25}{1} = 0,25 \text{ Molar}$$

	$HF_{(suda)}$	$\rightleftharpoons$	$H^+_{(suda)}$	+	$F^-_{(suda)}$
Başlangıç:	0,25 M		—		—
İyonlaşma:	-x M		+x M		+x M
Denge:	0,25 M - x		x M		x M

İhmal edilir

$$K_a = \frac{[H^+][F^-]}{[HF]} \Rightarrow 4 \cdot 10^{-10} = \frac{x \cdot x}{0,25}$$

$$\sqrt{x^2} = \sqrt{1 \cdot 10^{-10}}$$

$$\Rightarrow x = 1 \cdot 10^{-5} \text{ M}$$

$$pH = -\log 1 \cdot 10^{-5} \Rightarrow pH = 5$$

$$pH + pOH = 14 \Rightarrow 5 + pOH = 14 \Rightarrow pOH = 9$$

Cevap: D

İyonlaşma Yüzdesi:

Asit ve bazlarda iyonlaşma %'si arttıkça kuvvetleri de artar.

İyonlaşma %'si:

$$\text{İyonlaşma Yüzdesi} = \frac{[H^+]}{[HA]} \cdot 100$$

$$\text{İyonlaşma Yüzdesi} = \frac{[OH^-]}{[BOH]} \cdot 100$$

şeklinde hesaplanır.

Örnek Soru

Asitlik sabiti (K_a) $4 \cdot 10^{-5}$ olan HA asitinin 0,1 M'lik çözeltisindeki iyonlaşma %'si kaçtır?

Biz Çözdük

	$HA_{(suda)}$	$\rightleftharpoons$	$H^+_{(suda)}$	+	$A^-_{(suda)}$
B:	0,1		—		—
i:	-x ihmal		+		+
D:	(0,1 - x)		x		x

$$4 \cdot 10^{-5} = \frac{x^2}{0,1}$$

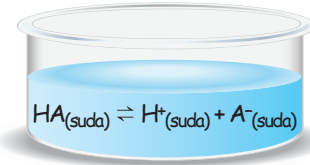
$$\sqrt{x^2} = \sqrt{4 \cdot 10^{-6}}$$

$$x = 2 \cdot 10^{-3} \text{ M } [H^+]$$

$$\text{İyonlaşma \%} = \frac{[H^+]}{[HA]} \cdot 100$$

$$\% = \frac{2 \cdot 10^{-3}}{0,1} \cdot 100$$

$$\boxed{\% = 2}$$

- ✓ Zayıf bir asitin sulu çözeltisine sabit sıcaklıkta saf su eklenirse;
- * Hacim artar, derişim azalır ve denge ürünler (→) yönüne ilerler.
- * İyonlaşma yüzdesi artar.
- * H^+ iyonlarının mol sayısı (n_{H^+}) artar.
- * H^+ derişimi azalır.
- * pH artar, pOH azalır.
- * Asitlik denge sabiti (K_a) değişmez.
- * İletkenlik azalır.
- ✓ Zayıf bir asitin sulu çözeltisinden sabit sıcaklıkta su buharlaştırılırsa,
- * Hacim azalır, derişim artar ve denge reaktifler (←) yönüne ilerler.
- * İyonlaşma %'si azalır.
- * H^+ iyonlarının mol sayısı (n_{H^+}) azalır.
- * H^+ iyonları derişimi artar.
- * pH azalır, pOH artar.
- * Asitlik denge sabiti (K_a) değişmez.
- * İletkenlik artar.

Örnek Soru

Yapısında C atomu bulunduran asitler, (HCN, HCOOH, CH₃COOH, H₂CO₃ ...) zayıf asitlerdir.

Buna göre,

$\text{HCN}_{(suda)} + \text{H}_2\text{O}_{(s)} \rightleftharpoons \text{CN}^-_{(suda)} + \text{H}_3\text{O}^+_{(suda)}$
tepkimesinin asitlik denge bağıntısını yazınız.

Biz Çözdük

$$K_a = \frac{[\text{CN}^-][\text{H}_3\text{O}^+]}{[\text{HCN}]}$$

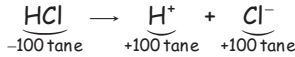
Örnek Soru 59 Sen Çöz 59

Aşağıda verilen zayıf asit - bazların iyonlaşma denklemlerini ve denge bağıntılarını yazınız.

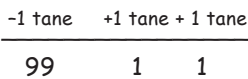
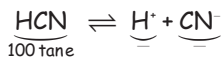
- a) $\text{HCOOH}_{(suda)} + \text{H}_2\text{O}_{(s)} \rightleftharpoons \text{HCOO}^-_{(suda)} + \text{H}_3\text{O}^+_{(suda)}$
- b) $\text{NH}_3_{(suda)} + \text{H}_2\text{O}_{(s)} \rightleftharpoons \text{NH}_4^+_{(suda)} + \text{OH}^-_{(suda)}$
- c) $\text{HF}_{(suda)} + \text{H}_2\text{O}_{(s)} \rightleftharpoons \text{F}^-_{(suda)} + \text{H}_3\text{O}^+_{(suda)}$
- d) $\text{HNO}_2_{(suda)} + \text{H}_2\text{O}_{(s)} \rightleftharpoons \text{NO}_2^-_{(suda)} + \text{H}_3\text{O}^+_{(suda)}$

Unutma!

Kuvvetli asit ve bazlar suda tamamen iyonlaşır.

Zayıf asit ve bazların ise çok az bir kısmı iyonlarına ayrışır.

Örnek Soru 60

Asit	K _a
HCl	1 · 10 ⁷
HF	6 · 10 ⁻⁴
CH ₃ COOH	2 · 10 ⁻⁴

25 °C sıcaklıkta HCl, HF ve CH₃COOH asitlerinin asitlik (K_a) sabitleri verilmiştir.

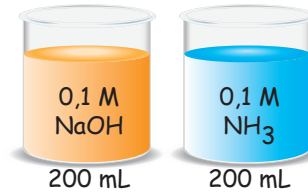
Buna göre, aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) En zayıf asit CH₃COOH'tır.
- B) HCl kuvvetli, HF zayıf asittir.
- C) Elektrik iletkenliği en büyük olan çözelti, HCl çözeltisidir.
- D) HCl ve HF monoprotik (tek değerli), CH₃COOH tetraprotik (4 değerli) asitlerdir.
- E) Eşit derişimli sulu çözeltilerinden CH₃COOH'ın pH değeri büyüktür.

Sen Çöz 60

Örnek Soru 61

25 °C sıcaklıkta hazırlanan aşağıdaki çözeltilerde;

- I. pH
II. [OH⁻]
III. K_b

değerlerinden hangileri farklıdır?

Sen Çöz 61

Örnek Soru 62 Sen Çöz 62

Aşağıda 25 °C'deki denge sabitleri verilen 1 M derişimli asit ve baz çözeltilerinin iyonlaşma denklemlerini yazarak pH'lerini bulunuz.

a) HCN için $K_a = 1 \cdot 10^{-10}$

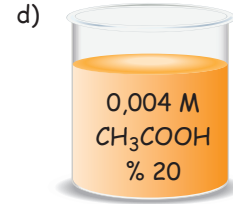
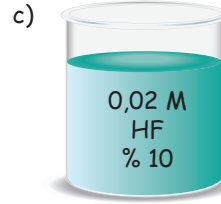
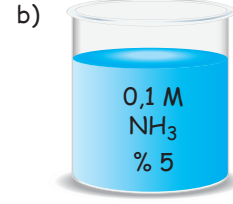
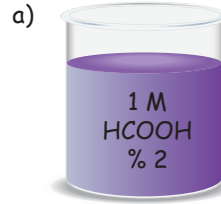
b) NH_3 için $K_b = 1 \cdot 10^{-6}$

c) HClO_2 için $K_a = 1 \cdot 10^{-2}$

d) CH_3NH_2 için $K_b = 1 \cdot 10^{-4}$

Örnek Soru 63

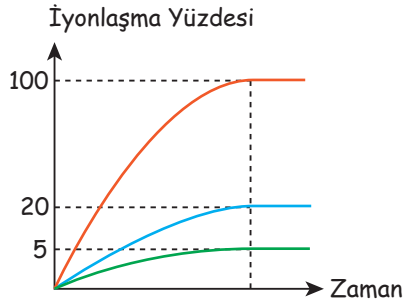
25°C sıcaklıkta derişim ve iyonlaşma yüzdeleri ve-rilen asitlerin K_a , bazların K_b değerlerini bulunuz.

Sen Çöz 63

Örnek Soru 64

X, Y ve Z asitlerine ait,

aynı sıcaklıktaki eşit derişimli sulu çözeltilerinin zamanla iyonlaşma yüzdeleri verilmiştir.

X, Y ve Z çözeltilerini,

- a) $K_a = 1 \cdot 10^{-8}$
- b) $K_a = 1 \cdot 10^9$
- c) $K_a = 2 \cdot 10^{-5}$

asitlik sabitleri ile eşleştiriniz.

Sen Çöz 64

Örnek Soru 65

25 °C sıcaklıkta 0,1'er molar KOH ve NH_3 çözeltilerinin pH değerleri toplamı kaçtır?

(NH_3 için $K_b = 4 \cdot 10^{-5}$, $\log 2 = 0,3$)

Sen Çöz 65

Örnek Soru 66

25 °C sıcaklıkta 0,2 mol CH_3COOH kullanılarak 200 mL çözeltili hazırlanıyor.

Çözeltideki H^+ iyonlarının mol sayısı $1 \cdot 10^{-4}$ olduğuna göre, aynı sıcaklıkta asitin K_a değeri kaçtır?

Sen Çöz 66

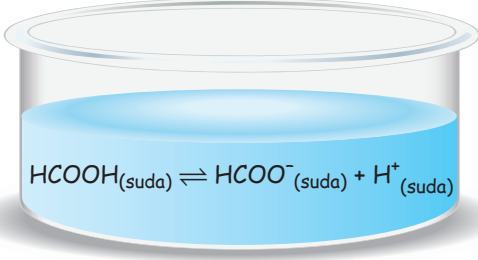
Örnek Soru 67

Standart koşullarda 0,4 M HCN asitinin pH değeri 3 olduğuna göre, iyonlaşma %'si kaçtır?

Sen Çöz 67

Örnek Soru 68

25 °C sıcaklıkta,

hazırlanan yukarıdaki çözelti hacmi iki katına çıkıncaya kadar su ile seyreltiliyor. Başlangıçta çözeltide $\text{pH} = 4$ 'tür.

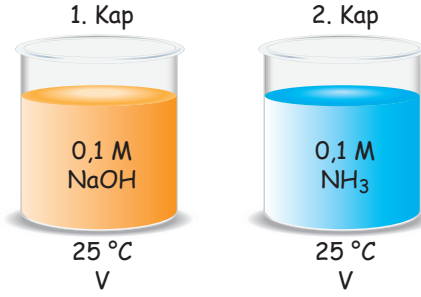
Buna göre,

- I. Hidrojen iyonları derişimi, $1 \cdot 10^{-4} \text{ M} > [\text{H}^{+}] > 5 \cdot 10^{-5} \text{ M}$ olur.
  - II. Denge ürünler yönüne kayar.
  - III. Asitin iyonlaşma %'si artar.
- yargılarından hangileri doğrudur?**

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve III
D) II ve III   E) I, II ve III

Sen Çöz 68

Örnek Soru 69

25 °C sıcaklıkta hazırlanan 0,1'er molar NaOH ve NH₃ bazlarına aynı sıcaklıkta kap hacmi iki katına çıkana kadar su ekleniyor.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

	Özellik	1. Kap	2. Kap
A)	pH	Azalır	Azalır
B)	İyonlaşma %'si	Değişmez	Artar
C)	nH ⁺	Değişmez	Artar
D)	K _b	Azalır	Azalır
E)	pOH	Artar	Artar

Sen Çöz 69

Örnek Soru 70

1M'lik zayıf HA asitinin sulu çözeltisinin pH'si 3'tür.

Sabit sıcakta 1 litre hacimli bu çözeltiye saf su eklendiğinde pH'si 4 olduğuna göre, eklenen su kaç litredir?

Sen Çöz 70

Tuz Çözeltilerinde Asitlik - Bazlık:

Tuzlar asit ve baz tepkimelerinden oluşan iyonik bileşiklerdir. Tuzların çoğu suda tamamen iyonlaşan kuvvetli elektrolitlerdir. Tuzlar anyon ve katyon özelliklerine göre **nötr**, **asidik** ya da **bazik** olmak üzere üçe ayrılır.

Nötr Tuzlar:

Kuvvetli Asit + Kuvvetli Baz → Nötr Tuz

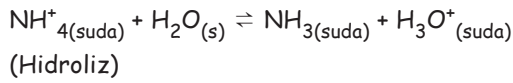
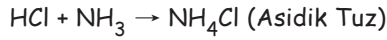
Nötr tuzlar suda hidrolize uğramazlar.

Asidik Tuzlar:

Kuvvetli Asit + Zayıf Baz → Asidik Tuz

Asidik tuzların katyonu hidroliz olur.

Örnek:

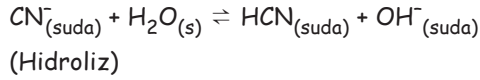
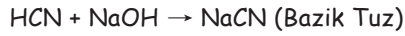

Bazik Tuzlar:

Zayıf Asit + Kuvvetli Baz → Bazik Tuz

Bazik tuzların anyonu hidroliz olur.

Örnek:

* Asidik veya bazik tuzların suda çözünmelerinde hidroliz tepkimesi gerçekleştiği için kimyasal çözünme gerçekleşir.

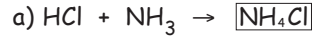
Örnek Soru

Aşağıda verilen asit - baz çiftlerinden oluşan tuzu ve karakterini yazınız.

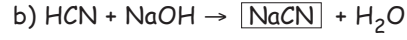
	Asit	Baz	Oluşan Tuz	Tuzun Karakteri
a)	HCl	NH ₃		
b)	HCN	NaOH		
c)	CH ₃ COOH	KOH		
d)	HNO ₃	KOH		
e)	HF	NaOH		

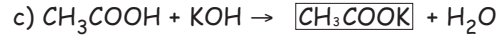
Biz Çözdük

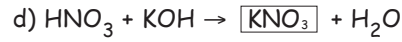
Kuvvetli asit   Zayıf baz   Asidik tuz

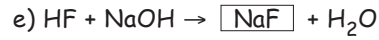
Zayıf asit   Kuvvetli baz   Bazik tuz

Zayıf asit   Kuvvetli baz   Bazik tuz

Kuvvetli asit   Kuvvetli baz   Nötr tuz

Zayıf asit   Kuvvetli baz   Bazik tuz

Örnek Soru 71   Sen Çöz 71

Aşağıda verilen tepkimeleri tamamlayarak oluşan tuzların türlerini belirtiniz.

(K: Kuvvetli, Z: Zayıf anlamında kullanılmıştır.)

1.	NaOH	+	HNO ₃	→				
	.....		.....					
2.	H ₂ SO ₄	+	2NH ₃	→				
	.....		.....					
3.	KOH	+	HF	→				
	.....		.....					
4.	2HCN	+	Ca(OH) ₂	→				
	.....		.....					
5.	2CH ₃ COOH	+	Ca(OH) ₂	→				
	.....		.....					

Örnek Soru

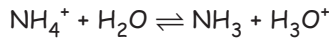
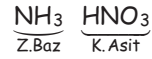
Aşağıda verilen tuzlardan hangisinin sulu çözeltisi hidrolize uğramaz?

- A) NH_4NO_3 B) NaCl C) NaF
D) KCN E) NH_4Cl

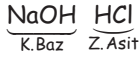
Biz Çözdük

Bir tuzun hidroliz olması için asidik veya bazik tuz olması gerekir. Nötr tuzlar hidrolize uğramaz.

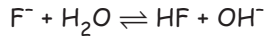
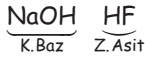
- A) $\text{NH}_4\text{NO}_3 \rightarrow$ Asidik tuz

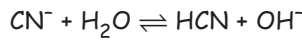
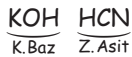
- B) $\text{NaCl} \rightarrow$ Nötr tuz hidroliz olmaz.

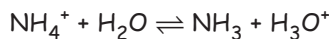
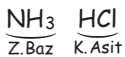
- C) $\text{NaF} \rightarrow$ Bazik tuz

- D) $\text{KCN} \rightarrow$ Bazik tuz

- E) $\text{NH}_4\text{Cl} \rightarrow$ Asidik tuz

Unutma!

Asidik tuzların katyonunun hidrolizi sonucu ortaya H^+ veya H_3O^+ iyonu verir. pH değeri azalır. Bazik tuzların anyonunun hidrolizi sonucu ortama OH^- iyonu verir. pH değeri artar.

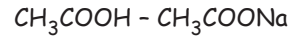
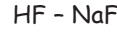
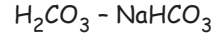
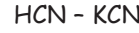
Tampon Çözeltiler:

Zayıf asit veya bazların, eşlenik tuzları ile oluşturdukları karışımlara **tampon çözeltiler** denir. Tampon çözeltilere su, az miktarda asit ya da baz eklendiğinde pH çok fazla etkilenmez. Bu yüzden canlıların yaşamında önemli rol oynar.

Tampon Çözelti

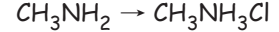
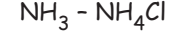
Asidik Tampon

Zayıf asit + Eşlenik bazın tuzu

Bazik Tampon

Zayıf baz + eşlenik bazın tuzu

Örnek Soru

- I. $\text{H}_2\text{SO}_4 / \text{Na}_2\text{SO}_4$
II. $\text{NH}_3 / \text{NH}_3\text{Cl}$
III. HCl / NaCl
IV. HF / NaBr
V. $\text{HCOOH} / \text{HCOOK}$

Yukarıda verilen madde çiftlerinden hangileri tampon çözelti oluşturabilir?

- A) I ve II   B) II ve V   C) III ve IV
D) I, II ve III   E) II, III ve V

Biz Çözdük

Zayıf asit veya bazların, konjuge asit ve bazlarının tuzları tampon çözelti oluşturur.

- I. $\text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow$ Kuvvetli asittir, oluşturmaz.
II. $\text{NH}_3 / \text{NH}_4^+$ oluşturur.
III. HCl kuvvetli asittir, oluşturmaz.
IV. HF zayıf asittir fakat NaBr eşlenik bazının tuzu olmadığı için oluşturmaz.
V. $\text{HCOOH} / \text{HCOO}^-$ oluşturur.

Cevap: B

Örnek Soru 72

- I. $\text{HCOOH} / \text{HCOOK}$
- II. $\text{NH}_4\text{Cl} / \text{NH}_3$
- III. $\text{H}_2\text{CO}_3 / \text{KHCO}_3$
- IV. $\text{HF} / \text{HCOONa}$

Yukarıda verilen madde çiftlerinden hangilerinin sulu çözeltileri tampon çözelti oluşturmaz?

Sen Çöz 72

Örnek Soru 73

Aşağıda verilen madde çiftlerinden hangisi ile tampon çözelti oluşturulamaz?

- A) $\text{CH}_3\text{COOH} / \text{CH}_3\text{COO}^-$
- B) $\text{NH}_3 / \text{NH}_4\text{Cl}$
- C) $\text{NaOH} / \text{NaCN}$
- D) $\text{H}_2\text{CO}_3 / \text{HCO}_3^-$
- E) HF / F^-

Sen Çöz 73

Örnek Soru

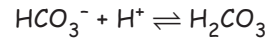
Canlı organizmadaki sıvıların bazıları tampondur. Dışarıdan gelecek asidik veya bazik etkiye direnç gösterme kabiliyeti vardır.

Bir çözeltinin tampon olabilmesi için;

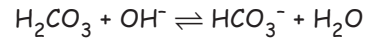
- * zayıf asit ve konjuge bazlı,
- * zayıf baz ve konjuge asit çiftlerini içermelidir.

Örneğin; kanın pH'sının 7,4 seviyesinde sabit kalmasını sağlayan $\text{HCO}_3^- / \text{H}_2\text{CO}_3$ tampondur. H_2CO_3 zayıf asit, HCO_3^- ise konjuge bazıdır.

Asidik gıda tüketildiğinde,

bazık gıda tüketildiğinde,

dengesi pH'nin sabit kalmasını sağlayarak hayati risklerin oluşmasına engel olur.

Buna göre,

- I. pH değişimine dirençli çözeltiler, tampon çözeltilerdir.
- II. Denge tepkimeleri sayesinde yapılan etkiyi azaltırlar.
- III. Zayıf asit ve bu asidin bazık tuzu, zayıf baz ve bu bazın asidik tuzu, tampon oluşturur.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve VI
- E) I, II ve III

Biz Çözdük

- I. Tampon çözeltiler, pH değişimine direnç gösteren çözeltilerdir. Bu da pH'ın sabit kalmasını sağlar. (D)
- II. Bu tepkimeler denge tepkimeleri olduğundan yapılan etkiyi azaltırlar. (D)
- III. Zayıf asit ve konjuge bazı ile zayıf baz ve konjuge asidi tampon çözelti oluştururlar. (D)

Cevap: E

Nötrleşme Tepkimeleri:

Asit ve bazların sulu çözeltilerinin tepkimesine **nötrleşme tepkimesi** denir. Asitten gelen H^+ ile bazdan gelen OH^- in tepkimesi sonucu H_2O oluşur.

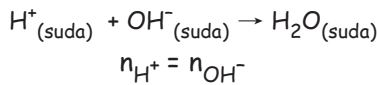
Nötrleşme tepkimeleri için;

- ✓ Asit ve bazın artansız verdiği tepkimelere **tam nötrleşme** denir.
- ✓ Tam nötrleşmelerde her zaman $pH = 7$ olmayabilir.
- ✓ pH değeri bir tuzun asidik veya bazik karakteri belirler.
- ✓ Kuvvetli asit ve kuvvetli bazın tam nötrleşmesinde $25^\circ C$ sıcaklıkta $pH = 7$ olur.
- ✓ Kuvvetli asit ve zayıf bazın tam nötrleşmesinde $25^\circ C$ sıcaklıkta $pH < 7$ olur.
- ✓ Zayıf asit ve kuvvetli bazın tam nötrleşmesinde $25^\circ C$ sıcaklıkta $pH > 7$ olur.
- ✓ Zayıf asit ve zayıf bazın tam nötrleşmesinde ortamın pH 'ını asit ve bazın iyonlaşma sabitleri belirler.

Eşdeğer Miktar:

Asit ve bazlarda mol sayısının tesir değeri ile çarpımına denir. Nötrleşme hesaplamalarında kullanılır.

Nötrleşme tepkimeleri artansız ve artanlı gerçekleşebilir.

$$M_A \cdot V_A \cdot I_{H^+} = M_B \cdot V_B \cdot I_{OH^-}$$

(Artansız tepkime, tam nötrleşme)
(Ortam nötr olur.)

$$n_{H^+} > n_{OH^-}$$

$$[H^+] = \frac{n_{H^+} - n_{OH^-}}{V_T}$$

(Asidi artan tepkime) (Ortam asidik olur.)

$$n_{OH^-} > n_{H^+}$$

$$[OH^-] = \frac{n_{OH^-} - n_{H^+}}{V_T}$$

(Bazı artan tepkime)
(Ortam bazik olur.)

M: Molarite
V: Hacim
I: İyon Sayısı

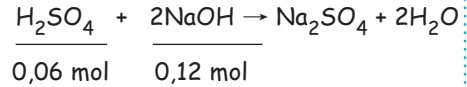
Örnek Soru

0,2 M 300 mL H_2SO_4 çözeltilisini tamamen nötrleştirmek için 200 mL NaOH çözeltilisi kullanılıyor.

Buna göre, baz çözeltilisinin derişimi kaç molarlardır?

- A) 0,06   B) 0,08   C) 0,1   D) 0,6   E) 6

Biz Çözdük

I. yol:

$$M = \frac{n}{V}$$

$$n_{H_2SO_4} = 0,2 \cdot 0,3 = 0,06 \text{ mol}$$

$$M = \frac{0,12}{0,2} = \boxed{0,6 \text{ Molar}}$$

II. Yol:

$$n_{H^+} = n_{OH^-}$$

$$M_A \cdot V_A \cdot I_A = M_B \cdot V_B \cdot I_B$$

$$0,2 \cdot 0,3 \cdot 2 = M_B \cdot 0,2 \cdot 1$$

$$M_B = \boxed{0,6 \text{ Molar}}$$

Cevap: D

ÇİTA YAYINLARI

Örnek Soru

0,2 molar 200 mL HCl çözeltilisi ile 0,35 molar 100 mL $Ca(OH)_2$ çözeltilisi karıştırılıyor.

Buna göre, karışımın pH 'ı kaç olur?

Biz Çözdük

$$n_{H^+} = M_{Asit} \cdot V_{Asit} \cdot I_{H^+} = 0,2 \cdot 0,2 \cdot 1 = 0,04 \text{ mol}$$

$$n_{OH^-} = M_B \cdot V_B \cdot I_{OH^-} = 0,35 \cdot 0,1 \cdot 2 = 0,07 \text{ mol}$$

$$n_{OH^-} > n_{H^+} \text{ olduğundan ortam bazik olur.}$$

$$[OH^-] = \frac{n_{OH^-} - n_{H^+}}{V_T} = \frac{0,07 - 0,04}{0,3}$$

$$pOH = -\log 10^{-1} = 1$$

$$pH = 14 - 1 = \boxed{13}$$

Örnek Soru 74

0,1 molar Ca(OH)_2 çözeltisinin 100 mL'si ile 0,1 molar HCN çözeltisinin 300 mL'si karıştırılıyor.

Buna göre,

- I. Tam nötrleşme olur.
- II. Oluşan tuz suda hidroliz olur.
- III. Tampon çözelti oluşur.

yargılarından hangileri doğru olur?

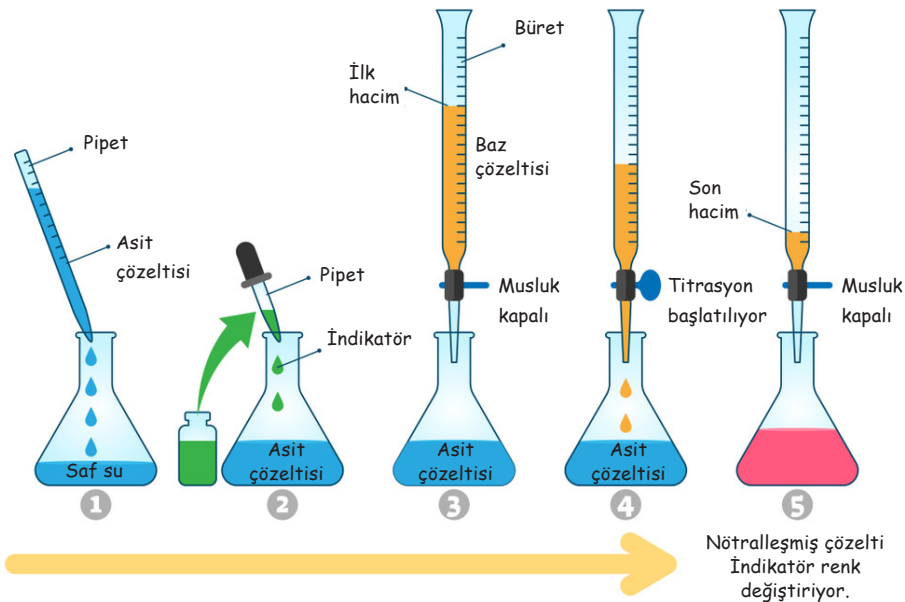
- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

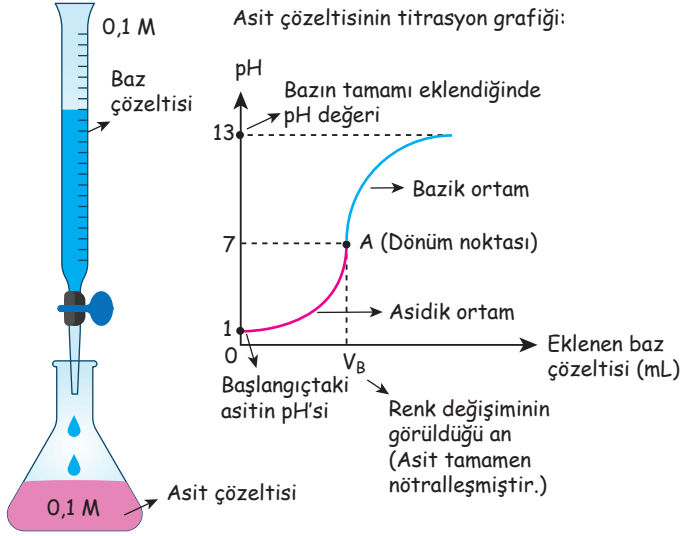
Sen Çöz 74

Titrasyon:

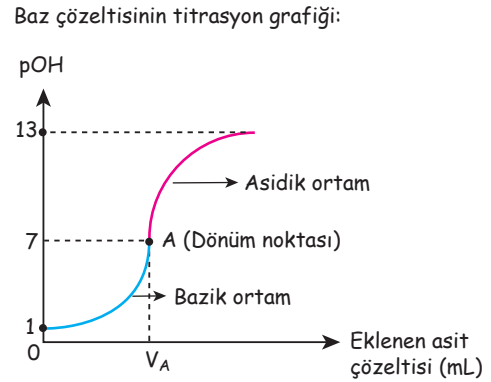
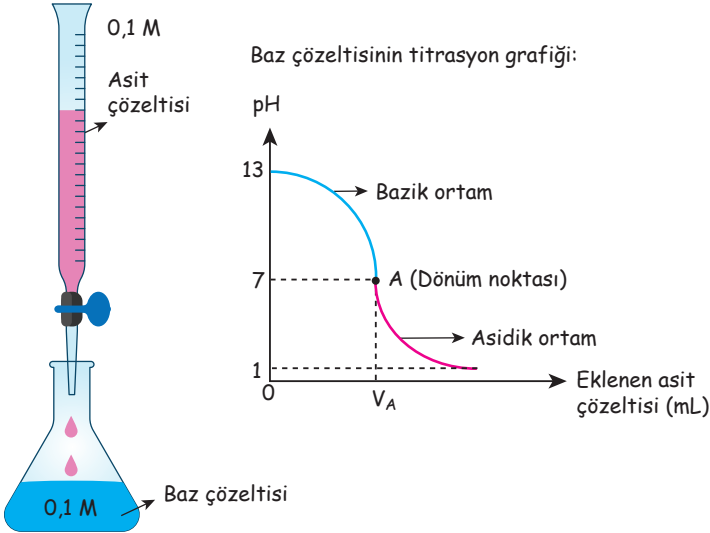
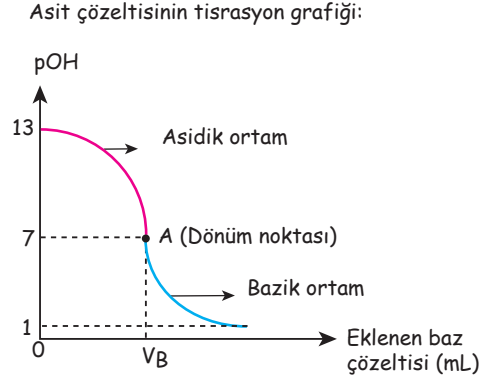
Nötrleşme tepkimelerinde asit ve bazın aynı eş değer miktarlarının tepkimeye girerek oluşturdukları noktaya **eşdeğerlik noktası** denir. (Tam nötrleşme). Kuvvetli asit ve kuvvetli bazların eşdeğerlik noktasında oda koşullarında pH değerleri 7 olur.

Eşdeğerlik noktası deneysel olarak hesaplanır. Önce uygun bir indikatör belirlenir. Sonra asidik çözeltiye damla damla baz veya bazik bir çözeltiye damla damla asit ilave edilir. Bu işleme **titrasyon** denir. Eklenen indikatörün renk değiştirmeye başladığı ana **dönüm noktası** denir.

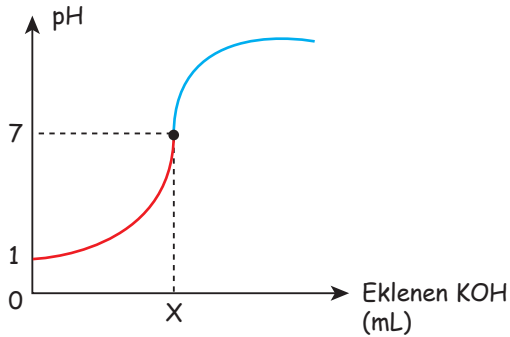

Grafik erlenmayerdeki pH değerine göre çizilir.

Örnek Soru

Yukarıdaki grafik 0,2 molar 50 mL HBr çözeltisinin 0,1 molar KOH çözeltisi ile titrasyonuna aittir.

Buna göre, grafikteki x değeri kaçtır?

- A) 0,05 B) 0,1 C) 1 D) 10 E) 100

Biz Çözdük

X noktası dönüm noktasıdır. Bu noktada tam nötrleşme gerçekleşmiştir.

$pH = 7$ 'dir.

$$n_{H^+} = n_{OH^-} \Rightarrow M_A \cdot V_A \cdot I_{H^+} = M_B \cdot V_B \cdot I_{OH^-}$$

$$0,2 \cdot 0,05 \cdot 1 = 0,1 \cdot V_B \cdot 1$$

$$V_B = 0,1 \text{ litre} = 100 \text{ mL}$$

Cevap: E

Örnek Soru

- I. Bileşiminde O ve H atomlarının bulunması
 II. Suda çözüldüğünde OH^- iyonu derişiminin artması
 III. Sulu çözeltilisinde $[\text{OH}^-] > [\text{H}^+]$ olması
Verilerinden hangileri bir maddenin bazik özellik gösterdiğini tek başına kanıtlayabilir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III
 D) II ve III   E) I, II ve III

Biz Çözdük

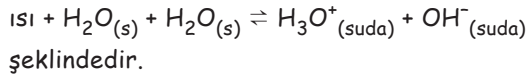
Çözeltinin bazik özellik göstermesinin nedeni OH^- iyonlarıdır.

- I. O ve H atomları OH^- iyonu şeklinde olmayabilir. (Y)
 II. OH^- iyonu derişiminin artması bazlığın artmasına neden olur. (D)
 III. Bazik çözeltilerde $[\text{OH}^-] > [\text{H}^+]$ 'dir. (D)

Cevap: D

Örnek Soru 75

25°C'de saf suyun iyonlaşma denklemi.

Buna göre 50 °C'deki saf su için,

- I. $K_{su} > 1 \cdot 10^{-14}$ olur.
 II. $\text{pH} > 7$ olur.
 III. $[\text{H}^+] < [\text{OH}^-]$ olur.

Yargılarından hangileri doğru olur?

(25 °C'de $K_{su} = 1 \cdot 10^{-14}$ 'tür.)

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
 D) I ve III   E) II ve III

Sen Çöz 75

Örnek Soru 76

H^+ iyonu derişimi OH^- iyonu derişiminin 10^4 katı olan oda koşullarındaki bir çözeltili için,

- I. pH değeri 4'tür.
 II. $\text{pH} > \text{pOH}$ 'dur.
 III. $[\text{OH}^-] = 10^{-9}$ olur.

Yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
 D) I ve II   E) II ve III

Sen Çöz 76

Örnek Soru 77

- I. $\text{H}_2\text{CO}_3 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{HCO}_3^- + \text{H}_3\text{O}^+$
 II. $\text{HCOOH} + \text{NH}_3 \rightleftharpoons \text{HCOO}^- + \text{NH}_4^+$
 III. $\text{CN}^- + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{HCN} + \text{OH}^-$

Verilen asit-baz tepkimeleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) I'de oluşan H_3O^+ suyun eşlenik asitidir.
 B) II. tepkimede NH_3 bazdır.
 C) III. tepkimede H_2O asittir.
 D) I. tepkimede H_2O bazdır.
 E) III. tepkimede CN^- , HCN 'nin eşlenik asitidir.

Sen Çöz 77

Örnek Soru 78

25 °C'de 0,1 M'lik HX çözeltisindeki asitin iyonlaşma yüzdesi 0,1'dir.

Buna göre;

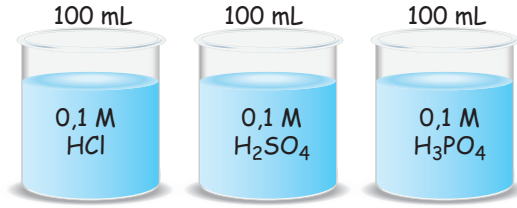
- I. Çözeltideki OH^- derişimi 1.10^{-10}M 'dir.
- II. Çözeltinin pH değeri 4'tür.
- III. Asitlik sabiti $K_a = 1.10^{-8}$ 'dir.

Yargılarından hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) II ve III

Sen Çöz 78

Örnek Soru 79

Yukarıda derişimleri ve hacimleri eşit olan üç asit çözeltisi boş bir kaptaki karıştırılıyor.

Karışımın tamamını nötrleştirmek için kaç gram NaOH katısı eklenmelidir?

(NaOH = 40 g/mol)

- A) 0,06   B) 0,6   C) 2,4   D) 24   E) 40

Sen Çöz 79

Örnek Soru 80

25 °C'de hazırlanan 1 litrelik HX çözeltisinin pH değeri 2'dir.

Buna göre;

- I. HX zayıf asittir.
- II. OH^- iyonları derişimi 1.10^{-12}M 'dir.
- III. Kuvveti bazla tam nötrleşme olduğunda çözeltinin pH'ı 7 olur.

Yargılarından hangilerinin doğruluğu kesindir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

Sen Çöz 80

Örnek Soru 81

Yiğit, laboratuvarında 75 °C sıcaklıkta bir çözeltinin pH değerini 7 olarak ölçüyor. Daha sonra suyun 75°C'deki K_{su} sabitinin 1.10^{-12} olduğu bilgisini öğreniyor.

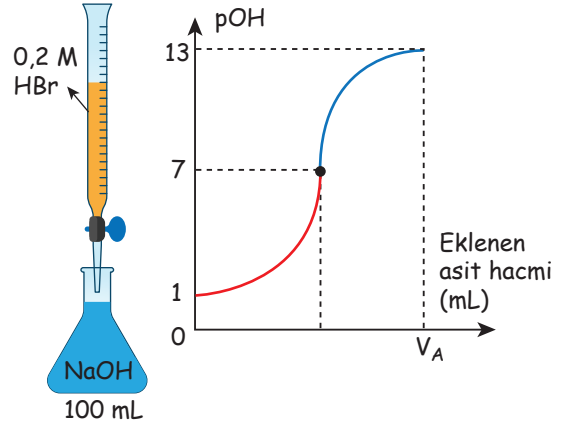
Buna göre, Yiğit'in bu çözelti ile ilgili yaptığı yorumlardan hangisi **yanlıştır**?

(25 °C de $K_{su} = 1.10^{-14}$)

- A) Sıcaklık azaldıkça suyun elektrik iletkenliği azalır.
- B) 25°C'de sudaki H^+ iyonları derişimi $1.10^{-7} M$ 'dir.
- C) Sıcaklık arttıkça suyun iyonlaşma yüzdesi artar.
- D) 75 °C'de çözelti nötrdür.
- E) 75 °C'de çözeltinin pOH'ı 5'tir.

Sen Çöz 81

Örnek Soru 82

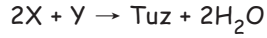
100 mL NaOH çözeltisine azar azar 0,2 M HBr çözeltisi ilave edilerek titre ediliyor.

Titrasyona ait grafik yukarıda verildiğine göre pOH'ın 13 olduğu noktada eklenen baz hacmi (V_B) kaç mL oluşturun?

- A) 200   B) 100   C) 50   D) 2   E) 0,2

Sen Çöz 82

Örnek Soru 83

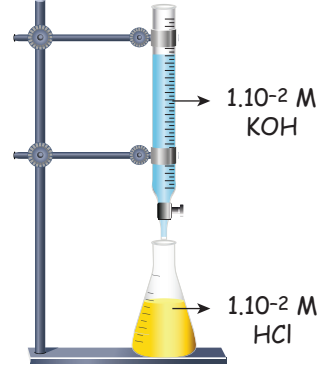

Yukarıda verilen nötrleşme tepkimesinde X ve Y maddeleri yerine aşağıdakilerden hangileri getirilirse denklem doğru olur?

	X	Y
A)	Mg(OH) ₂	H ₂ SO ₄
B)	Ca(OH) ₂	NH ₃
C)	NaOH	H ₂ SO ₄
D)	HCl	KOH
E)	NaOH	H ₃ PO ₄

Sen Çöz 83

Örnek Soru 84

Oda sıcaklığında bulunan yukarıdaki düzenekte 1.10^{-2} M'lik HCl çözeltisine bir miktar alizarin indikatörü ekleniyor. Daha sonra 1.10^{-2} M'lik KOH çözeltisi damla damla titre ediliyor.

Bu olayla ilgili,

- I. Zamanla kaptaki OH⁻ iyonu derişimi artar.
- II. Zamanla kaptaki pH değeri azalır.
- III. Erlendeki çözelti hacmi 2 kat olduğunda çözeltinin rengi kırmızı olur.

yargılarından hangileri doğru olur?

(Alizarin indikatörü pH = 10'un altında sarı, pH = 12'nin üstünde kırmızı renklidir.)

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

Sen Çöz 84

1. Asit ve bazlarla ilgili,

- I. Asidik çözeltilerde OH^- iyonu bulunmaz.
 II. Sıcaklık sadece H^+ iyonları derişimini artırır.
 III. Proton (H^+) veren maddelere asit denir.
 yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız II
 C) Yalnız III
 D) I ve III
 E) II ve III

2. $1 \cdot 10^{-1}$ M HCl çözeltisine;

- I. 1 M HNO_3 çözeltisi eklenme,
 II. $1 \cdot 10^{-5}$ M HNO_3 çözeltisi eklenme,
 III. saf su eklenme
 işlemleri teker teker uygulanırsa H^+ iyonları derişimi nasıl değişir?

	I	II	III
A)	Artar	Azalı	Azalı
B)	Artar	Artar	Azalı
C)	Değişmez	Azalı	Azalı
D)	Artar	Değişmez	Azalı
E)	Artar	Azalı	Değişmez

3. $\text{pH} > \text{pOH}$ olan X çözeltisi ile $[\text{H}^+] > [\text{OH}^-]$ olan Y çözeltileri karıştırılıyor.

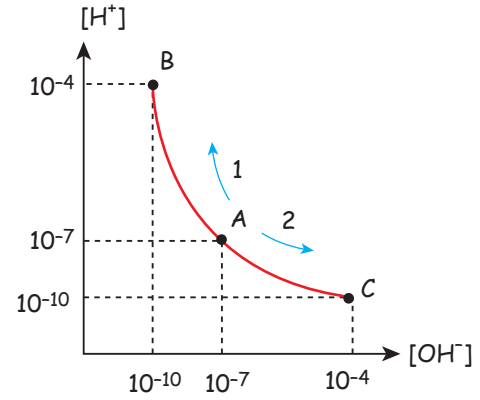
Buna göre,

- I. Nötralleşme tepkimesi olur.
 II. Tuz çözeltisi oluşur.
 III. $\text{pH} = 7$ olur.

yargılarından hangileri doğru olabilir?

- A) Yalnız I
 B) I ve II
 C) I ve III
 D) II ve III
 E) I, II ve III

4.

Verilen grafiğe göre 25 °C'deki sulu çözeltiler ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) 2 yönünde pH değeri küçülür.
 B) 1 yönünde asitlik artar.
 C) A noktasında $\text{pH} = \text{pOH}$ olur.
 D) B noktasında çözelti asidiktir.
 E) C noktasında $\text{pH} > \text{pOH}$ olur.

5.

t °C'de saf suyun iyonlaşma sabiti (K_{su}) değeri $1 \cdot 10^{-16}$ 'dır.

Buna göre bu sıcaklıktaki saf su için,

- I. $\text{pOH} = 8$ 'dir.
 II. Asidik özellik gösterir.
 III. $\text{pH} = \text{pOH}$ 'tır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız II
 C) Yalnız III
 D) I ve III
 E) II ve III

6.

Aşağıda verilen konjuge (eşlenik) asit-baz çiftlerinden hangisi yanlış verilmiştir?

	Konjuge Asit	Konjuge Baz
A)	HF	F^-
B)	NH_4^+	NH_3
C)	HPO_4^{2-}	H_2PO_4^-
D)	H_3O^+	H_2O
E)	CH_3COOH	CH_3COO^-

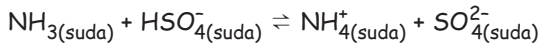
7. 25 °C'de H^+ iyonları derişimi $5 \cdot 10^{-6}$ M olan bir çözelti için,

- I. Asidik özellik gösterir.
- II. OH^- iyonları derişimi $2 \cdot 10^{-9}$ M'dir.
- III. $pH > 7$ 'dir.

yargılarından hangilerinin doğruluğu kesindir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

8. Brönsted - Lowry asit baz tanımına göre,

denge tepkimesi ile ilgili,

- I. Tepkimedede HSO_4^- asit gibi davranır.
- II. Tepkimedede NH_4^+ asit gibi davranır.
- III. SO_4^{2-} , HSO_4^- 'ün eşlenik bazıdır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9.

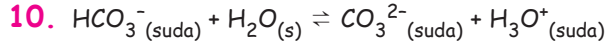
25 °C'de hazırlanan yukarıdaki çözeltilerde pOH değerleri için, $pOH_Y > pOH_X > pOH_Z$ ilişkisi veriliyor.

Buna göre,

- I. OH^- derişimi en az olan X çözeltilisidir.
- II. H^+ derişimi en fazla olan Y çözeltilisidir.
- III. X ve Y asit, Z baz çözeltilisidir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

denge tepkimesindeki maddelerden asit ve baz özelliği gösterenler aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	Asit	Baz
A)	$H_2O - CO_3^{2-}$	$HCO_3^- - H_3O^+$
B)	$HCO_3^- - H_3O^+$	$H_2O - CO_3^{2-}$
C)	$HCO_3^- - H_2O$	$CO_3^{2-} - H_3O^+$
D)	$H_2O - H_3O^+$	$HCO_3^- - CO_3^{2-}$
E)	$HCO_3^- - CO_3^{2-}$	$H_2O - H_3O^+$

11. Asitlerin kuvvetliliği ile ilgili,

- I. $HBr > HCl$
- II. $HClO > HClO_2$
- III. $CH_3COOH > HCOOH$

karşılaştırmalarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

12. I. $HBrO$

II. $HBrO_2$

III. $HBrO_3$

Verilen asitlerin 25 °C'de eşit derişimli sulu çözeltileri için aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Elektriği en iyi III. çözeltili iletir.
- B) İyonlaşma sabiti (K_a) en küçük I'dir.
- C) Eşlenik bazlarının kuvvetliliği $III > II > I$ 'dir.
- D) pH değeri en büyük I'dir.
- E) Eşit hacimleri, eşit kütlede $NaOH$ ile tam nötrleşme tepkimesi verir.

1. Zayıf bir asit olan HX'in 0,4 M'lik çözeltisi %0,05 oranında iyonlaşmaktadır.
Buna göre, aynı sıcaklıkta HX asidinin asitlik sabiti (K_a) değeri kaçtır?

- A) $1 \cdot 10^{-7}$ B) $1 \cdot 10^{-8}$
C) $2 \cdot 10^{-7}$ D) $2 \cdot 10^{-8}$
E) $4 \cdot 10^{-7}$

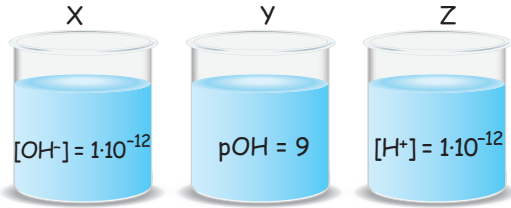
2. Oda koşullarında 0,1 M HX çözeltisinin pH değeri 4'tür.

Buna göre,

- I. HX zayıf asittir.
II. İyonlaşma sabiti (K_a) $1 \cdot 10^{-7}$ 'dir.
III. %0,01 oranında iyonlaşır.
yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III D) II ve III
E) I, II ve III

- 3.

Oda koşullarında hazırlanan 0,2'şer molarlık X, Y ve Z sulu çözeltileri ile ilgili,

- I. X kuvvetli bazdır.
II. Y zayıf asittir.
III. Y ve Z'nin eşit hacimli çözeltileri karıştırılırsa çözeltinin pH değeri 7'den büyük olur.
yargılarından hangileri doğru olur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) II ve III
E) I ve III

4. 0,1 M HCN ve 0,1 M HNO₂ çözeltileri hazırlanıyor. HCN çözeltisindeki OH⁻ iyonları derişiminin HNO₂ çözeltisindeki OH⁻ iyonları derişiminden daha fazla olduğu biliniyor.

Buna göre, bu çözeltilerle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Her iki çözeltide de $[H] \cdot [OH^-] = 1 \cdot 10^{-14}$ tür.
B) HNO₂ çözeltisi elektriği daha iyi iletir.
C) Asitlik sabitleri (K_a) arasındaki ilişki, HCN > HNO₂'dir.
D) HNO₂'nin iyonlaşma %'si daha fazladır.
E) HCN çözeltisinin pH'ı daha büyüktür.

5. 25 °C sıcaklıkta HCN çözeltisine ayrı ayrı,

- I. Su ekleniyor.
II. NaCN katısı ekleniyor.
III. NH₃ çözeltisi ekleniyor.
işlemleri sabit sıcaklıkta yapılıyor.

Buna göre, yukarıda uygulanan işlemler HCN'nin iyonlaşma %'sini nasıl değiştirir?

	I	II	III
A)	Artar	Artar	Artar
B)	Değişmez	Azalır	Artar
C)	Değişmez	Artar	Azalır
D)	Artar	Azalır	Artar
E)	Değişmez	Azalır	Azalır

6. 25 °C'de pOH değeri 3 olan 2 litrelik tek değerli zayıf baz çözeltisinde 4,2 gram baz çözülmüştür.

Buna göre, bu bazın mol kütleli kaçtır?
(25°C'de $K_b = 2 \cdot 10^{-5}$)

- A) 17 B) 21 C) 27 D) 41 E) 42

7. 0,1 M 100 mL HCl çözeltisine;

- I. katı NaOH eklemek,
- II. su eklemek,
- III. eşit derişimli H_2SO_4 eklemek

işlemleri ayrı ayrı uyguluyor.
Buna göre, çözeltilerin pOH değerleri nasıl değişir?

	I	II	III
A)	Azalır	Azalır	Değişmez
B)	Azalır	Değişmez	Değişmez
C)	Artar	Değişmez	Artar
D)	Azalır	Azalır	Artar
E)	Artar	Değişmez	Artar

8. Derişimi $5 \cdot 10^{-3}$ M olan tek değerli zayıf baz çözeltisinin iyonlaşma yüzdesi %2 olduğuna göre, bu zayıf bazın bazlık sabiti (K_b) kaçtır?

- A) $4 \cdot 10^{-6}$
- B) $2 \cdot 10^{-6}$
- C) $5 \cdot 10^{-9}$
- D) $5 \cdot 10^{-8}$
- E) $5 \cdot 10^{-10}$

9. İki değerli kuvvetli bir asidin 70 gram kütlece %70'lik çözeltisini nötrleştirmek için 250 mL 4 molarlık KOH çözeltisi kullanılıyor.

Buna göre, asitin mol kütlesi kaçtır?

- A) 25
- B) 49
- C) 72
- D) 98
- E) 128

10. Aşağıdaki çözeltilerden hangisi eşit hacimlerde karıştırılınca tam nötrleşme olur?

- A) 1 M NH_3 ile 1 M KOH
- B) 1 M HBr ile 0,5 M $Mg(OH)_2$
- C) 3 M H_3PO_4 ile 2 M $Ca(OH)_2$
- D) 3 M HCl ile 1 M NH_3
- E) 0,5 M HCl ile 1 M $Ca(OH)_2$

11. Oda koşullarında 2 M 300 mL HCl çözeltisine 15,6 g $X(OH)_3$ katısı atılıyor.

Tepkime sonrası pH = 7 olduğuna göre, X'in atom kütlesi kaçtır? (H: 1 g/mol, O: 16 g/mol)

- A) 56
- B) 27
- C) 24
- D) 23
- E) 4

12. Oda koşullarında X çözeltisinin pOH değeri 0'dır.

Buna göre, bu çözeltinin 100 mL'sini tamamen nötrleştirmek için aşağıdaki çözeltilerden hangisi eklenmelidir?

- A) 0,5 litre 2 molar HCl çözeltisi
- B) 2 litre 0,5 molar NH_3 çözeltisi
- C) 1 litre 0,1 molar NaOH çözeltisi
- D) 1 litre 0,1 molar HCN çözeltisi
- E) 1 litre 0,1 molar H_2SO_4 çözeltisi

13. Eşit hacim ve derişimli HX zayıf asiti ile YOH kuvvetli bazı oda koşullarında karıştırılırsa,

- I. Artansız nötrleşme olur.
- II. Oluşan tuzun anyonu hidroliz olur.
- III. Ortamın pH'ı 7'den büyük olur.

yargılarından hangileri doğru olur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

14. I. HCOOK

- II. KF
- III. NH_4Cl

Yukarıdaki tuzların hangilerinde yer alan anyonlar sulu çözeltilerde hidrolize uğrar?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

1. HF çözeltisine aynı sıcaklıkta eşit derişim ve hacimde NaF çözeltisi eklendiğinde,
- HF'nin iyonlaşma %'si azalır.
  - HF'nin asitlilik sabiti değişmez.
  - Karışımın pH'ı 7'den küçük olur.
  - Karışıma su eklenirse pH artar.
  - Tampon çözeltisi oluşur.
- yargılarından hangisi yanlış olur?

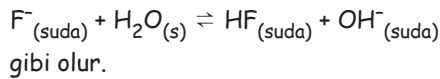
A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Aşağıda verilen asit-baz tepkimelerinin hangisinde oluşan tuz sulu çözeltide hidroliz olur?

- A) $\text{KOH}_{(suda)} + \text{H}_2\text{SO}_{4(suda)} \rightarrow \text{K}_2\text{SO}_{4(suda)} + 2\text{H}_2\text{O}_{(s)}$
 B) $\text{Ca}(\text{OH})_{2(suda)} + 2\text{HNO}_{3(suda)} \rightarrow \text{Ca}(\text{NO}_3)_{2(suda)} + 2\text{H}_2\text{O}_{(s)}$
 C) $\text{HBr}_{(suda)} + \text{NaOH}_{(suda)} \rightarrow \text{NaBr}_{(suda)} + \text{H}_2\text{O}_{(s)}$
 D) $\text{HCN}_{(suda)} + \text{NH}_3_{(suda)} \rightarrow \text{NH}_4\text{CN}_{(suda)}$
 E) $2\text{HNO}_{3(suda)} + \text{Mg}(\text{OH})_{2(suda)} \rightarrow \text{Mg}(\text{NO}_3)_{2(suda)} + 2\text{H}_2\text{O}_{(s)}$

3. HF ve KOH bileşiklerinin tepkimesi sonucu oluşan tuz ile ilgili,

- Oluşan tuzun çözeltisi elektrik akımını iletir.
- Sulu çözeltisinde $[\text{H}^+] < [\text{OH}^-]$ dir.
- Sudaki hidrolizi,

yargılarından hangileri doğru olur?

- A) Yalnız I B) I ve II
 C) I ve III D) II ve III

E) I, II ve III

4. 0,8 M 500 mL HBr çözeltisi 0,5 molarlık $\text{Mg}(\text{OH})_2$ çözeltisi ile titre ediliyor.

Buna göre, titrasyonda eşdeğerlik noktasına ulaştığında harcanan $\text{Mg}(\text{OH})_2$ çözeltisinin hacmi kaç mL'dir?

- A) 500 B) 400 C) 300 D) 200 E) 100

5. 0,1 M H X ile 0,1 M YOH çözeltileri eşit hacimde karıştırıldığında çözeltinin pH değeri 7'den büyük oluyor.

Buna göre,

- Tam nötrleşme olmamıştır.
- Sıcaklık 25 °C'nin altındadır.
- HX zayıf asit, YOH kuvvetli bazdır.

yargılarından hangileri doğru olabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II

C) I ve II D) II ve III

E) I ve III

6. Aşağıda verilen madde çiftlerinden hangisi oda koşullarında tampon çözelti oluşturmaz?

- A) $\text{CH}_3\text{NH}_2 - \text{CH}_3\text{NH}_3^+$
 B) $\text{HCN} - \text{CN}^-$
 C) $\text{HNO}_3 - \text{NO}_3^-$
 D) $\text{NH}_3 - \text{NH}_4^+$
 E) $\text{H}_2\text{CO}_3 - \text{HCO}_3^-$

7. Aşağıda verilen madde çiftlerinden hangilerinin karışımı sonucu tampon çözelti oluşur?

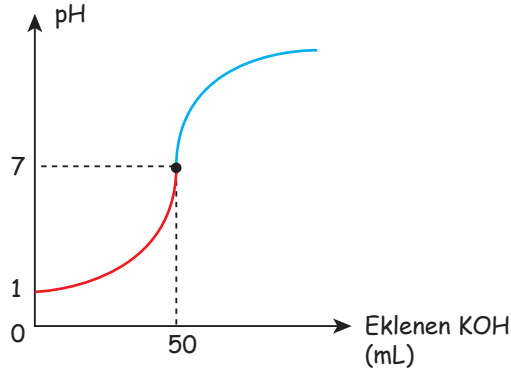
- A) 0,3 M 1 L NaCl - 0,1 M 1 L NaOH
 B) 0,2 M 1 L HCl - 0,3 M 1 L NH_3
 C) 0,1 M 1 L HF - 0,1 M 1 L NH_4Cl
 D) 0,1 M 1 L NaOH - 0,1 M 1 L HF
 E) 0,1 M 1 L HNO_3 - 0,1 M 1 L KOH

8. Oda koşullarında H^+ iyonu derişimi $2 \cdot 10^{-5}$ molar olan kuvvetli asit çözeltisinin 200 mL'sine aynı sıcaklıkta eşit hacimde saf su ekleniyor.

Buna göre, son durumda çözeltinin pOH değeri kaç olur?

- A) 5 B) 6 C) 7 D) 8 E) 9

9.

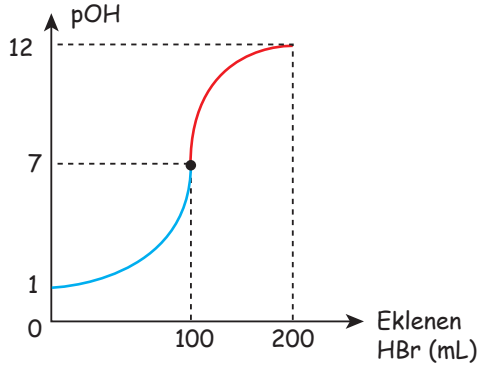

Yukarıdaki grafik 25 °C'de 200 mL HCl çözeltisinin 50 mL KOH çözeltisi ile titrasyonuna aittir.

Buna göre, KOH çözeltisinin derişimi kaç molar-
dır?

- A) 0,5 B) 0,4 C) 0,3 D) 0,2 E) 0,1

10.

Yukarıdaki grafik 25 °C'de NaOH çözeltisinin HBr çözeltisi ile titrasyonuna aittir.

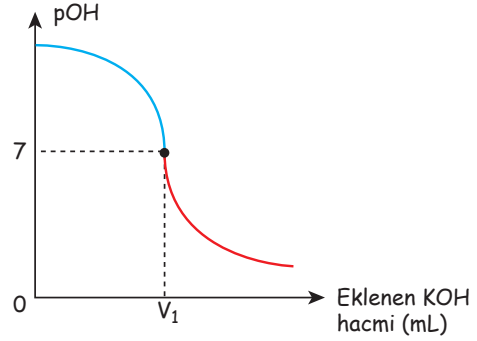
Buna göre,

- I. NaOH'in başlangıç derişimi 0,1 molar-
dır.
II. Çözeltinin pOH'ını 7'den 12'ye çıkarmak için
100 mL asit eklenmiştir.
III. 100 mL asit eklendiğinde tam nötrleşme
gerçekleşmiştir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III D) II ve III
E) I, II ve III

11.

Sabit sıcaklıkta 500 mL HCl çözeltisinin 0,2 M NaOH çözeltisiyle titrasyonuna ait grafik yukarıda verilmiştir.

Buna göre,

- I. Dönüm noktasında çözelti iletken-
dir.
II. Dönüm noktasında çözelti hacmi 25 mL'dir.
III. pOH = 7 olduğunda ortamda H⁺ iyonu yoktur.
yargılarından hangileri doğru olur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) Yalnız III D) I ve II
E) I ve III

ÇİTA YAYINLARI

12.

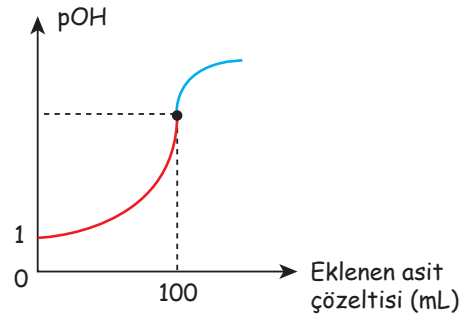
100 mL benzoik asit (C₆H₅COOH) çözeltisinin 25°C'de pH değeri 4'tür.

Bu çözeltiyi tam nötrleştirmek için kaç miligram NaOH katısı gereklidir?

(Benzoik asitin K_a = 1.10⁻⁶) (NaOH = 40 g/mol)

- A) 800 B) 400 C) 80 D) 40 E) 4

13.

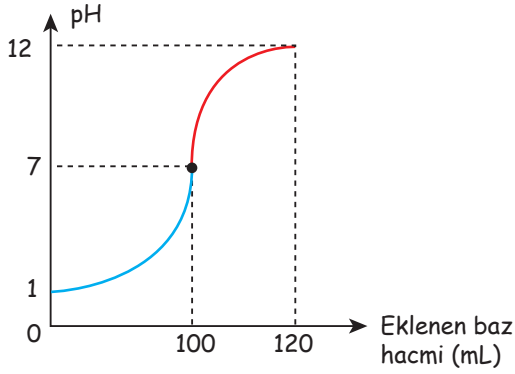

600 mL 0,1 molar KOH çözeltisine 0,3 molar kuvvetli asit çözeltisi ilave edildiğinde pOH değeri-
indeki değişme ile eklenen bazın hacmi grafikte gösterilmiştir.

Buna göre, eklenen asit kaç değerlidir?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

1.

Oda sıcaklığında 0,1 molarlık bir değerli kuvvetli asit çözeltisi ile 0,1 molarlık bir değerli kuvvetli baz çözeltisinin titre edilmesine ait grafik yukarıdaki gibidir.

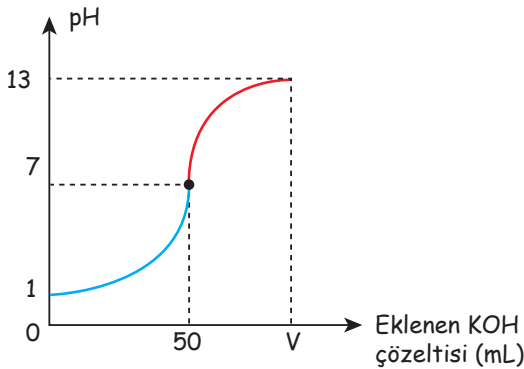
Buna göre;

- I. Başlangıçtaki asit çözeltisi 100 mL'dir.
- II. Eşdeğerlik noktasında çözelti hacmi 100 mL'dir.
- III. Nötr çözeltinin pOH değerini 2 yapmak için 20 mL daha baz eklenmelidir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

2.

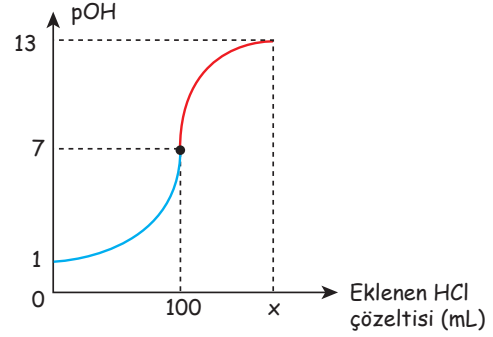

25 °C'de 0,1 molar 100 mL HBr çözeltisinin KOH ile titrasyonuna ait grafik yukarıdaki gibidir.

Buna göre, V değeri kaçtır?

- A) 220
- B) 200
- C) 125
- D) 100
- E) 50

3.

Yukarıdaki grafik 25 °C'de 200 mL NaOH çözeltisinin HCl çözeltisi ile titrasyonuna aittir.

Buna göre, aşağıda verilen yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Titre edilen bazın derişimi 0,1 molarlıdır.
- B) Asit çözeltisinin derişimi 0,2 molarlıdır.
- C) Tam nötrleşme olduğu anda çözelti hacmi 300 mL'dir.
- D) X değeri 400'dür.
- E) pH = 1 olduğunda çözeltinin hacmi 400 mL olur.

4.

25 °C'de sulu bir çözeltide, $[H^+] = 10^2 \cdot [OH^-]$ eşitliği vardır.

Buna göre,

- I. $K_{su} = 1.10^{-14}$ tür.
- II. Çözelti bazıktır.
- III. pH = 6'dır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5.

$H_2PO_4^- (suda) + H_2O (s) \rightleftharpoons HPO_4^{2-} (suda) + H_3O^+ (suda)$
denge tepkimesine göre,

- I. $H_2O - H_3O^+$ eşlenik asit-baz çiftidir.
- II. $H_2PO_4^-$ proton almıştır.
- III. HPO_4^{2-} , $H_2PO_4^-$ nin eşlenik asididir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

6. Oda koşullarında farklı çözeltiler için aşağıdaki bilgiler verilmiştir.

I. $\text{pH} - \text{pOH} = 2$

II. $[\text{OH}^-] > [\text{H}^+]$

III. $\frac{[\text{OH}^-]}{[\text{H}^+]} = \frac{1}{100}$

IV. $[\text{OH}^-] < [\text{H}^+]$

Buna göre, bu çözeltilerden hangileri asidik özellik gösterir?

- A) I ve II
B) III ve IV
C) I, II ve III
D) II, III ve IV
E) I, II ve IV

7. I. $\text{HCO}_3^- + \text{HCN} \rightleftharpoons \text{H}_2\text{CO}_3 + \text{CN}^-$
II. $\text{HCN} + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{CN}^-$
III. $\text{NH}_3 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{NH}_4^+ + \text{OH}^-$
IV. $\text{HCO}_3^- + \text{F}^- \rightleftharpoons \text{CO}_3^{2-} + \text{HF}$

Verilen denge tepkimelerine göre aşağıdakilerden hangileri amfoter özellik gösterir?

- A) $\text{F}^- - \text{HCN}$
B) $\text{HCO}_3^- - \text{H}_2\text{O}$
C) $\text{HCN} - \text{HCO}_3^-$
D) $\text{NH}_3 - \text{F}^-$
E) $\text{HCO}_3^- - \text{F}^-$

8. BOH kuvvetli baz, HA zayıf asittir. 100 mL 0,1 molar BOH çözeltisi ile 300 mL 0,1 molar HA çözeltisi oda sıcaklığında karıştırılıyor.

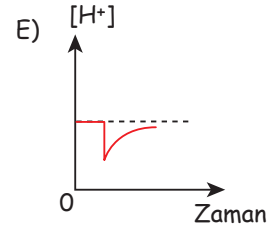
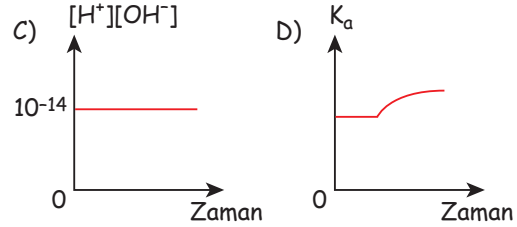
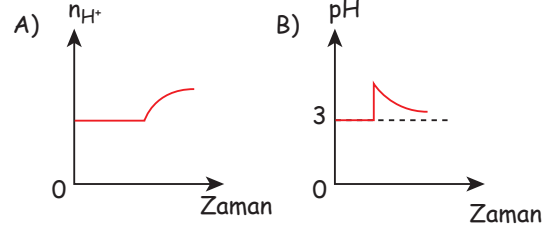
Oluşan çözelti için,

- I. Tampon çözelti oluşmaz.
II. Karışımın pH'ı 7'den büyük olur.
III. Oluşan tuzun anyonu hidroliz olur.
Yargılarından hangileri doğru olur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) II ve III

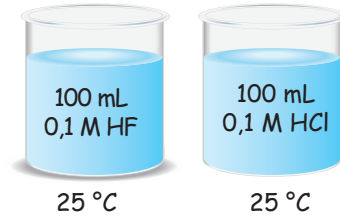
9. 25 °C de formik asidin (HCOOH) 0,01 molarlık 100 mL çözeltisine aynı sıcaklıkta bir miktar saf su ekleniyor.

Buna göre, aşağıda çizilen grafiklerden hangisi yanlıştır? ($K_a = 1.10^{-4}$)

ÇİTA YAYINLARI

- 10.

HF zayıf asit HCl kuvvetli asittir.

Buna göre iki asitinde sulu çözeltileri için aşağıda verilen;

- I. iletkenlikleri,
II. eşit kütlede NaOH ile tam nötrleştirildiklerindeki pH değerleri,
III. 25 °C'deki pH değerleri,
IV. çözünmüş asitin mol sayısı

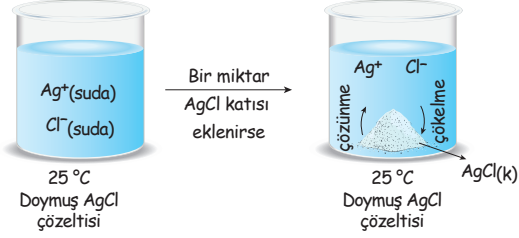
niceliklerinden hangileri eşittir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) Yalnız IV
E) II ve IV

ÇÖZÜNME VE ÇÖKELME DENGELERİ

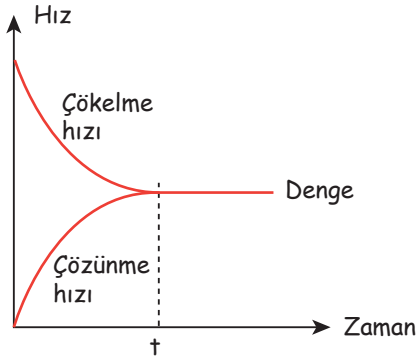
Çözünme - Çökme Dengeleri

Suya çözebileceğinden daha fazla miktarda AgCl katısı eklenirse bu fazla miktar suda çözünmez, katı olarak dibe çöker. Bu durumda tuzun katısıyla birlikte, suda çözülmüş iyonları arasında denge oluşur. Kurulan bu dengeye **çözünürlük dengesi** denir.

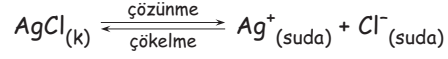
Çözünürlük dengesinde;

- ✓ Çözelti doymuştur.
- ✓ Çözelti dibinde bir miktar tuz çökmüş halde bulunur.
- ✓ Çözünme hızı, çökme hızına eşittir.

- ✓ Heterojen ve dinamik bir denge tepkimesidir.
- ✓ Çözeltideki iyon derişimleri ve dipteki tuzun miktarı sabittir.
- ✓ Sıcaklık sabittir.

AgCl katısı ile çözeltideki Ag⁺ ve Cl⁻ iyonları arasındaki denge tepkimesi aşağıdaki gibidir;

Bu tepkime için denge sabiti;

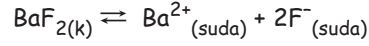
$$K_{çç} = [\text{Ag}^+] \cdot [\text{Cl}^-]$$

şeklinde gösterilir.

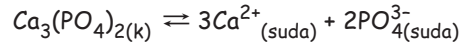
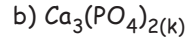

Örnek Soru Biz Çözdük

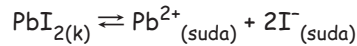
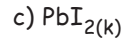
Aşağıda verilen tuzların iyonlaşma denklemlerini ve çözünürlük çarpımlarını ($K_{çç}$) yazınız.

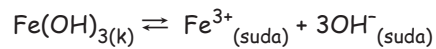
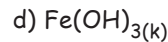
$$K_{çç} = [\text{Ba}^{2+}] \cdot [\text{F}^-]^2$$

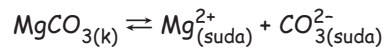
$$K_{çç} = [\text{Ca}^{2+}]^3 \cdot [\text{PO}_4^{3-}]^2$$

$$K_{çç} = [\text{Pb}^{2+}] \cdot [\text{I}^-]^2$$

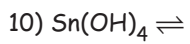
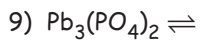
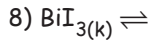
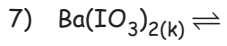
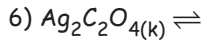
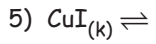
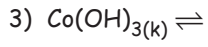
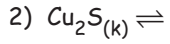
$$K_{çç} = [\text{Fe}^{3+}] \cdot [\text{OH}^-]^3$$

$$K_{çç} = [\text{Mg}^{2+}] [\text{CO}_3^{2-}]^2$$

Örnek Soru 85

Aşağıda verilen iyonik bileşiklerin, iyonlaşma denklemlerini ve s molar çözümlerindeki $K_{çç}$ değerlerini yazınız.

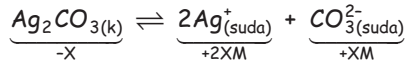
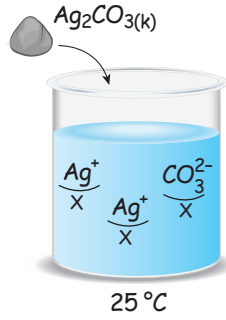
Sen Çöz 85

Örnek Soru

25 °C sıcaklıkta Ag_2CO_3 iyonik katısının saf sudaki çözünürlüğü kaç molardır?

(25 °C'de Ag_2CO_3 için $K_{çç} = 3,2 \cdot 10^{-11}$ 'dir.)

Biz Çözdük

$$K_{çç} = [Ag^+]^2 \cdot [CO_3^{2-}]$$

$$32 \cdot 10^{-12} = (2X)^2 \cdot (X)$$

$$4X^3 = 32 \cdot 10^{-12}$$

$$X^3 = 8 \cdot 10^{-12} \Rightarrow X = 2 \cdot 10^{-4} \text{ M}$$

Örnek Soru 86

Standart koşullarda $AlCl_3$ tuzunun çözünürlük çarpımı ($K_{çç}$) $4,32 \cdot 10^{-10}$ 'dir.

Buna göre, aynı sıcaklıkta $AlCl_3$ tuzunun saf sudaki çözünürlüğü kaç molardır?

Sen Çöz 86

Örnek Soru 87

Aşağıda 25 °C sıcaklıktaki çözünürlük çarpımı ($K_{çç}$) değerleri verilen iyonik katıların saf sudaki çözünürlüklerini bulunuz.

a) $BaSO_4(k)$ $K_{çç} = 1,6 \cdot 10^9$

b) $CaF_2(k)$ $K_{çç} = 1,08 \cdot 10^{-10}$

c) $FeS(k)$ $K_{çç} = 4,9 \cdot 10^{-19}$

d) $Cr(OH)_3(k)$ $K_{çç} = 4,31 \cdot 10^{-18}$

Sen Çöz 87

Çözünürlük Çarpımı ile Çözünürlük Kavramı Arasındaki İlişki

Çözünürlük çarpımında yer alan iyonların derişimi iyonik katıların (tuzların) çözünürlüğü ile ilişkilidir.

Çözünürlük "s" sembolü ile gösterilir.

Belirli bir sıcaklıkta iyonik katının çözünürlüğü biliniyorsa çözünürlük çarpımı hesaplanabilir.

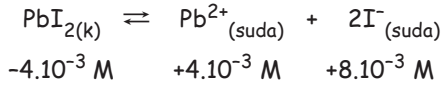
Örnek Soru

$t^{\circ}\text{C}$ sıcaklıkta $\text{PbI}_{2(k)}$ tuzunun çözünürlüğü $4 \cdot 10^{-3} \text{ M}$ 'dir.

Bu tuzun aynı sıcaklıktaki $K_{\text{çç}}$ değeri kaçtır?

Biz Çözdük

Öncelikle tuzun çözünme denklemini yazalım

İyonların başlarındaki katsayılar göre derişimler altlarına yazıldı.

$$K_{\text{çç}} = [\text{Pb}^{2+}] \cdot [\text{I}^{-}]^2$$

$$K_{\text{çç}} = (4 \cdot 10^{-3}) (8 \cdot 10^{-3})^2$$

$$K_{\text{çç}} = 2,56 \times 10^{-7}$$

Örnek Soru 88

Belirli bir sıcaklıktaki doymuş AgCl çözeltisindeki Cl^{-} iyonları derişimi $2 \cdot 10^{-4} \text{ M}$ olduğuna göre AgCl tuzunun aynı sıcaklıktaki $K_{\text{çç}}$ değeri kaçtır?

Sen Çöz 88

Örnek Soru 89

$t^{\circ}\text{C}$ sıcaklıkta iyonik XY_2 katısının $K_{\text{çç}}$ değeri $32 \cdot 10^{-6}$ 'dir.

Bu sıcaklıkta 10 litre doymuş XY_2 çözeltisinde kaç gram XY_2 çözünmüş olarak bulunur? (XY_2 : 74 g/mol)

Sen Çöz 89

Örnek Soru 90

Ca(OH)_2 'ün doymuş çözeltisinde OH^{-} iyonlarının derişimi s molar ise aynı sıcaklıkta çözünürlük çarpımı ($K_{\text{çç}}$) nedir?

- A) $\frac{s^3}{2}$ B) $\frac{s^3}{4}$ C) $\frac{s^3}{16}$ D) $2s^3$ E) $4s^3$

Sen Çöz 90

Örnek Soru 91

$t^\circ\text{C}$ sıcaklıkta 100 mL suda 168 mg MgCO_3 çözüldüğüne göre, MgCO_3 için $K_{\text{çç}}$ değeri nedir? (MgCO_3 : 84 g/mol)

- A) $1 \cdot 10^{-4}$ B) $2 \cdot 10^{-4}$ C) $3 \cdot 10^{-4}$
D) $4 \cdot 10^{-4}$ E) $5 \cdot 10^{-4}$

Sen Çöz 91

Örnek Soru 92

CaSO_4 için $K_{\text{çç}}$ değeri $2,5 \times 10^{-5}$ olduğuna göre 10 litre suda kaç mol SO_4^{2-} iyonu çözülmüş olarak bulunur?

- A) 5   B) 0,5   C) 0,05
D) $1 \cdot 10^{-2}$ E) $2 \cdot 10^{-2}$

Sen Çöz 92

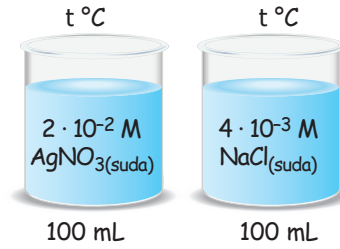
Çökeltme Şartları

Q_i : İyonların başlangıçtaki derişimleri çarpımıdır.
 $K_{\text{çç}}$: Belirli bir sıcaklıkta dengedeki sistemde iyonların derişimleri çarpımıdır.

İki elektrolit çözelti karıştırıldığında çözünlüğü az olan bir tuzu oluşturmak üzere üç durum söz konusu olabilir;

- 1) $Q_i > K_{\text{çç}}$ ise çökelek oluşur. Çökeltme $Q_i = K_{\text{çç}}$ olana dek devam eder. Sistem dengede değildir.
- 2) $Q_i < K_{\text{çç}}$ ise çökelek oluşmaz. Çözelti doymamıştır ve sistem dengede değildir.
- 3) $Q_i = K_{\text{çç}}$ ise çözelti tam doymuştur ve sistem dengededir.

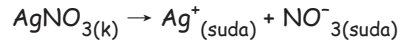
Örnek Soru

Yukarıdaki kaplarda bulunan çözeltiler aynı sıcaklıkta başka bir kaptaki karıştırılıyor.

Buna göre, oluşan karışımda bir çökeltme gözlenir mi? (AgCl için $K_{\text{çç}} = 1 \cdot 10^{-6}$)

Biz Çözdük

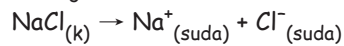
$$M_1 \cdot V_1 = M_{\text{son}} \cdot V_{\text{son}}$$

$$2 \cdot 10^{-2} \cdot 100 = M_{\text{son}} \cdot 200$$

$$10^{-2} = M_{\text{son}}$$

$$[\text{Ag}^+] = 1 \cdot 10^{-2} \text{ M}$$

$$[\text{NO}_3^-] = 1 \cdot 10^{-2} \text{ M}$$

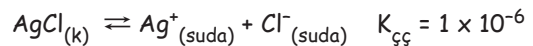
$$M_1 \cdot V_1 = M_{\text{son}} \cdot V_{\text{son}}$$

$$4 \cdot 10^{-3} \cdot 100 = M_{\text{son}} \cdot 200$$

$$2 \cdot 10^{-3} = M_{\text{son}}$$

$$[\text{Cl}^-] = 2 \cdot 10^{-3} \text{ M}$$

$$[\text{Na}^+] = 2 \cdot 10^{-3}$$

$$Q_i = [\text{Ag}^+] \cdot [\text{Cl}^-]$$

$$Q_i = 1 \cdot 10^{-2} \cdot 2 \cdot 10^{-3}$$

$$Q_i = 2 \cdot 10^{-5}$$

$Q_i > K_{\text{çç}}$ olduğundan bir miktar AgCl katısı çöker.

$Q_i = K_{\text{çç}}$ olana kadar çökme devam eder.

Örnek Soru 93

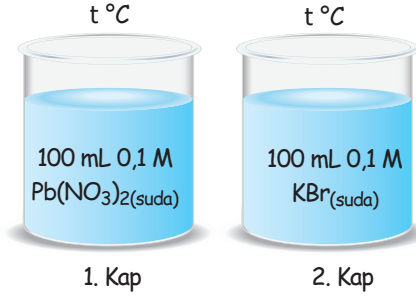
$1 \cdot 10^{-5}$ M 100 mL AgNO_3 çözeltisi ile $1 \cdot 10^{-6}$ M 400 mL CaCl_2 çözeltileri karıştırıldığında oluşan çözelti AgCl bakımından doygunluğa ulaşıyor.

Buna göre, aynı koşullarda AgCl 'nin çözünürlük çarpımı ($K_{çç}$) kaçtır?

- A) $1 \cdot 10^{-3}$ B) $2 \cdot 10^{-13}$ C) $4 \cdot 10^{-13}$
D) $8 \cdot 10^{-13}$ E) $3,2 \cdot 10^{-12}$

Sen Çöz 93

Örnek Soru 94

Yukarıdaki çözeltiler aynı sıcaklıkta boş bir kaptaki karıştırılıyor.

Buna göre, çökme tamamlandıktan sonra çözeltilerdeki $[\text{Br}^-]$ iyonu derişimi kaç molar olur?

(PbBr_2 için $K_{çç} = 1 \cdot 10^{-21}$)

- A) $4 \cdot 10^{-10}$ B) $2 \cdot 10^{-9}$ C) $2,5 \cdot 10^{-9}$
D) $1 \cdot 10^{-10}$ E) $0,5 \cdot 10^{-10}$

Sen Çöz 94

● Tuzların Çözünürlüğüne Etki Eden Faktörler

Bazı durum ve şartların değişmesi ile maddenin sudaki çözünürlüğü değişebilir.

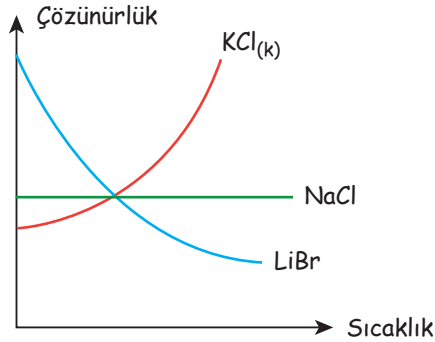
Dikkate Al

Çözünürlük çarpımı ($K_{çç}$) sadece sıcaklık değişimi ile değişir.

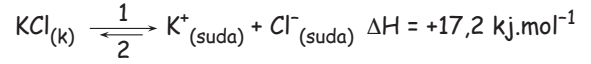
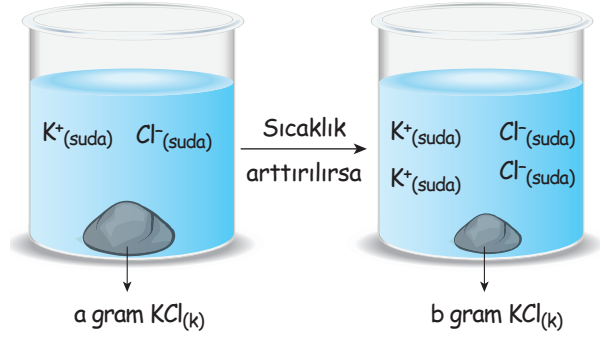
Çözünürlüğe Etki Eden faktörler:

- ✓ Çözücü ve çözünen cinsi
- ✓ Basınç (Gazlar için)
- ✓ Sıcaklık
- ✓ Ortak iyon etkisi
- ✓ Yabancı iyon etkisi şeklinde sayılabilir.

1. Sıcaklık Etkisi:

- ✓ Çözünme olayı endotermik ya da ekzotermik olabilir.
- Katılar genellikle endotermik çözünenler.
- ✓ Çözünme endotermik ise sıcaklık arttırıldığında,

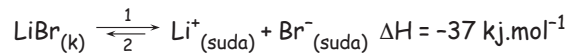
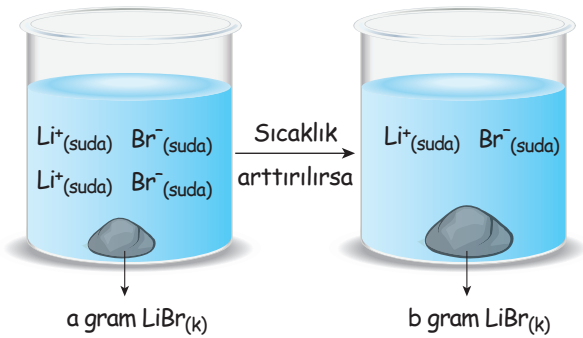
- * Denge 1 yönüne ilerler.
- * KCl katısının çözünürlüğü **artar**.
- * K^+ ve Cl^- iyonlarının molar derişimleri **artar**.
- * $K_{çç}$ 'nin sayısal değeri **artar**.
- * İleri ve geri yöndeki tepkimeler **hızlanır**.
- * Sistem tekrar dengeye gelinceye kadar ileri tepkime daha hızlıdır.
- * KCl katısının kütlesi **azalır**.
- * $a > b$ 'dir.
- * Çözelti özkütlesi **artar**.
- * Çözeltinin iletkenliği **artar**.

ÇİTA YAYINLARI

Dikkate Al

Bu denge tepkimesinin sıcaklığı düşürüldüğünde ise tam tersi değişimler gözlenir.

- ✓ Çözünürlük ekzotermik ise,

- ✓ Denge 2 yönünde ilerler.
- ✓ LiBr katısının çözünürlüğü **azalır**.
- ✓ Li^+ ve Br^- iyon derişimleri **azalır**.
- ✓ $K_{\text{çç}}$ 'nin sayısal değeri **azalır**.
- ✓ $\downarrow K_{\text{çç}} = [\text{Li}^+] \downarrow [\text{Br}^-] \downarrow$
- ✓ LiBr katısının kütlesi **artar**.
- ✓ $b > a$ 'dır.
- ✓ Çözelti özkütlesi **azalır**.
- ✓ Çözeltinin iletkenliği **azalır**.

Dikkate Al

Bu denge tepkimesinin sıcaklığı azaltılırsa tam tersi değişimler gözlenir.

Örnek Soru

Çözünürlük çarpımı ($K_{\text{çç}}$) 15°C sıcaklıkta $4 \cdot 10^{-14}$, 25°C 'de $4 \cdot 10^{-16}$ olan bir XY katısı için,

- I. Çözünme tepkimesi,
 $\text{XY}_{(k)} \rightleftharpoons \text{X}^{m+}_{(suda)} + \text{Y}^{m-}_{(suda)} \quad \Delta H < 0$
- II. Minimum enerji eğilimi ürünler lehinedir.
- III. Sıcaklık arttırılırsa $K_{\text{çç}}$ değeri artar.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) II ve III
D) I ve II   E) I ve III

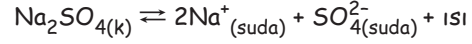
Biz Çözdük

Denge sabitinin sayısal değeri yalnızca sıcaklıkla değişir. Sıcaklığın arttırılmasıyla ekzotermik reaksiyonların $K_{\text{çç}}$ değeri azalır. Sıcaklık artışıyla $K_{\text{çç}}$ azaldığına göre tepkime ekzotermiktir.
I. öncül doğru, III. öncül yanlış olur. Minimum enerjiye eğilim ısının olduğu tarafa doğrudur.
II. öncül doğrudur.

Cevap: D

Örnek Soru 95

Na_2SO_4 tuzunun,

çözünme denklemine göre Na_2SO_4 'ün çözünürlüğünü arttırmak için,

- I. Sıcaklığı düşürmek.
- II. Kaba aynı sıcaklıkta saf su eklemek.
- III. Çözeltiye bir miktar Na_2SO_4 katısı eklemek.

işlemlerinden hangileri uygulanabilir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III
D) II ve III   E) I, II ve III

Sen Çöz 95

Örnek Soru 96

Suda endotermik çözünen AB tuzunun katısı ile dengede doymuş çözeltisinin sıcaklığı bir miktar arttırılıyor.

Buna göre, oluşan yeni çözeltide aşağıdakilerden hangisi artmaz?

- A) İyon derişimi   B) İletkenlik
C) $K_{\text{çç}}$ D) Katı kütlesi
E) Yoğunluk

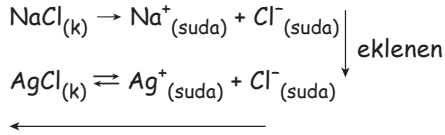
Sen Çöz 96

2. Ortak İyon Etkisi:

Herhangi bir tuzun ortak iyon bulunan bir çözelti içerisindeki çözünürlüğü aynı sıcaklıkta saf sudaki çözünürlüğünden azdır.

Doygun AgCl çözeltisine aynı sıcaklıkta bir miktar NaCl eklediğimizi düşünelim

Denge $[\text{Cl}^-]$ iyon derişimini azaltmak için sola doğru kayar.

Yeni oluşan dengede,

- ✓ $[\text{Cl}^-]$ iyonları derişimi **artar**.
- ✓ $[\text{Ag}^+]$ iyonları derişimi **azalır**.
- ✓ Sıcaklık sabit olduğundan $K_{çç}$ **değişmez**.
- ✓ AgCl katı miktarı **artar**.
- ✓ AgCl çözünürlüğü **azalır**.

Örnek Soru

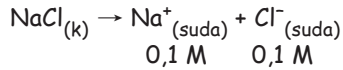
0,1 M'lik NaCl çözeltisinde AgCl'ün çözünürlüğü kaç $\text{mol} \cdot \text{L}^{-1}$ 'dir?

(AgCl için $K_{çç} = 4 \cdot 10^{-10}$)

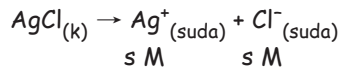
- A) $1 \cdot 10^{-9}$ B) $2 \cdot 10^{-9}$ C) $4 \cdot 10^{-9}$
D) $0,4 \cdot 10^{-8}$ E) $8 \cdot 10^{-9}$

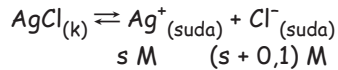
Biz Çözdük

Çözeltisine AgCl eklenirse bir miktar AgCl çözünür.

Çünkü başlangıçta ortamda Ag^+ iyonu yoktur. Sistemin dengeye gelebilmesi için Ag^+ ve Cl^- iyonları çarpımının $K_{çç}$ 'ye eşit olması gerektiğinden bir miktar AgCl çözünecektir.

$$K_{çç} = [\text{Ag}^+] \cdot [\text{Cl}^-]$$

$$4 \cdot 10^{-10} = s \cdot (s + 0,1)$$

↓
ihmal edilir.

$$4 \cdot 10^{-10} = s \cdot (0,1)$$

$$4 \cdot 10^{-9} = s$$

AgCl'ün 0,1 M'lik NaCl çözeltisindeki çözünürlüğü $4 \cdot 10^{-9}$ M'dir.

Örnek Soru 97

PbI_2 'nin $t^\circ\text{C}$ sıcaklıktaki çözünürlük çarpımı $4 \cdot 10^{-9}$ 'dur.

Buna göre aynı sıcaklıktaki PbI_2 'nin aynı sıcaklıkta,

- I. Saf sudaki çözünürlüğü 10^{-3} M'dir.
- II. 0,1 M $\text{Pb}(\text{NO}_3)_2$ çözeltisindeki çözünürlüğü 1×10^{-4} M'dir.
- III. 0,01 M NaI çözeltisindeki çözünürlüğü $4 \cdot 10^{-5}$ M'dir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) I ve II   B) I ve III   C) II ve III
D) I, II ve III   E) Yalnız II

Sen Çöz 97

Örnek Soru 98

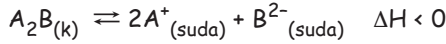
t °C sıcaklıkta $AgCl$ tuzunun $0,2$ M $MgCl_2$ çözeltisindeki çözünürlüğü kaç $mol \cdot L^{-1}$ 'dir?

(t °C, $AgCl$ için $K_{ç} = 1 \times 10^{-10}$)

- A) $2,5 \cdot 10^{-9}$ B) $2,5 \cdot 10^{-10}$
C) $2,5 \cdot 10^{-8}$ D) $5 \cdot 10^{-11}$
E) $5 \cdot 10^{-9}$

Sen Çöz 98

Örnek Soru 99

A_2B katısının sudaki iyonlaşma denklemi yukarıdaki gibidir.

25 °C'deki doymun A_2B çözeltisinin sıcaklığı 70 °C'ye çıkarılırsa;

- I. A_2B 'nin çözünürlük çarpımı azalır.
II. Bir miktar A_2B çöker.
III. A_2B 'nin çözünürlüğü azalır.

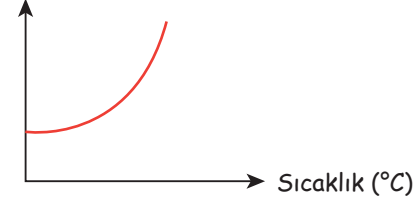
yargılarından hangileri doğru olur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

Sen Çöz 99

Örnek Soru 100

Çözünürlük ($g \times 100$ g su)

X katısının çözünürlük - sıcaklık grafiği yukarıdaki gibidir.

Buna göre, X katısının sudaki çözünürlüğünü arttırmak için aşağıdaki işlemlerden hangisi uygulanmalıdır?

- A) Aynı şartlarda saf su eklemek
B) Aynı koşullarda su buharlaştırmak
C) Sıcaklığı yükseltmek
D) Çözünme süresince çözeltiyi karıştırmak
E) X katısının temas yüzeyini arttırmak

Sen Çöz 100

Örnek Soru 101

Sabit sıcaklıkta katısıyla dengedeki $MgCO_3$ çözeltisine Na_2CO_3 eklenerek çözülüyor.

Buna göre;

- I. $K_{çç}$ değeri azalır.
II. Katı kütlesi artar.
III. CO_3^{2-} derişimi artar.

yargılarından hangileri doğrudur?

Sen Çöz 101

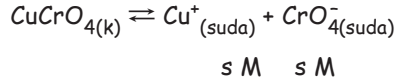
Örnek Soru

Belirli bir sıcaklıkta CuCrO_4 tuzunun çözünürlük çarpımı $4 \cdot 10^{-6}$ 'dır.

Bu tuzun aynı sıcaklıktaki çözünürlüğü kaç molarlardır?

- A) $1 \cdot 10^{-9}$ B) $4 \cdot 10^{-6}$ C) $2 \cdot 10^{-3}$
D) $2 \cdot 10^{-6}$ E) $4 \cdot 10^{-4}$

Biz Çözdük

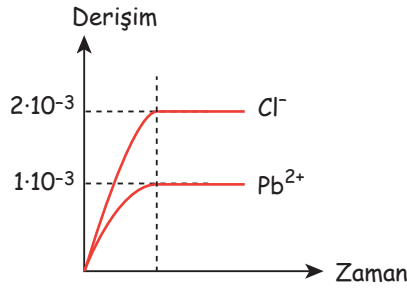
$$K_{çç} = [\text{Cu}^+] \cdot [\text{CrO}_4^{2-}]$$

$$4 \cdot 10^{-6} = s \cdot s$$

$$s = 2 \cdot 10^{-3} \text{ M}$$

Cevap: C

Örnek Soru 102

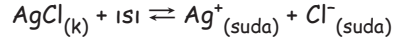

Sabit sıcaklıkta PbCl_2 katısının suda çözünürken verdiği iyonların derişimi grafikteki gibi değiştiğine göre, çözünürlük çarpımı ($K_{çç}$) kaçtır?

- A) $4 \cdot 10^{-9}$ B) $4 \cdot 10^{-9}$ C) $2 \cdot 10^{-9}$
D) $4 \cdot 10^{-6}$ E) $2 \cdot 10^{-6}$

Sen Çöz 102

Örnek Soru 103

tepkimesi veriliyor.

Buna göre,

- I. Minimum enerjiye eğilimi girenler yönündedir.
- II. Maksimum düzensizlik eğilimi girenler yönündedir.
- III. Sıcaklık arttırılırsa AgCl katısı için $K_{çç}$ değeri artar.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) I, II ve III   B) II ve III
C) I ve II   D) Yalnız I
E) I ve III

Sen Çöz 103

Örnek Soru 104

25°C sıcaklıkta CaCO_3 katısının saf suda ki çözünürlüğü $2 \cdot 10^{-4}\text{M}$ olduğuna göre $0,1\text{M}$ $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$ çözeltisindeki çözünürlüğü kaçtır?

Sen Çöz 104

Örnek Soru 105

Belirli bir sıcaklıkta 1000 litre doymuş $\text{Cr}(\text{OH})_3$ çözeltisinde 3 mol OH^- iyonu bulunmaktadır.

Buna göre, XY_3 'ün çözünürlük çarpımı ($K_{\text{çç}}$) değeri kaçtır?

- A) $2,7 \cdot 10^{-12}$ B) $2,7 \cdot 10^{-11}$ C) $3 \cdot 10^{-6}$
D) $27 \cdot 10^{-6}$ E) $2,7 \cdot 10^{-13}$

Sen Çöz 105

Örnek Soru 106

CaF_2 'nin çözünürlüğü aşağıdakilerin hangisinde en büyüktür?

- A) 0,1 M $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$ çözeltisinde
B) 0,1 M NaF çözeltisinde
C) 1 M KF çözeltisinde
D) Saf suda
E) $4 \cdot 10^{-5}$ M $\text{Ca}(\text{OH})_2$ çözeltisinde

Sen Çöz 106

Örnek Soru 107

Aynı koşullarda bulunan 0,8 M CaCl_2 sulu çözeltisi ile 0,4 M Na_2SO_4 sulu çözeltisi eşit hacimde karıştırıldığında CaSO_4 tuzu çöküyor.

Buna göre, son karışımdaki Ca^{2+} ve SO_4^{2-} iyonlarının derişimi kaç M'dir?

(CaSO_4 , $K_{\text{çç}} = 1 \cdot 10^{-4}$)

	$[\text{Ca}^{2+}]$	$[\text{SO}_4^{2-}]$
A)	0,2	$5 \cdot 10^{-4}$
B)	0,2	$5 \cdot 10^{-5}$
C)	0,2	$5 \cdot 10^{-6}$
D)	0,4	$1 \cdot 10^{-4}$
E)	0,4	$2 \cdot 10^{-4}$

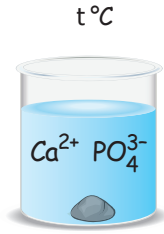
Sen Çöz 107

1. X_2Y tuzunun belirli bir sıcaklıktaki 10 litrelik doymuş çözeltisinde çözünen X_2Y tuzu 400 mg olduğuna göre, çözünürlük çarpımı ($K_{çç}$) kaçtır? (X_2Y : 100)

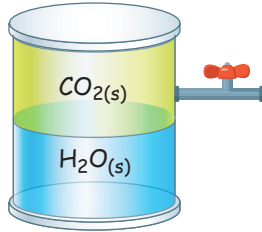
- A) $6,4 \cdot 10^{-11}$ B) $6,4 \cdot 10^{-12}$
C) $1,28 \cdot 10^{-12}$ D) $2,56 \cdot 10^{-10}$
E) $2,56 \cdot 10^{-12}$

2. $Ca_3(PO_4)_2$ tuzunun t °C'de hazırlanan 100 cm^3 'lük doymuş çözeltisinde $3 \cdot 10^{-4}$ mol Ca^{2+} iyonu bulunmaktadır. Buna göre $Ca_3(PO_4)_2$ çözünlük çarpımı kaçtır?

- A) $4 \cdot 10^{-15}$ B) $1,08 \cdot 10^{-16}$
C) $1,08 \cdot 10^{-13}$ D) $1,08 \cdot 10^{-14}$
E) $1,08 \cdot 10^{-12}$

- 3.

t °C sıcaklıkta dengede bulunan sisteme,

- I. Aynı sıcaklıkta Ne gazı eklemek
II. Kabin sıcaklığını 36 °C'ye yükseltmek
III. Aynı sıcaklıkta CO_2 gazı eklemek
işlemleri ayrı ayrı uygulanırsa CO_2 gazının sudaki çözünürlüğü nasıl değişir?

	I	II	III
A)	Değişmez	Azalır	Artar
B)	Değişmez	Azalır	Değişmez
C)	Artar	Azalır	Artar
D)	Artar	Azalır	Azalır
E)	Azalır	Azalır	Artar

4. t °C'teki 10 litrelik XY_2 tuzunun doymuş sulu çözeltisinde kaç gram XY_2 katısı çözünebilir? (t °C'teki $K_{çç} = 3,2 \cdot 10^{-5}$, XY_2 : 100)

- A) 10 B) 20 C) 25 D) 27 E) 30

5. Saf sudaki çözünürlüğü ekzotermik olan $CeSO_4$ tuzunun katısı ile dengede doymuş çözeltisinin sıcaklığı artırılıyor.

Buna göre,

- I. Katı kütlesi artar.
II. $K_{çç}$ değeri azalır.
III. İletkenlik azalır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

6. $NaCl_{(k)} + su \rightleftharpoons Na^+_{(suda)} + Cl^-_{(suda)} \quad \Delta H > 0$

Yukarıdaki denge tepkimesinin su miktarı değiştirilmeden sıcaklığı 10 °C'den 30 °C'ye yükseltiyor.

Buna göre,

- I. Na^+ iyonlarının derişimi artar.
II. $NaCl$ katısının çözünürlük çarpımı azalır.
III. Denge ürünlerine doğru kayar.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) I, II ve III B) I ve II
C) I ve III D) II ve III
E) Yalnız I

7. X_2Y_3 tuzunun doymuş çözeltisinde X^{3+} iyonlarının derişimi $2 \cdot 10^{-6} \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$ 'dir.

Buna göre,

- I. Y^{2-} iyonlarının derişimi $3 \cdot 10^{-6} \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$ 'dir.
II. X_2Y_3 'ün sudaki çözünürlüğü $1 \cdot 10^{-6} \text{ M}$ 'dir.
III. X_2Y_3 'ün çözünürlük çarpımı $K_{çç} = 108 \cdot 10^{-30}$ 'dur.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) I, II ve III B) I ve II
C) II ve III D) Yalnız I
E) Yalnız II

8. $t^{\circ}\text{C}$ sıcaklıktaki AgCl 'ün sulu çözeltisiyle ilgili,

I. AgCl 'ün çözünme denklemi, $\text{AgCl}_{(k)} \rightarrow \text{Ag}^+_{(suda)} + \text{Cl}^-_{(suda)}$ şeklindedir.

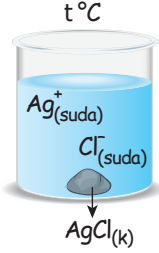
II. AgCl 'un çökeltme hız bağıntısı

$$r_{\text{çökme}} = k[\text{Ag}^+] \cdot [\text{Cl}^-] \text{ şeklindedir.}$$

III. AgCl 'un doymuş çözeltisinde çözünme hızı, çökme hızına eşittir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız III
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

9. CaCO_3 tuzunun aynı sıcaklıkta,

I. Saf su

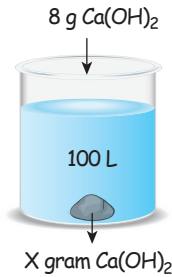
II. 0,1 M $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$

III. 0,2 M Na_2CO_3

maddelerindeki çözünürlükleri arasındaki ilişki hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) I > II > III
B) I > III > II
C) II > III > I
D) II > I > III
E) III > II > I

10. $\text{Ca}(\text{OH})_2$ 'in $t^{\circ}\text{C}$ 'ki çözünürlük çarpımı $K_{\text{çç}} = 4 \cdot 10^{-9}$ 'dir.

8 gram $\text{Ca}(\text{OH})_2$ ile 100 litre doymuş sulu çözelti hazırlanıyor.

Buna göre, kabın dibinde kaç gram $\text{Ca}(\text{OH})_2$ çözünmeden kalır?

($\text{Ca}(\text{OH})_2$: 74 g/mol)

- A) 0,2
B) 0,3
C) 0,4
D) 0,5
E) 0,6

11. Belirli bir sıcaklıkta, saf sudaki çözünürlüğü $2 \cdot 10^{-3}$ molar olan X_2Y tuzunun aynı sıcaklıktaki çözünürlük çarpımı kaçtır?

- A) $3,2 \cdot 10^{-9}$
B) $32 \cdot 10^{-9}$
C) $1,6 \cdot 10^{-9}$
D) $16 \cdot 10^{-9}$
E) $0,8 \cdot 10^{-9}$

12. "Tuzların çözünürlüğüne etki eden faktörlerden birisi de ortak iyon etkisidir."

Ortak iyon etkisi ile ilgili aşağıdaki verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Doymuş bir çözeltiye ortak iyon içeren tuz eklenirse çökeltme görülür.
B) Ortak iyon çözünürlüğü azaltır.
C) Ortak iyonun çözeltideki derişimi arttıkça tuzun çözünürlüğü azalır.
D) Ortak iyon içeren bir çözeltide bir tuz saf sudakine göre daha az çözünür.
E) Ortak iyon sabit sıcaklıkta çözünürlük denge sabitinin değerini değiştirir.

ÇİTA YAYINLARI

13. $K_{\text{çç}}$ • dinamik
• çökeltme • aşılama

Yukarıda verilen kelimeleri aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşluklara uygun şekilde yazarsak, hangi cümle açıkta kalır?

- A) Çözünme - çökeltme olaylarında ..... denge kurulur.
B) Aşırı doymuş çözeltiler ..... yolu ile kristallendirilebilir.
C) ..... değeri çözünen maddeye ve sıcaklığa bağlı olarak değişir.
D) ..... bir maddenin bir çözücü içerisindeki doymuşluk oranını verir.
E) $Q = K_{\text{çç}}$ olduğu durumlarda çözelti ..... sınırındadır.

1. Çözünürlük çarpımı ($K_{çç}$) ile ilgili,
I. Sıcaklıkla değişir.
II. Suda az çözünen tuzlar için kullanılır.
III. Kaç değeri arttıkça tuzun sudaki çözünürlüğü artar.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) II ve III
D) I ve II

E) I, II ve III

2. • XY ve XZ_2 tuzlarının sudaki çözünürlükleri birbirine eşittir.
• XY tuzunun çözünürlük çarpımının, XZ_2 tuzunun çözünürlük çarpımına oranı 5'tir.

Yukarıda verilen bilgilere göre XY tuzunun sudaki çözünürlüğü kaç mol.L^{-1} 'dir?

- A) $2 \cdot 10^{-3}$
B) 125
C) $5 \cdot 10^{-2}$
D) $\frac{1}{25}$
E) 0,5

3. $t^\circ\text{C}$ sıcaklıkta katısı ile dengedeki MgF_2 tuzunun sulu çözeltisine aynı sıcaklıkta bir miktar NaF katısı eklenerek çözülüyor.

Buna göre,

- $[\text{F}^-]$ iyon derişimi artar.
- MgF_2 katısının çözünürlüğü azalır.
- MgF_2 katısının $K_{çç}$ değeri azalır.

yargılarından hangileri doğrudur?

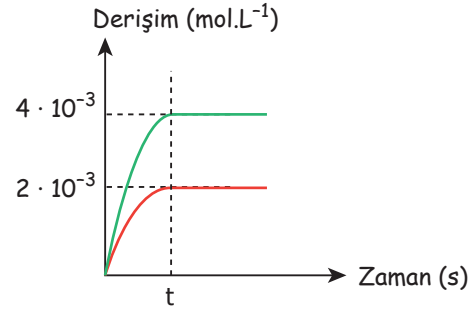
- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

4. AgCl tuzunun $t^\circ\text{C}$ sıcaklıkta $0,1\text{M}$ NaCl çözeltisi içerisindeki çözünürlüğü $1,6 \cdot 10^{-6} \text{ M}$ 'dir.

Buna göre, aynı sıcaklıkta AgCl tuzunun saf sudaki çözünürlüğü kaçtır?

- A) $1 \cdot 10^{-4}$
B) $2 \cdot 10^{-4}$
C) $4 \cdot 10^{-4}$
D) $2 \cdot 10^{-5}$
E) $4 \cdot 10^{-5}$

5.

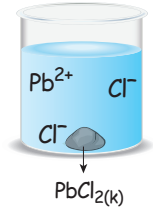
XY_2 tuzunun belirli bir sıcaklıkta çözünürken suya verdiği iyonların derişim-zaman grafiğı yukarıdaki gibidir.

Buna göre, aynı sıcaklıkta bu tuzun çözünürlük çarpımı ($K_{çç}$) kaçtır?

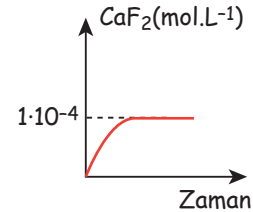
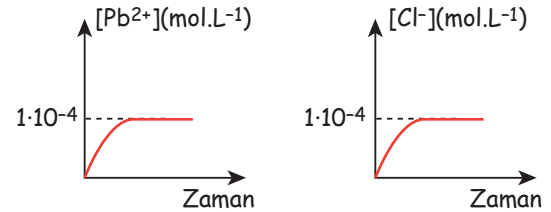
- A) $3,2 \cdot 10^{-9}$
B) $3,2 \cdot 10^{-8}$
C) $8 \cdot 10^{-6}$
D) $2 \cdot 10^{-3}$
E) $6 \cdot 10^{-3}$

6.

Belirli bir sıcaklıkta bir miktar saf suda doymuş hale gelinceye kadar PbCl_2 katısı çözülüyor.

PbCl_2 'ün çözünürlük çarpımı $4 \cdot 10^{-12}$ olduğuna göre bu olay için,

grafiklerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) I, II ve III

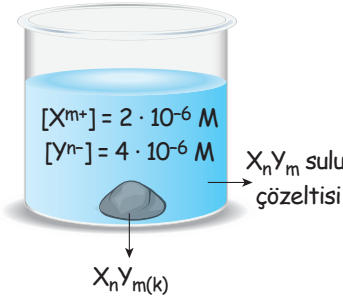
7. Katı ve gazların sıvılardaki çözünürlüğüyle ilgili;

- I. Bir gazın sıvıdaki çözünürlüğü sıcaklık artışıyla azalır.
- II. Bir katının bir sıvıdaki çözünürlüğü sıcaklık artışıyla genellikle artar.
- III. Bir gazın bir sıvıdaki çözünürlüğü basınçla doğru orantılıdır.

verilen yargılardan hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I, II ve III
- D) I ve III
- E) II ve III

8.

X_nY_m tuzunun doymuş sulu çözeltisi ve denge anındaki derişimleri yukarıdaki gibidir.

Buna göre tuzun,

- I. Formülü
- II. Saf sudaki çözünürlüğü (mol.L^{-1})
- III. Çözünürlük çarpımı

özellik ve nicelikleri aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	XY_2	$2 \cdot 10^{-6}$	$3,2 \cdot 10^{-17}$
B)	XY_2	$2 \cdot 10^{-6}$	$32 \cdot 10^{-16}$
C)	X_2Y_4	$4 \cdot 10^{-6}$	$3,2 \cdot 10^{-17}$
D)	X_2Y_4	$2 \cdot 10^{-6}$	$32 \cdot 10^{-17}$
E)	XY	$4 \cdot 10^{-6}$	$32 \cdot 10^{-18}$

9. $PbSO_4$ katısının $t^\circ C$ sıcaklıkta sudaki çözünürlüğü $3,03 \text{ g/L}$ 'dir.

Buna göre, $PbSO_4$ 'ün çözünürlük çarpımı kaçtır? ($PbSO_4$: 303 g/mol)

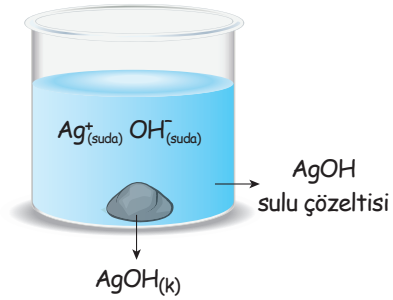
- A) 0,1
- B) $1 \cdot 10^{-4}$
- C) $1 \cdot 10^{-5}$
- D) $1 \cdot 10^{-5}$
- E) $2 \cdot 10^{-5}$

10. Bir tuzun sudaki çözünürlüğü s ile gösterilirse,

aşağıdaki bileşiklerden hangisinin çözünürlüğü $\sqrt[3]{\frac{K_{\text{ç}}}{4}}$ formülünden bulunur

- A) $MgCl_2$
- B) $Al(OH)_3$
- C) $Al_2(SO_4)_3$
- D) $AgOH$
- E) AgI

11.

Belirli bir sıcaklıkta katısıyla dengede bulunan $AgOH$ sulu çözeltisine aynı sıcaklıkta bir miktar $NaOH$ katısı eklenirse,

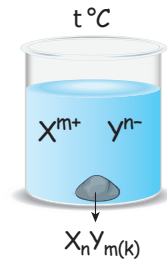
- I. Denge girenler yönüne kayar.
- II. Bir miktar $AgOH$ katısı çöker.
- III. $[OH^-]$ iyon derişimi ilk duruma göre artar.

yargılarından hangileri doğru olur?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III
- E) Yalnız I

12. Yandaki doymuş çözelti ile ilgili şu bilgiler veriliyor.

- $[X^{m+}] \cdot 2 = [Y^{n-}]$
- $t^\circ C$ sıcaklıkta X_nY_m katısının $K_{\text{çç}}$ değeri $3,2 \cdot 10^{-5}$ 'dir.

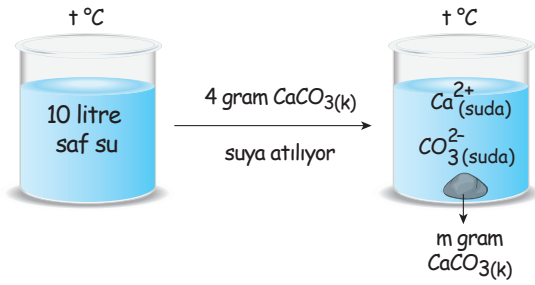

Buna göre X_nY_m tuzunun sudaki çözünürlüğü kaç mol.L^{-1} 'dir?

- A) $2 \cdot 10^{-2}$
- B) $4 \cdot 10^{-2}$
- C) $8 \cdot 10^{-2}$
- D) $1,6 \cdot 10^{-2}$
- E) $3,2 \cdot 10^{-5}$

1.

- $\text{CaCO}_3 = 100 \text{ g/mol}$

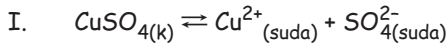
- $t \text{ °C}'de \text{ CaCO}_3 \text{ için } K_{\text{çç}} = 4 \cdot 10^{-8}$

Tahtaya yukarıdaki bilgileri yazan Derya öğretmen öğrencilerinden yorum yapmalarını istiyor.

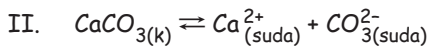
Buna göre, hangi öğrencinin cevabı doğru değildir?

- A) Mustafa: $t \text{ °C}$ sıcaklıkta, doymun CaCO_3 sulu çözeltisi elde edilmiştir.
- B) Hazel: $t \text{ °C}'de \text{ CaCO}_3$ 'ün sudaki çözünürlüğü $2 \cdot 10^{-4} \text{ mol.L}^{-1}$ 'dir.
- C) Selim: $t \text{ °C}'de$ suda çözünen CaCO_3 miktarı 0,4 gramdır.
- D) Zeynep: m 'nin değeri 3,8 gramdır.
- E) Selin: Kaba Na_2CO_3 eklenirse dipteki katı miktarı artar.

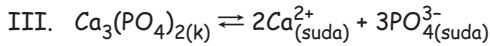
2.

$$K_{\text{çç}} = [\text{Cu}^{2+}] \cdot [\text{SO}_4^{2-}]$$

$$K_{\text{çç}} = [\text{Ca}^{2+}][\text{CO}_3^{2-}]$$

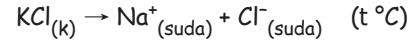
$$K_{\text{çç}} = [\text{Ca}^{2+}]^3 \cdot [\text{PO}_4^{3-}]^2$$

Yukarıda verilen çözünme denklemleri ile çözünürlük denge bağıntılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) II ve III
- C) I ve II
- D) Yalnız III
- E) I, II ve III

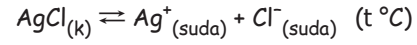
3.

I. $\text{KCl}_{(k)}$ suda iyi çözünür ve çözünme denklemi tek yönlü okla gösterilir.

0,1 M

II. $\text{AgCl}_{(k)}$ suda az çözünür ve çift yönlü okla (denge tepkimesi) gösterilir.

III. AgCl için, $K_{\text{çç}} = 1 \cdot 10^{-10}$

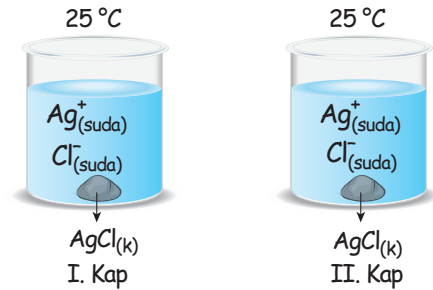
bilgileri veriliyor.

Yukarıda verilenlerden yola çıkarak aynı şartlarda 0,1 M KCl çözeltisindeki AgCl tuzunun çözünürlüğü kaç mol/L'dir?

- A) $1 \cdot 10^{-9}$
- B) 0,01
- C) 0,00001
- D) $2 \cdot 10^{-5}$
- E) $3 \cdot 10^{-2}$

ÇİTA YAYINLARI

4.

Aynı koşullarda yukarıdaki kaplardan birincisine NaCl , ikincisine AgNO_3 tuzları eklenerek çözülüyor.

NaCl ve AgNO_3 ilavesinden sonra $[\text{Ag}^+]$, $[\text{Cl}^-]$ ve $K_{\text{çç}}$ 'deki değişim aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

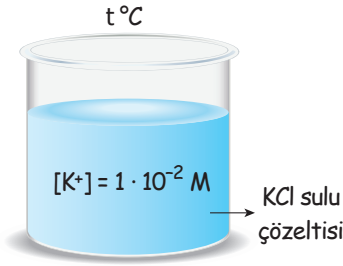
(↗: Artma ↘: Azalma, →: Sabit)

	Etki	$[\text{Ag}^+]$	$[\text{Cl}^-]$	$K_{\text{çç}}$
A)	NaCl ilavesi	↘	↘	→
B)	NaCl ilavesi	→	↗	↗
C)	NaCl ilavesi	↗	↘	→
D)	AgNO_3 ilavesi	↘	↗	→
E)	AgNO_3 ilavesi	↗	↘	→

5. Aşağıda verilen bileşiklerden hangisinin aynı şartlarda sudaki çözünürlüğü en azdır?

- A) NaCl
B) PbBr₂
C) NaNO₃
D) KNO₃
E) HCl

6.

$t^{\circ}\text{C}$ sıcaklıkta PbCl₂'nin KCl sulu çözeltisindeki çözünürlüğü $1,6 \times 10^{-7} \text{ M}$ 'dir.

Buna göre, aynı şartlarda PbCl₂'nin $K_{\text{çç}}$ değeri kaçtır?

- A) $1,6 \cdot 10^{-11}$
B) $1,6 \cdot 10^{-10}$
C) $8 \cdot 10^{-6}$
D) $8 \cdot 10^{-10}$
E) $1 \cdot 10^{-12}$

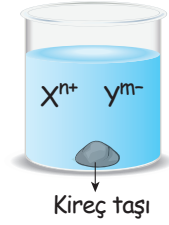
7. Aşağıda verilen tuzlardan hangisinin $K_{\text{çç}}$ bağıntısı yanlış yazılmıştır?

- A) $\text{Al}_2\text{S}_3(\text{k}) \rightleftharpoons 2\text{Al}^{3+}_{(\text{suda})} + 3\text{S}^{2-}_{(\text{suda})}$
 $K_{\text{çç}} = [\text{Al}^{3+}]^2 \cdot [\text{S}^{2-}]^3$
- B) $\text{Al}(\text{OH})_3(\text{k}) \rightleftharpoons \text{Al}^{3+}_{(\text{suda})} + 3\text{OH}^{-}_{(\text{suda})}$
 $K_{\text{çç}} = [\text{Al}^{3+}] \cdot [\text{OH}^{-}]^3$
- C) $\text{Ag}_2\text{S}(\text{k}) \rightleftharpoons 2\text{Ag}^{+}_{(\text{suda})} + \text{S}^{2-}_{(\text{suda})}$
 $K_{\text{çç}} = [\text{Ag}^+]^2 \cdot [\text{S}^{2-}]$
- D) $\text{PbS}_2(\text{k}) \rightleftharpoons \text{Pb}^{2+}_{(\text{suda})} + 2\text{S}^{-}_{(\text{suda})}$
 $K_{\text{çç}} = [\text{Pb}^{2+}] \cdot [\text{S}^{-}]^2$
- E) $\text{CaCO}_3(\text{k}) \rightleftharpoons \text{Ca}^{2+}_{(\text{suda})} + \text{CO}_3^{2-}_{(\text{suda})}$
 $K_{\text{çç}} = [\text{Ca}^{2+}] \cdot [\text{CO}_3^{2-}]$

8. Belirli bir sıcaklıkta doymuş Ag₂S çözeltisinde $[\text{S}^{2-}] = 1 \cdot 10^{-5} \text{ M}$ olduğuna göre aynı sıcaklıkta Ag₂S'ün çözünürlük çarpımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $2 \cdot 10^{-10}$
B) $1,0 \cdot 10^{-15}$
C) $4 \cdot 10^{-15}$
D) $4 \cdot 10^{-10}$
E) $4 \cdot 10^{-20}$

9. Kireç taşının doymuş çözeltisinde bulunan Xⁿ⁺ ve Y^{m-} iyonlarının derişimi $1 \cdot 10^{-4} \text{ mol.L}^{-1}$ 'dir.

Kireç taşının $t^{\circ}\text{C}$ sıcaklıktaki $K_{\text{çç}}$ değeri kaçtır?

- A) $1 \cdot 10^{-8}$
B) $1 \cdot 10^{-7}$
C) $1 \cdot 10^{-6}$
D) $1 \cdot 10^{-5}$
E) $1 \cdot 10^{-4}$

ÇİTA YAYINLARI

10. AgCl bileşinin $t^{\circ}\text{C}$ sıcaklıktaki çözünürlük çarpımı 10^{-6} 'dir.

Buna göre, aynı sıcaklıkta, saf su ile hazırlanmış 100 litre sulu çözeltide en fazla kaç gram AgCl bulunur?

(Ag: 108 g/mol, Cl: 35 g/mol)

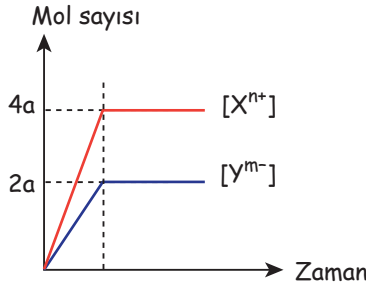
- A) 0,0143
B) 0,143
C) 143
D) 1,43
E) 14,3

11. Al₂S₃, CaF₂, Al(OH)₃, Ag₂S ve CaCO₃ katılarının çözünürlükleri x molar olsun.

Bu katılar için verilen aşağıdaki $K_{\text{çç}}$ değerlerinden hangisi yanlıştır?

- A) Al₂S₃ $K_{\text{çç}} = 108x^5$
B) CaF₂ $K_{\text{çç}} = 4x^2$
C) Al(OH)₃ $K_{\text{çç}} = 27x^4$
D) Ag₂S $K_{\text{çç}} = 4x^3$
E) CaCO₃ $K_{\text{çç}} = x^2$

1.

2 litrelik çözeltide bir bileşiğin çözünürken verdiği X^{n+} ve Y^{m-} iyonlarının mol sayıları, sabit sıcaklıkta zamana bağlı olarak grafikte görüldüğü gibi değişmektedir.

Buna göre, bileşiğin $K_{çç}$ 'si aşağıdakilerden hangisine eşittir?

- A) $64a^2$ B) $16a^4$ C) $32a^3$
D) $4a^2$ E) $8a^2$

2.

$PbCl_2$ katısının $t^\circ C$ sıcaklıktaki çözünürlüğü $2 \cdot 10^{-4}$ mol/L⁻¹'dir.

Buna göre $PbCl_2$ 'nin çözünürlük çarpımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $3,2 \cdot 10^{-12}$ B) $32 \cdot 10^{-12}$
C) $16 \cdot 10^{-8}$ D) $32 \cdot 10^{-8}$
E) $16 \cdot 10^{-12}$

3.

Standart şartlarda Cl^- derişimleri eşit olan doymuş $PbCl_2$ ve $AgCl$ tuzlarının;

- I. Çözünürlükleri eşittir.
II. $[Ag^+] = 4[Pb^{2+}]$ 'dir.
III. $K_{çç}$ değerleri eşittir.
ifadelerinden hangileri yanlıştır?

- A) I, II ve III B) I ve II
C) I ve III D) II ve III
E) Yalnız II

4.

Saf su kullanılarak $4 \cdot 10^{-3}$ M'lik X_2Y tuzunun $t^\circ C$ sıcaklıkta 0,5 litrelik doymuş çözeltisi hazırlanıyor.

X_2Y tuzu ile ilgili,

- I. $[X^+] = 8 \cdot 10^{-3}$ M'dir.
II. $[Y^{2-}] = 4 \cdot 10^{-3}$ M'dir.
IV. Mol sayısı; $X^+ > Y^{2-}$ dir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) I, II ve III B) I ve III
C) I ve III D) Yalnız III
E) II ve III

5.

$MgCO_3$ katısı ile hazırlanan 500 litre doymuş çözeltide 42 mg $MgCO_3(k)$ çözünüyor.

Buna göre, aynı sıcaklıkta $MgCO_3$ 'ün çözünürlük çarpımı ($K_{çç}$) kaçtır?

($MgCO_3$: 84 g/mol)

- A) $1 \cdot 10^{-4}$ B) $2 \cdot 10^{-10}$ C) $1 \cdot 10^{-12}$
D) $4 \cdot 10^{-10}$ E) $4 \cdot 10^{-12}$

6.

CaF_2 tuzunun aynı sıcaklıkta 0,2 M'lik NaF çözeltisindeki çözünürlüğü kaçtır?

(CaF_2 için $K_{çç} = 4 \cdot 10^{-12}$)

- A) $1 \cdot 10^{-12}$ B) $1 \cdot 10^{-10}$ C) $2 \cdot 10^{-10}$
D) $4 \cdot 10^{-12}$ E) $8 \cdot 10^{-10}$

7.

	Bileşik	$K_{çç}$
I.	XY	$4 \cdot 10^{-8}$
II.	AB_2	$4 \cdot 10^{-6}$
III.	D_2Y_3	$1,08 \cdot 10^{-8}$

Yukarıdaki tabloda tuzlar ve aynı sıcaklıktaki $K_{çç}$ değerleri yer almaktadır.

Buna göre, tuzların saf sudaki çözünürlükleri arasındaki ilişki aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) II > III > I B) I < II = III
C) II > I > III D) I = II < III
E) I = II = III

8. $t^\circ\text{C}$ sıcaklıkta CaSO_4 'ün çözünürlük çarpımı $4 \cdot 10^{-6}$ 'dır.

Aynı sıcaklıkta 0,68 gram CaSO_4 ile kaç litrelik doymuş çözelti hazırlanabilir?

(CaSO_4 : 136 g/mol)

- A) 25 B) 2,5 C) 20 D) 2 E) 100

9. Oda koşullarındaki çözünürlükleri $X \text{ mol.L}^{-1}$ olan PbS_2 , Ag_2S ve Al_2S_3 tuzlarının çözünürlük çarpımları verilmiştir.

Buna göre,

I. PbS_2 için $K_{\text{çç}} = 4 \cdot x^3$

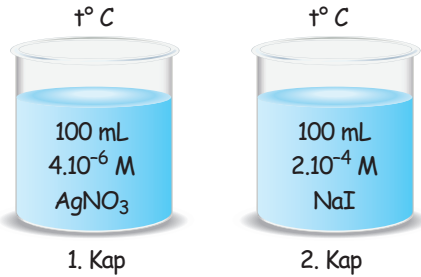
II. Ag_2S için $K_{\text{çç}} = 2 \cdot x^3$

III. Al_2S_3 için $K_{\text{çç}} = 108x^5$

verilenlerden hangileri doğrudur?

- A) I, II ve III B) I ve II
C) I ve III D) II ve III
E) Yalnız II

- 10.

Yukarıdaki kaplar aynı sıcaklıkta eşit hacimde karıştırılıyor ve sistem dengeye ulaşmaya kadar bekleniyor.

Buna göre;

I. Bir miktar AgI katısı kabın dibinde oluşur.

II. Oluşan yeni çözelti doymuştur.

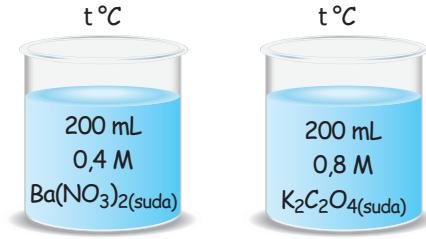
III. Sistem dengeye ulaşmadan $Q_{\text{ç}} > K_{\text{çç}}$ 'dir.

yargılarından hangileri doğrudur?

(AgI , $K_{\text{çç}} = 8 \cdot 10^{-16}$)

- A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III D) II ve III
E) I, II ve III

- 11.

Yukarıdaki kaplar aynı sıcaklıkta karıştırılıyor.

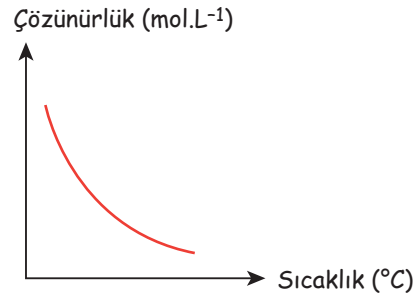
Çözelti dengeye ulaştığında $[\text{Ba}^{2+}]$ ve $[\text{C}_2\text{O}_4^{2-}]$ iyonlarının derişimi kaç mol.L^{-1} olur?

(BaC_2O_4 , $K_{\text{çç}} = 1,6 \times 10^{-8}$)

	$[\text{C}_2\text{O}_4^{2-}]$	$[\text{Ba}^{2+}]$
A)	0,2	$8 \cdot 10^{-8}$
B)	$8 \cdot 10^{-7}$	0,2
C)	0,1	$8 \cdot 10^{-8}$
D)	0,2	0,1
E)	$8 \cdot 10^{-7}$	$8 \cdot 10^{-7}$

ÇİTA YAYINLARI

- 12.

CaSO_4 tuzunun çözünürlük - sıcaklık grafiği yukarıdaki gibidir.

Bu katının,

I. 20°C de saf suda,

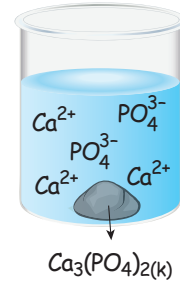
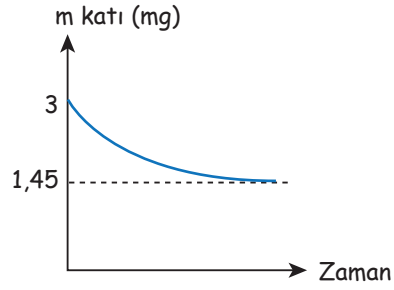
II. 40°C de 0,1 M K_2SO_4 çözeltisinde

III. 40°C de 0,1 M NaNO_3 çözeltisinde

çözünürlükleri arasındaki ilişki aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) III > II > I B) I > III > II
C) I > II > III D) II > I > III
E) II > III > I

1. 3 mg $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$ katısı kullanılarak 500 mL çözelti hazırlanıyor.

Sistem dengeye geldiğinde aynı sıcaklıkta 1,565 mg daha $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$ katısı ekleniyor. Başlangıçtaki $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$ bileşiğinde $^{40}_{20}\text{Ca}^{2+}$ iyonu bulunurken, eklenen bileşikte tamamen $^{41}_{20}\text{Ca}^{2+}$ iyonu bulunmaktadır.

Buna göre son durumda;

- I. $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$ 'nin aynı sıcaklıktaki $K_{çç}$ değeri $1,08 \cdot 10^{-33}$ 'tür.
 II. Dipteki katı kütlesi artar.
 III. Çözeltideki kasliyun iyonlarının tamamı $^{40}_{20}\text{Ca}^{2+}$ 'tır.

yargılarından hangileri doğrudur? ($\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$: 310 g/mol Hacim değişimi önemsizdir.)

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III   D) II ve III   E) I, II ve III

- 2.

CH_3COONa (sodyum asetat) tuzu ile hazırlanmış dibinde katısı bulunmayan doymuş sulu çözelti yeterince buzdolabında bekletiliyor.

Buz dolabından çıkarılan çözeltiliye dokunulduğunda oda sıcaklığında çökeltme meydana geldiği görülüyor.

Buna göre,

- I. CH_3COONa suda ekzotermik çözünmektedir.
 II. sıcaklık arttığında dipte katı CH_3COONa oluşur.
 III. son durumdaki $K_{çç}$ değeri, ilk durumdaki $K_{çç}$ değerinden daha büyüktür.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III   D) II ve III   E) I, II ve III

CEVAP ANAHTARI

Sen Çöz

1. a) Girenler b) Girenler c) Girenler
d) Ürünler e) Ürünler
2. a) Ürünler b) Girenler c) Ürünler
d) Ürünler e) Girenler
3. a) Girenler b) Girenler c) Ürünler
d) Ürünler e) Ürünler

4. B 5. 2M 6. 3/4 7. 3L 8. 9

10. C 11. a) $\Delta n = 2 \Rightarrow K_p = K_c (RT)^2$
b) $\Delta n = 0 \Rightarrow K_p = K_c$
c) $\Delta n = -1 \Rightarrow K_p = K_c (RT)^{-1} \Rightarrow K_p = \frac{K_c}{RT}$
d) $\Delta n = -1 \Rightarrow K_p = K_c (RT)^{-1} \Rightarrow K_p = \frac{K_c}{RT}$
e) $\Delta n = 2 \Rightarrow K_p = K_c (RT)^2$

12. E 13. $\frac{1}{44,8}$ 14. $m - 2n = -1$ 15. 0,05

16. 0,12 atm 17. a) 27/16 b) 108 c) 24 atm

18. 1,5 19. 4

20. a) Sistem dengede değildir. b) 6 mol

21. B 22. I, II ve III 23. 0,6 mol

24. 32 L 25. I, II ve III 26. B 27. A

28. B 29. C 30. A 31. E

32. CO_2 ve SO_2 asit oksit, N_2O , NO ve CO nötr oksit, Na_2O , CuO , FeO ve Hg_2O bazik oksit, ZnO ve Al_2O_3 amfoter oksitler.

33. E 34. C 35. B 36. C

37.

	pH	pOH
1.	3	11
2.	5	9
3.	4	10
4.	3	11
5.	7	7

38. B 39. pH = 14 40. C 41. E

42.

a)	HF	+	H ₂ O	$\rightleftharpoons$	F ⁻	+	H ₃ O ⁺	} HF/F ⁻
	Asit ₁		Baz ₂		Baz ₁		Asit ₂	
b)	HSO ₄ ⁻	+	H ₂ O	$\rightleftharpoons$	H ₂ SO ₄	+	OH ⁻	} HSO ₄ ⁻ /H ₂ SO ₄
	Baz ₁		Asit ₂		Asit ₁		Baz ₂	
c)	NH ₃	+	H ₂ O	$\rightleftharpoons$	NH ₄ ⁺	+	OH ⁻	} NH ₃ /NH ₄ ⁺
	Baz ₁		Asit ₂		Asit ₁		Baz ₂	

43. C 44. D

45.

	Tür	Asit	Baz
I.	H ₂ O	H ₃ O ⁺	OH ⁻
II.	HSO ₃ ⁻	H ₂ SO ₃	SO ₃ ²⁻
III.	HCO ₃ ⁻	H ₂ CO ₃	CO ₃ ²⁻

46. C 47.

	İyon	Asit	Baz
a)	CO ₃ ²⁻		✓
b)	HCOO ⁻		✓
c)	NH ₄ ⁺	✓	
d)	Al ³⁺	✓	
e)	F ⁻		✓

48. D 49.

	pH	[OH]
1.	14	1
2.	1	1.10 ⁻¹³
3.	0	1.10 ⁻¹⁴
4.	13,7	0,5
5.	4	1.10 ⁻¹⁰

50. 6.10⁻⁵ M 51. 1,12 . 10⁻³ g

52. pOH = 13 53. 0,315 g 54. 180 mL

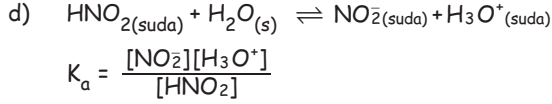
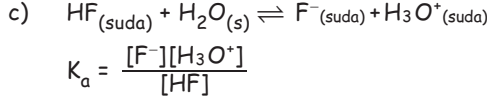
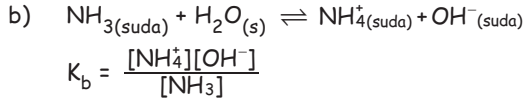
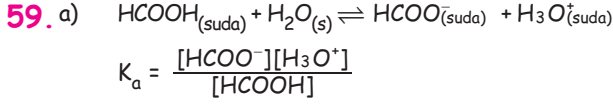
55. pH = 0 56. pH = 13

57.

Molarite	Çözelti	pH	pOH
0,1	KOH	13	[OH ⁻] = 1 . 10 ⁻¹ M ⇒ pOH = 1
0,01	HCl	[H ⁺] = 1 . 10 ⁻² M ⇒ pH = 2	12
1 . 10 ⁻³	NaOH	11	[OH ⁻] = 1 . 10 ⁻³ M ⇒ pOH = 3
1 . 10 ⁻⁴	HNO ₃	[H ⁺] = 1 . 10 ⁻⁴ M ⇒ pH = 4	pOH = 10
1 . 10 ⁻⁵	HClO ₄	[H ⁺] = 1 . 10 ⁻⁵ M ⇒ pH = 5	pOH = 9

58. a) 7,2 . 10⁻² g b) 1,2 . 10⁻² g
c) 1 g d) 2,8 . 10⁻⁴ g

CEVAP ANAHTARI

60. D   61. I, II ve III

62. a) 5   b) 11   c) 1   d) 12

63. a) $4 \cdot 10^{-4}$ b) $2,5 \cdot 10^{-4}$ c) $2 \cdot 10^{-4}$ d) $1,6 \cdot 10^{-4}$

64. X → b   Y → c   Z → a

65. 24,3   66. $2,5 \cdot 10^{-7}$ 67. % 0,25

68. E   69. D   70. 99 L

71.

1.	NaOH	+	HNO ₃	→	NaNO ₃	+	H ₂ O
	K.Baz		K.Asit		Nötr tuz		Su
2.	H ₂ SO ₄	+	2NH ₃	→	(NH ₄) ₂ SO ₄		
	K.Asit		Z.Baz		Asidik Tuz		
3.	KOH	+	HF	→	KF	+	H ₂ O
	K.Baz		Z.Asit		Bazik Tuz		Su
4.	2HCN	+	Ca(OH) ₂	→	Ca(CN) ₂	+	2H ₂ O
	Z. Asit		K. Baz		Bazik Tuz		Su
5.	2CH ₃ COOH	+	Ca(OH) ₂	→	(CH ₃ COO) ₂ Ca	+	2H ₂ O
	Z. Asit		K. Baz		Bazik Tuz		Su

72. I, II ve III   73. C   74. C   75. A

76. C   77. E   78. C   79. C

80. B   81. D   82. A   84. C

84. A

85. 1. s²   2. 4s³   3. 27s⁴   4. 108s⁵
 5. s²   6. 4s³   7. 4s³   8. 27s⁴
 9. 108s⁵   10. 256s⁵

86. $2 \cdot 10^{-3}$ M

87. a) $4 \cdot 10^{-5}$ b) $3 \cdot 10^{-4}$ c) $7 \cdot 10^{-10}$ d) $2 \cdot 10^{-5}$

88. $4 \cdot 10^{-8}$ 89. 14,8 g   90. A   91. D

92. C   93. E   94. B   95. A

96. D   97. D   98. B   99. E

100. C   101. II ve III   102. A

103. E   104. $4 \cdot 10^{-7}$ M   105. B

106. D   107. A

CEVAP ANAHTARI

TEST	1.B	2.B	3.A	4.C	5.B	6.A	7.C
1	8.B	9.E	10.C	11.E	12.B		

TEST	1.C	2.C	3.D	4.D	5.B	6.C
2	7.D	8.E	9.B			

TEST	1.D	2.C	3.E	4.C	5.B	6.E
3	7.C	8.D	9.B	10.A	11.D	

TEST	1.E	2.A	3.B	4.C	5.B	6.C
4	7.C	8.D	9.D	10.D	11.D	12.A

YENİ NESİL		1.C	2.E
------------	--	-----	-----

TEST	1.C	2.A	3.E	4.A	5.D	6.C
5	7.D	8.E	9.D	10.B	11.A	12.C

TEST	1.A	2.B	3.D	4.C	5.D	6.E	7.D
6	8.B	9.D	10.B	11.B	12.E	13.E	14.C

TEST	1.D	2.D	3.E	4.B	5.D	6.C	7.B
7	8.E	9.B	10.E	11.A	12.D	13.B	

TEST	1.D	2.B	3.E	4.C	5.A	6.B
8	7.B	8.C	9.D	10.D		

TEST	1.D	2.C	3.A	4.B	5.E	6.C	7.A
9	8.E	9.A	10.E	11.B	12.E	13.D	

TEST	1.E	2.C	3.B	4.C	5.B	6.D
10	7.C	8.A	9.B	10.A	11.D	12.A

TEST	1.C	2.C	3.A	4.E	5.B	6.A
11	7.D	8.C	9.A	10.E	11.B	

TEST	1.C	2.B	3.A	4.A	5.C	6.B
12	7.B	8.B	9.C	10.E	11.A	12.B

YENİ NESİL		1.B	2.B
------------	--	-----	-----